

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Liber XLV. Præceptum Quartum De Ecclesiastico Ieiunio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

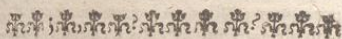
LIBER XLV.
PRÆCEPTVM QVARTVM
DE ECCLESIASTICO IEIVNIO.

PRÆCEPTVM quartum Ecclesia circa Ieiunia Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum que præscribit obligationem. Exprimam, quid sit Ieiunium Ecclesiasticum? Quanam ad illius essentiam requirantur? Quinam ad eius obseruationem obligentur? Quinam verò eximantur.

SECTIO PRIMA.

De Præcepto obseruandi Ieiunia, Receptiores sine lite Sententia.

CAPVT I.

Quid sit Ecclesiasticum Ieiunium?

VLGARE est, ieiunium ex vi suæ significationis importare abstinentiam quæ quidē quatuor modis potest accipi. Primo, pro abstinentia à vitiis, & peccatorum fuga. Cap. Ieiunium, de consecrat. dist. 5. Secundo sumitur pro abstinentia à qualibet re per modum cibi & potus, & hoc dicitur ieiunium naturale, quod frangitur quoties aliquid cibi, vel potus in stomachum transmittitur; qui autem degustans, statim ejicit, non dicitur ieiunium naturale violare. Tertio recipitur pro parsimonia, & temperantia, quæ in hoc posita est, ut non plus cibi, aut potus absumatur, quàm ratio naturalis præscribit. Quarto denique sumitur pro ieiunio Ecclesiastico, quo præcipitur vnica in die comestio, hoc est à media nocte ad mediā vltque noctē futurā D. Tho. 2. 2. q. 147. Filliuc. tract. 2. 7. part. 2. cap. 1. Reginal. l. 4. num. 125. Nauar. summ. cap. 2. 1. numer. 11. Fagund. præc. 4. lib. 1. cap. 1. numer. 1. Sancius in select. d. 5. 1. 1. & 2.

¹ Ieiunium Ecclesiasticum est abstinentia voluntaria à cibo iuxta Ecclesie præscriptum, vel receptam consuetudinem. Dicitur voluntaria, quia est actus virtutis, & præcipue temperantiæ ac obedientiæ, qua præceptum de Ecclesiastico ieiunio integrè ac perfectè asseruatur; ad tem-

perantiam enim pertinet delectationem cibi, ac potus ita moderari, ut in ipsis debitam constituat mediocritatem, ut huiusmodi delectatio sit iuxta mensuram rationis. Dicitur à cibo, non autem à potu; quia potus potius ordinatur ad distributionem per corpus ob sanguinis refrigerium, quam ut per se corpus aliat. Et quia nomine cibi non veniunt medicinæ, potiones, & electuaria, quæ licet nutrant, sumuntur tamen ob infirmitatem subleuandam & ideo non solvunt ieiunium. Adicitur, iuxta præscriptum Ecclesie, id est, eo modo fiat, quo præscribit Ecclesia. Præscribit autem ciborum certi generis abstinentiam, vnicam comestionem, & certam refectionis horam. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 2. n. 8. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. q. 1. punct. 1. n. 7. Sancius in select. d. 5. 1. n. 2. & omnes.

² Adest equidem ieiunandi præceptum. Quia vero ieiunium ab Ecclesia pro diuersis temporibus & diebus est institutum, ideò ex iure non colligitur vnum commune ieiunandi præceptum, sed diuersa pro diuersis temporibus. cap. Non licet, cap. Non oportet, cap. Placuit, de consecrat. dist. 5. & cap. Consilium, de obseruat. ieiunior. Porro hi textus non condunt nouum ius circa ieiunium, sed declarant obligationem iā ab Ecclesia impositam, ideòque non vtuntur verbis præceptiis, sed tantum declaratiuis obligationis. Vnde impudenter asserunt nostri temporis hæretici, ieiunia esse libera, & ex cuiusque arbitratu suscipienda. D. Tho. 2. 2. q. 147. a. 8. Tolet. l. 4. c. 2. n. 1. Azor. to. 1. l. 7. c. 8. q. 3. & c. 10. q. 6. Sancius in select. d. 5. 1. n. 4. & omnes.

CAPVT

SCOBAR

col: Mor.

WVIVII

E. IV

6

CAPVT II.

De abstinentia à Carnibus ex
præcepto ieiunij.

4
Prima es-
sentialis ie-
iunij conditio.

PRIMA essentialis ieiunij condi-
tio est, ut à carnibus abstinetur: &
quod ad ieiunium Quadragesimale
attinet, Constat ex cap. Statuimus,
dist. 4. Quod autem attinet ad omnia alia iei-
unia, de ieiunio ex cap. de esu carum, de conse-
crat. dist. 3. & ex Concilio Gerundenſe, cap. 3.
& id constans & perpetua Ecclesiæ traditio
confirmat. D. Thom. 2. 2. question. 147. artic. 8.
Syluius ibi, Tolet. libr. 6. cap. 2. numer. 1. & alij.
Ratio est, quia ieiunium ordinatur ad mace-
randum corpus, unde debet esse abstinentia à
cibo, qui est magis gustui gratus, & qui magis
subministrat: tales autem sunt fuit ex genere
carnes.

5
Certe carnum nomine intelliguntur etiam
oua Quadragesimæ tempore, nam extra hoc
tempus iure communi non sunt prohibita.
Quia in iure nullus textus reperitur, qui oua
prohibeat, licet quædam in locis ea in ieiuniis
extra Quadragesimam non permittat. An au-
tem talis consuetudo obliget sub mortali in
iis locis, ubi recepta est, perspicuum ab iis,
ad quos attinet, an introducta sit ex deuotione,
an cum destinatione obligationis: Nauar. sum.
cap. 2. numer. 15. Sanchez lib. 4. sum. cap. 1. nu-
mer. 51. Sancius in select. d. 56. numer. 18. Lezana sum.
verb. Ieiunium, numer. 3. Diana part. 3. tr. 3.
resol. 80.

6
Necnon carnum nomine lacticia intel-
liguntur, quæ tamen solum Quadragesimæ
tempore iure vetantur, extra illud permittun-
tur, ut oua. Consuetudo verò quibusdam in
locis lacticia etiam in Quadragesima per-
mittit, exceptis paucis diebus ut in Belgio. Vn-
de in ouorum, ac lacticiniorum usu attenden-
da est potius locorum consuetudo, quam ius
præscriptum. Consuetudo enim est optima le-
gum interpres, Lessi. lib. 4. cap. 2. numer. 8. Syluest.
verb. Ieiunium, numer. 15. Manu. tom. 1. sum.
cap. 23.

7
Quando verò in Quadragesima ob Bullæ
privilegium, vel in aliis extra Quadragesi-
mam ob consuetudinem ieiunij lacticinio-
rum esu conceditur, non licet velci animalium
sanguine. Quia licet sanguis propriè caro non
sit proxime autem caro est, est enim in proxi-
mo statu, ut in carnem conuertatur, & proin-
de esse in eodem genere cum carne censetur.
Pasqualig. in praxi ieiunij Eccles. de-
cis. 75. & alij communiter.

8
In ieiuniis pro Iubilæo, poenitentia in iun-
cta, ac votius possunt oua, & lacticia in ci-
bum adhiberi. Quia in omnibus his casibus in-
telliguntur ieiunia communia iuxta Ecclesiæ
præscriptionem, nisi à Pontifice, vel à Con-
fessario, aut à volente alius ieiunandi modus

indicator, aut promittatur. Sanchez lib. 4. sum.
cap. 1. numer. 49. & 50. Portel. in dubijs Regul. v.
Ieiunium, in addit. n. 7. Diana p. 1. tract. 9. resol. 6.
& 27.

Habens licentiam edendi carnes in Qua-
dragesima potest ouis & lacticiis vesci. Quia habens li-
centiam potest etiam maius indultum est etiam certam
eiusdem generis minus. Et quidem prohibitio edendi car-
carnum maiorem abstinentiam quam ouorum nes, potest
ac lacticiniorum inducit. Sancius in select. d. 51. ouis vesci.
num. 17. Azor. part. 1. lib. 7. capit. 10. question. 2.
4. & 5. Pasqualig. decis. 48 de ieiun. Reginal.
l. 4. n. 145. & 161.

Qui vero ex dispensatione carnibus vesci-
tur, potest simul edere pisces, quando non in. Qui disp.
de graue aliquod damnum provenit. Quia pis-
ces ex se sunt in illis diebus liciti, in quibus comeduntur
carnes prohibentur: dispensatio autem licitas nes.
efficit carnes, nec prohibet pisces. Diana part.
1. tract. 9. resol. 16. Lezana sum. verb. Ieiunium,
numer. 11. Fernandez part. 3. exam. cap. 9. §. 5.
& alij.

Qui dispensatur ad carnes pro tribus, verbi
gratia, diebus in hebdomada, potest sibi eligere
quos voluerit, exceptis tamen diebus Veneris,
ac Sabbathi, qui eligi non possunt, quando ad
sunt alij dies, pro quibus possit dispensatio in-
feruire Eligius Balæ. verb. Ieiunium, 1. nu-
mer. 4.

Dispensatus ad carnes edendas vnica vice
pro singulis diebus siue in prandio, siue in co-
na, non poterit alia vice carnes edere. Quia
præceptum abstinentiæ à carnibus est negati-
uum obligans pro singulis momentis. Vnde
cum dispensatio fit ad vicem vnicam coarcta-
ta, remanet præceptum obligans ad abstinen-
tiam pro reliquis vicibus. Beja part. 1. casuum
casu 45. Sancius in select. dub. 51. numer. 14.
& 15.

Dispensatus in Quadragesima ad oua,
ac lacticia comedenda, non est à ieiunio
dispensatus. Quia comestio ouorum, & lacti-
ciniorum substantiam, ac formam Ecclesiastici
ieiunij non soluit: ut constat in ieiuniis extra
Quadragesimam, in quibus lacticia non
sunt prohibita. Vnde Pius V. declarauit in Bulla
Cruciata, cum ouis, & lacticiis ieiunium
stare.

Imo cum forma ieiunij Ecclesiastici sit præ-
scripta ab Ecclesia potest à summo Pontifice
alia ieiunij determinari forma: ideoque po-
test etiam dispensare cum aliquo ut vescendo
carnibus ieiunet, ita ut forma ieiunij consistat
tantum in vnica comestione, absque ciborum
delectu. Sylui. 2. 2. question. 147. artic. 4.
Sanchez libr. 4. sum. cap. 11. numer.
49. Llamas parte. 3. metho. capit. 5. Pa-
ragraph. 26.

Ieiunij præcepto satisfacit, qui ventrem
adeo replet, ut ieiunij, ut non solum ieiunij dif-
ficultatem non sentiat, sed potius libidinem ex-
citet, ac foueat, modo à cibis in die ieiunij ve-
titis abstineat nec pluribus refectionibus vta-
tur. Quia ille dicitur præcepto satisfacere, qui
præstat id, quod præceptum est, finis autem
præcepti sub præcepto non cadit. Couar. l. 4.
variar. c. 20. n. 11. Reginal. l. 4. n. 16; Medina C.
de ieiun. q. 9.

Aduentante necessitate edendi cibos in die
ieiunij

Secl. I. De Præcep. IV. Recep. Sentent. 71

¹⁷ *licentia ad* ieiunij prohibitos, per se loquendo, licentia petenda non est, si necessitas certa sit. Quia obligatio legis ob supervenientem necessitatem tollitur. Vnde quando stante causa certa petitur dispensatio, nihil illa operatur quoad obligationem tollendam, sed solum quoad quandam pro exteriori apparentia iustificacionem. Nam ratione scandali, vel alterius circumstantiæ fieri poterit, ut aliquando necessum sit, quod licentia petatur. Igitur quando Confessarius vel alius vir prudens iudicat causam sufficientem adesse soluendi ieiunium, aut carnis, vel ovium vescendi, non est necessaria Superioris dispensatio. D. Thom. 2. 2. q. 147. a. 4. in corp. Sylui. ibi Navar. sum. cap. 21. nu. 21. Sancius in select. d. 54. num. 36. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 6. num. 45.

In dubio autem de necessitatis sufficientia petenda est Episcopo vel Prælati dispensatio. Quia licet in causa certa dispensatio necessaria non sit, cum nihil habeat, quod operari possit: quando est dubia, habet quod operetur. D. Tho. 2. 2. q. 147. a. 4. Navar. sum. c. 21. n. 20. Syl. uel. ex. ieiunium, n. 20. Quando autem dispensatio petitur, debent Prælati sese faciles exhibere, nec subditos propriæ ipsorum conscientie derelinquere, ut Doctores communiter admoneant.

¹⁸ Potest Parochus præsentem etiam Episcopo, vel eius Vicario in ieiunio dispensare ratione consuetudinis. Quia ea introducta est Episcopis conscientibus: licet enim adsint, non tamen est ita facilis ad ipsos, vel eorum Vicarios accessus, præsertim infirmæ conditionis hominibus, aut extra civitatem degentibus. Consuetudo autem dat iurisdictionem iis, qui ipsi sunt capaces. Cap. Cum contingat, de foro com. per. Navar. sum. c. 1. n. 21. Sancius in select. d. 54. n. 36. Sanchez l. 8. de matrim. d. 9. n. 27. & l. 5. conf. c. 1. dub. 5. Sylui. 2. 2. q. 147. art. 4. ex D. Thoma.

¹⁹ Confessarius non potest in ieiunio dispensare, nisi ad hoc ab habente facultatem dispensandi deputetur. Quia dispensare in ieiunio est actus iurisdictionis in exteriori foro, Confessarius autem in hoc foro iurisdictionem non habet. Poterit tamen declarare, an causa sit sufficiens ad non ieiunandum, & hoc pacto interpretari, legem tunc non obligare. Idem dixerim de quocumque viro prudenti. Quia hoc munus ad iudicium prudeniale spectat. Bonac. de præc. Eccl. d. ult. q. 1. pun. ult. num. 18. Tolet. libr. 6. c. p. 4. numer. 5. Pasqualig. decis. 189.

²⁰ Profecto de necessitate utendi cibis veritis in diebus ieiuniorum, debent Medici iudicare, cautè verò in licentia impetrienda ad carnis edendæ vsum. Nec absolute facultatem imperant, quando infirmo sufficit limitata: alioqui rei erunt fractionis duplicis præcepti, ieiunij scilicet & abstinentiæ à carnibus: nisi adit causa excusans à ieiunio, & non ab abstinencia carniū, tunc enim vnicum esset peccatum si aurè dubium sit, an adit causa, poterit licentiam impetire, ne infirmus periculo exponatur. Monuerim autem Medicos, ne sint nimium cauti, ne dum ieiunio fauent, valetudini proximi noceant. Sanchez libr. 4. moral. cap. 11. numer. 53. Sancius in select. d. 51. nu. 16. Tolet.

lib. 6. cap. 8. num. 8. Pasqualig. in praxi ieiun. decis. 378.

CAPVT III.

De unica comestione secunda essentiali conditione Ecclesiastici ieiunij.

²¹ *Corpus semel solummodo refectum in die natural.* **A**D essentiam ieiunij Ecclesiastici requiritur plurium refectionum abstinentia, ita ut intra diei naturalis spatium semel tantomodo corpus reficiatur. Porro potus liquidorum, quæ habent rationem cibi, ut ins, lac, & alia huiusmodi ieiunium soluit, si in notabili quantitate sumatur extra prandium. Quia per se primo eiusmodi liquida ad nutriendum ordinantur. Potus vero sumptio quamvis crebrior non vetatur. Quia potus ordinatur potius ad cibi per corpus distributionem, & sanguinis refrigerium, quam ut per se corpus alatur. Quod est verum, etiam si potus, vini, ceruisiæ, aquæ mullæ, vulgariter Aloja, &c. in quantitate magna, & sine necessitate sumatur; quia potest quidem contra temperantiam delinqui, minime autem contra ieiunij obligationem. D. Thom. 2. 2. question. 147. articul. 6. Lessi. libr. 4. cap. 2. dub. 2. numer. 10. Navar. sum. cap. 21. numer. 13. Pasqualig. decis. 116. & fere omnes.

²² *Nec usus electuarius.* Non prohibetur usus electuarius, quæ non sumuntur uti alimenta, sed uti medicamina, nisi quis hæc absumat in quantitate magna ad fraudem ieiunij. Eadem est ratio de fructibus siue recentibus siue siccis, quando iuvare possunt corporis valetudinem; quia tunc rationem medicinæ obtinent. Item ante vel post prandium licet edere pomum, vel pyrum, aut quid simile ad sedandam sitim, modo res, quæ sumitur non sit tantæ quantitatis ut pro comestione, non pro sedanda siti inferuiat. Fagundes præc. 4. libr. 1. cap. 4. Lezana sum. verb. ieiunium, numer. 4. Filliuc. tr. 27. p. 2. num. 43. Pasqualig. decis. 13. & 135.

²³ *Leitores, ac ministri mensæ possunt aliquid presumere.* Excusantur lectores, ac ministri mensæ in Monasteriis aliquid præsumentes. Quia illud est inchoatio quedam prandij, & illa temporis interpositio fit ex causa iusta, ne vires notabiliter debilitentur. Sylui. 2. 2. q. 147. a. 6. quasi. 1. concl. 1. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 2. n. 11. Diana p. 4. tr. 4. resol. 142.

²⁴ *Et Cantores.* Cantores possunt primo mane aliquid cibi absumere, ut habeant vocem ad canendum aptiorem. Res autem, debet esse apta ad conservandam vocem, quæ se habeat per modum medicinæ. Idem à fortiori licebit concionatoribus. Quia ieiunium non debet minus id Sacrum impedire, nec quæ ad ipsum exercendum sunt necessaria. Filliuc. libr. 4. cap. 2. numer. 37. Pasqualig. decis. 132. Sanchez libr. 5. consil. cap. 1. dub. 22. numer. 7.

Quando

SCOBAR

col. Mar.

XXVIIII

E. IV

6

25 Quando bibitur per diem extra prandium, Et ne potus vel refectiunculam, licet aliquid cibi sumere noccat, non potus noceat. Quia concedens aliud, cendo sapienter obtineri non potest. Et hoc licitum est nedum fiat in ieiunio, semel in die, sed pluries, quoties contingit bibere, modò non fiat in fraudem ieiunij: ut si quis biberet non ad sitim sedandam, sed ut parum illud cibi absumere posset. Nam si ex huiusmodi fraude, cibis ad potum præsumptus pluries ad notabilem deneniat quantitatem, ieiunium lethaliter violabitur, secus verò si intra materiam parvitatem siliat. Laym. lib. 4. tra. 8. cap. 1. numer. 7. Diana part. 1. tra. 9. resol. 24. Bonaci. de præc. Eccl. dub. ultim. quæst. 1. punct. 3. numer. 7. 4. Fagundez præc. 4. lib. 1. cap. 4. numer. 14.

26 Quod si requiras, quænam materię parvitatis a fractione ieiunij excuset, ex receptiori sententia respondeo, duram vnciarum comiteria exiisans a lethali.

27 Etiam in comestione carniū in die ieiunij paruitas materiæ datur. Quia licet præceptum Ecclesiæ de non vescendo carnibus in die ieiunij sit negativum, etiam præceptum naturale de non furando negativum est: ergò sicut in hoc excusatur a lethali materiæ paruitas, ita in illo non enim est maior præcepti positivi, quam naturalis obligatio Sanchez lib. 2. sum. cap. 8. numer. 17. Tanner. 2. 2. d. 1. quæstion. 3. numer. 93. Bonacin. de præc. Eccl. d. ultim. quæst. 1. punct. 2. numer. 1. Diana part. 1. tra. 9. resol. 45. & part. 5. tra. 5. resol. 32. Qui ex Antonio de Leon addit, paruitatem materiæ se extendere circa carnes, ac quantitatem illam, quam assolent coqui ad prægustandos cibos assumere. Pasqualig. autem melius decis. 42. docet, moraliter esse pensandam, ita ut illa paruitas materiæ censetur, quæ moraliter non sufficiat, ut quis per talem cibum refici dicatur; unde putat posse dimidiam circiter vnciam assignari.

28 Quamvis verò in die ieiunij præscribatur vnicia comestio: cum ea tamen ex consuetudine, quæ moribus vntentium comprobatur refectiuncula vespertina est licita, modo in quantitate non excedatur. Quia illa non dicitur refectiuncula: & hoc verum, quamvis sumatur non solum ne potius noceat, (ut olim) sed etiam alendi causa, & sine potu. Nauar. summ. capit. 21. numer. 13. Medina C. de ieiun. quæst. 8. Sylvest. verb. Ieiunium, numer. 10. Lublin.

part. 1. sum. verb. Ieiunium, numer. 3. Tolet. lib. 6. c. 2. numer. 5.

Mensura autem huius refectiunculæ est, 29 quam pro varietate locorum, ac personarum sex, vel octo confuendo recepta tenet. Regulariter verò a vncia potest Doctoribus sex, vel octo vnciarum quantitas esse refectiuncula assignatur. Filliuc. tra. 27. part. 1. numer. 32. cula vespertina. Fagundez præc. 4. lib. 1. cap. 4. numer. 13. Diana tamen quant. part. 1. tra. 9. resol. 1. Sancius in select. dub. 52. ritas. numer. 7.

In Vigilia Natalitij Domini in locis, ubi 30 adeest consuetudo potest sumi refectiuncula in In vigilia maiori quantitate. Quia sicut Ecclesia in die Natalitatis Nativitatis, si sit Veneris, aut Sabbathi cõcedit ex consuetudine festi laetitiam, posse fideles carnibus vesci: dicitur in maiora enim ieiunium Vigiliæ vult esse lætitiæ, & iori sumi se in festi prærogatiuis participare, salua tamen let quini substantia Vigiliæ. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 8. quæst. 1. Hion. 8. Sancius in select. dub. 52. numer. 10. Diana part. 1. tra. 9. resol. 1. Fagundez præc. 4. lib. 1. capit. 4. numer. 19. Pasqualig. decis. 92.

Quamvis octo vnciarum quantitate in 31 hac refectiuncula regulariter assignari, crederem tamen ob adeptam consuetudinem tulum plus aliquantulum plus nobilioribus licere. Quia colationis assolent debilioris valetudinis & delicatiori nobilioribus bus, ac pluribus epulis esse, unde plus per ieiunium quam ceteri macerantur. Sancius in select. d. 52. numer. 9. Dianam, Azorium, Fagundez, & alios citans. Quod confirmat cap. Non cogamur, dist. 41. Sic etiam paulò maior est refectiuncula, quæ uti assolent profani, seu sæculares, quam sit ea qua Monachi, aut viri Religiosi vntur.

Excessus, qui refectiunculam hanc in 32 nam conuertit, est mortale peccatum: secus si Quam excessus in re per vnam aut alteram vnciam præfixam refectiuncula sex aut octo vnciarum quantitate, veniale la sit lethali solum erit, Quia refectiuncula huius quantitas moraliter ponderatur, & quod sit paulò maior, adhuc in refectiuncula manet ratione. Sancius in select. d. 52. numer. 7. Sanchez. l. 5. consil. cap. i. dub. 25. numer. 5.

Porro in refectiuncula ij tantum cibi lumi 33 possunt, qui communiter frugum nomine continentur, verbi gratiā, vix, nuges, poma, pyra, herbe, & alij arborum, aut hortorum fructus vel alia ex melle aut Sacharo condimentis: & si secus fiat ieiunium solui, ut si sumantur pisces, oua, aut reliqua lactinia, quibus in prandio licet ex privilegio vesci. Quia non debent in refectiuncula adhiberi, quæ simpliciter ad reficiendum ordinantur. Et quia non est consuetudine introductum, quod pisces, oua, & lactinia, etiam in parua quantitate adhibeantur. Scio, ab aliquibus Doctoribus pisciculos paruos concedi, dummodo debita quantitas adsit, de quo sectione 2. dubie disputabimus. Diana p. 1. tr. 9. resol. 1. & p. 4. tr. 4. resol. 117. cum communi.

Quando iusta causa subest, ut ratione debilitatis, negotiorum, per diem agendorum studiorum, Quando in itinere agendi, &c. potest refectiuncula sumi maiora causa adhiberi, aut meridie, corna in vespere dilatata. Quia adhiberi id permittit consuetudo, si vero sine causa fiat solui erit veniale. Quia non substantia ieiunij, sed solum circumstantia violatur. Lessi. lib. 7. cap. 2. dub.

Secl. I. De Præcep. IV. Recep. Sentent. 73

dub. 2. n. 11. Tolet. l. 6. c. 2. nu. 8. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 10. Diana p. 1. tr. 9. resol. 3.

Qui violat ieiunium
 Qui ieiunium grauitur violat non tenetur illo die ieiunare, nec delinquit sæpius comedendo saltem lethaliter. Quia iam non potest essentiam ieiunij de vnica comestione seruare. Qui autem comedit carnes, quando prohibentur, toties mortaliter delinquit, quoties comedit. Quia sup̄tis semel cibis vetitis, adhuc viget eos non edendi obligatio, quæ seruari potest, cū præceptum negatiuum obliget semper, & ad semper sumpta vero secunda refectione ciborum qui non prohibentur, soluens semel ieiunium, non potest seruare præceptum affirmatiuum de vnica comestione, ideoque semel tantū, licet sæpius comedat, lethaliter delinquit. Sylui. 2. q. 147. a. 6. quæst. 3. Tanner. ibi. d. 1. q. 3. n. 9. Nauar. summ. c. 2. n. 16. & 25. Sanci. in select. d. 5. n. 41. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1.

Qui ieiunium violat
 Qui die ieiunij sciens sumptis ientaculum, siue id culpabiliter gesserit, siue absque culpa (vt causa profectionis) non tenetur eo die ieiunare, etiam si contingat, non proficisci. Quia ieiunium iam est voluntarie violatum, vel certe causa violandi data, nec potest illud reparari. Habet locum hæc sententia maxime quando reliquum diei sine cibo ille transigere non potest, si enim posse sine incommodo, crediderim debere à secunda abstinere refectione. Quia ieiunium adhuc quoad vnica refectionem seruari posset. Sed hæc supponitur, ientaculum in notabili quantitate excessisse refectionis limites. Nam si nō excessit, tunc poterit vsq; ad vesp̄rā differte refectione. Quia adhuc ieiunium poterit obseruari quoad eam partem, in qua nondum est violatum, nempe quoad vnica refectionem Filliuc. tr. 27. n. 24. Lessi. l. 4. c. 1. n. 18. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 13. Sylui. 2. q. 147. a. 6. quæst. in c. 2.

Non potest ieiunare
 Habens causam non ieiunandi, non potest amicam causam vrbauitatis serid inuitare, nec in mensa, vt comedat, virgere. Quia nemo potest licite inuitari ad id, quod sine peccato præstare non potest. Lessi. lib. 4. c. 2. dub. 20. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 10. n. 12. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. q. 1. pun. 3. n. 9. Lublin. p. 1. sum. v. ieiunij, num. 11.

In dubio an ieiunare
 In dubio autem, an teneatur ieiunare, potest in dubio, an ritinuitari ad cenam. Quia inuitans debet teneatur iei. supponere, memorem illum propriæ salutis, ieiunare pote. non accepturum, si ieiunare teneatur. Scio tene ieiunare. aliquos Doctores adicere, licitum absolute esset quemquam inuitare ad cenam, etiam si probabiliter credatur, esse acceptaturum, ad actum vrbauitatis exercendum. Quia talis inuitatio est potius conditionata, quam absoluta, nempe inuito te ad cenam, si tibi cenare liceat. Pasqualig. de ieiun. decis. 373.

Grave delictum est
 Grave delictum est, in Catholicorum locis capponem carnes hospitibus in die ieiunij apponere. Quia eas apponere, quando prohibentur, non est quid indifferens sed contra præceptum. Et quia scandalum subest, dum Ecclesiæ præceptum contemnere videntur. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 4. n. 2. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. q. 1. pun. 3. n. 9. Tolet. l. 6. c. 5. n. 4. Nauar. summ. c. 21.

Quando adest necessitas
 Quando adest necessitas, aut alia iusta causa, aut priuilegium, possunt cappones petentibus ministrare carnes. Quia cum iuste perant Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. p. II.

illi, possunt etiam hi iuste & absque peccato exhibere. Idem putari esse licitum, ad vitandum aliquod graue incommodum, aut quando concurrunt minæ, si tamen non addit scandalum ex parte ministrantis, quod facile tolli potest, si ostendat, se coactè ministrare. Quia tunc non concurrat ad peccatum, cum constet quod coactè ministrat: nec præceptum Ecclesiæ cum tanto discrimine obligat Laym. l. 4. tr. 3. c. 13. n. 5. & alij.

In locis hæreticorum
 In locis verò hæreticorum, vbi passim ab alijs solent carnes apponi, id licitum erit cauponi Catholico præciso Religionis contemptu, si duæ adint condiciones. Prima, vt nequeat sine suo graui incommodo reculare, vt si à Prætorē vexetur. Secunda, vt non apponatur carnes, nisi petantur: non enim ingeri possunt non petentibus. Quia id esset, illos ad illicita inuitare. Lessi. l. 4. c. 1. dub. 4. n. 2. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. q. 1. pun. 3. n. 9. Laym. l. 4. tr. 3. c. 13. n. 5.

Qui ob negotium
 Qui ob negotium occurrens prandium interruptit, nō sum sufficiens sumpta refectione, potest, absoluto negotio eam perficere, modo animo continuandi interrupterit. Quia huiusmodi interruptio duplicem non constituit refectionem, sed vnā integrat, vt potest ab vna voluntate continuata procedente. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 2. n. 11. Azor. p. 1. l. 7. c. 9. qu. 1. Reginal. l. 4. n. 177. Portel in dub. Regul. v. ieiunium, in addit. n. 10. Sanci. in select. d. 5. n. 4. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. q. 1. pun. 3. n. 10.

Potest si absque animo
 Potest si absque animo continuandi prandium interruptit, non potest amplius licite prandium resumere, si longa intercessit mora. Quia comestio non diceretur physica, aut moraliter continuari, & cōsequenter duplex prandium reputaretur. Portel. in dub. Regul. v. ieiunium, in addit. n. 10. Fernand. p. 2. c. 8. §. 2. nu. 18. Sanci. in select. d. 5. n. 4. si vero modica mora intercessit, is qui à mensa surrexit animo non continuandi, poterit adhuc, mutata voluntate, cōtinuare. Quia parua intercedente mora, eadem moraliter refectio reputatur.

CAPVT IV.

De certa refectionis hora ad ieiunium requisita.

TERTIVM, quod ad ieiunium requiritur, est certa refectionis hora. Refectionis hora in die ieiunij extra Quadragesimam hora nona, id est tertia post ieiunium est meridiem, erat hora ex consuetudine refectionis sumendi, vt ex can. 34. Concilij Moguntini colligitur. In Quadragesima verò refectio vsque ad vesp̄ram differebatur. Modo autem ex consuetudine iam vbiq; recepta est circa meridiem. Quæ consuetudo, vt potest rationabilis, approbata est ab Ecclesia, vt humana fragilitas morem gereret. Porro ea hora non requiritur postivè, quasi necessariū sit, tūc cibū sumere; quia si lubet, tota die abstinere; sed negatiue, ne scilicet ante illā refectionē

G suma

SCOBAR
 206 Mor.
 177. VII
 E. IV
 6

sumanus, notabili temporis spatio illam præuenientes. Meridies autem in ieiunij diebus moraliter debet computari, non iuxta calculum Astronomicum Quia in rebus moralibus moraliter est procedendum. Covar. lib. 4. var. c. 20. n. 14. Sylui. 1. 2. ques. 147. n. 7. Syluest. v. Ieiunium, q. 4. n. 11. Reginal. lib. 4. nu. 156. Filiuc. 1. 27. n. 67. Azor. 1. 1. 7. c. 11.

45 Receptissima sententia est, horam determinatam concedendi non esse de essentia ieiunij. *Hora hac non est de sed tantum accidentalem circumstantiam, essentia ieiunij.* Quia manente ieiunio in sua substantia, mutata est in Ecclesia hora comedendi; quod fieri non potuisset, si hora determinata de essentia esset; non enim potest res subsistere, mutatis iis, quæ ad ipsius attinent essentiam. Nauar. sum. cap. 2. 1. n. 2. 2. Manu. p. 1. sum. c. 23. Caiet. 2. 1. q. 147. 4. 7. Diana p. 1. 1. 9. resol. 27.

46 Hinc colligo, non lethale piaculum, sed veniale solummodo, notabilem temporis anticipacionem. Quia temporis circumstantia (vt vidimus) non est de essentia ieiunij, sed accidentalis; quare non seruata hora, adhuc satisficit ieiunandi præcepto, quoad substantiam obligationis. Quando autem præceptum impletur secundum substantiam, etiam si aliqua circumstantia præmittitur, lethale peccatum non committitur. Pasqualig. decis. 146. Laym. lib. 4. 1. 8. cap. 1. num. 11. Manu. 1. 1. sum. cap. 23. nu. 3. Tolet. lib. 6. cap. 3. numer. 8. Angel. verb. Ieiunium, num. 2. Lessi. lib. 4. capit. 2. dub. 2. numer. 13. Diana parte. 1. tract. 9. resol. 27. & parte 5. tract. 5. resol. 11.

47 Tempus notabile. Tempus autem notabile, vt anticipatio prandij sit (iuxta hanc sententiam receptiorem quidem peccatum veniale, sic definitio Ieiunans poterit vna circiter hora ante meridiem prandere. Quia hoc ita inualuit, vt iam fere sit consuetudine firmatum: tempus enim non pertingens ad horam integram non est tempus notabile non solum comparatine ad diem integrum, sed etiam in anticipacione respectu meridiei Tolet. 1. 6. c. 3. n. 5. Sanci. in select. d. 53. Vigaer. c. 7. Institut. §. 3. vers. 1. Medina 1. 1. sum. c. 14. §. 10.

48 Ex iusta causa potest in die ieiunij hora prandij notabiliter anticipari. Quia sicut obligatio ieiunandi cessat, quando præceptum abique notabili incommodo impleri non potest: ita à fortiori cessabit obligatio seruandi in prandendo temporis circumstantiam: sed cum minor obligatio sit, ex minori quoque causa cessabit. Profecto causa iusta, ob quas potest in ieiunio prandij anticipari notabiliter, sunt: lectio pro mensa, iter, concio, lectio in scholis, aduentus, vel recessus hospitis, &c. Præterea quædò superuenit aliquid, quod ita exigit anticipacionem, vt absque incommodo, non possit hora consueta expectari. Nauar. sum. c. 21. n. 27. Pasqualig. decis. 149. Diana parte. 1. 1. 9. resol. 27. Bonac. de præ. Eccl. d. 1. q. 1. pun. 4. n. 2. Syluest. v. Ieiunium, q. 4.

49 Qui ante consuetam ieiunij horam, præuendendi priuilegium obtinuit, tenetur reliqua prandendi lege ieiunij solutus. Quia dispensatio expressæ ante legitur fit de hora comedendi, quæ cadit supra substantiam horam, sed supra temporis circumstantiam accidentalem, qua sublata, potest substantia ieiunij persistere. Nauar. c. 21. n. 22. Azor. 1. 1. 7.

c. 1. q. 6. Bonac. de præ. Eccl. d. 1. q. 1. pun. 4. num. 5.

Similiter qui dispensationem obtinuit sumendi multiplicem refectionem, non potest ex vi illius dispensationis carnibus vesci. Quia præter ieiunij præceptum, adest etiam speciale præceptum de abstinentia à carnibus, ap. Denique, dist. 4. quod est vniuersalis, cum adolescentibus ab usu rationis vsque ad annum vigesimum primū, & senes quovisq; vires patiuntur, comprehendat. Benè tamen potest, horam comedendi antequere. Quia tempus comedendi in die ieiunij præscribitur tãquam accidens & circumstantia. Ergo sublata ieiunij obligatione, tollitur etiam obligatio obseruandæ horæ; nam sublato essentiali, etiã accidentale tollitur Valent. 2. 2. d. 9. q. 2. pun. 5. Pasqualig. decis. 267. n. 15. & 19. Reginal. 1. 4. n. 168.

Discedens manet ex Oppido domicilij, vbi est obligatio ieiunandi, peruenturus ad locum Discessurus vbi talis obligatio non instat, licet non possit à loco, ubi in loco domicilij carnibus vesci, potest tamen ieiunium ieiunaculum sumere. Quia nõ tenetur illa die à secunda refectione abstinere, cum in loco, quo peruenturus est, possit secundo, ac tertio comedere: Ergo potest primã refectionem, priusquam discedat assumere. Lessi. 1. 4. c. 2. num. 58. Sanch. de matr. lib. 3. d. 18. num. 22. Portel. v. Ieiunium, num. 2.

Imo hoc verum, licet noctu sit ad ipsummet Oppidum, à quo mane exierat, & vbi ieiunium seruabatur, reuersurus. Quia cum ipse fere per totam diem fuerit in loco, vbi non vigeat ieiunij obligatio, potuit licet pluries comedere cum quo ieiunium nequit obseruari: et tamen additū sord in Oppidum reuersus à carnibus abstinere. Sanci. in select. d. 54. numer. 28. Diana parte. 1. tract. 9. resol. 3. Pasqualig. decis. 61.

At si quis discedat de loco, vbi carnes comeduntur, poterit eis vesci, etiam si eodem die sit ad locum, vbi non comeduntur, peruenturus. Quia potest sequi leges & consuetudines loci, quamdiu in eo adest, nec tenetur ibi, leges alterius loci obseruare. Perueniens tamen vespere ad locum, in quo carnes non comeduntur, comedere nõ potest, si locus ille sit proprium domicilium. Quia quilibet tenetur leges proprii domicilij quamdiu in ipso est obseruare. Nec obstat, quod mane carnes ederit: quia præceptum est negatiuum obligans pro quocumque momento temporis pro quo prohibentur: nec extinguitur eo, quod quis semel in illa die, aut iterum carnes comederit. Si vero locus, ad quẽ vespere peruenit, non sit proprium domicilium, potest ibi carnibus vesci etiam si prohibeantur seculo tamen scandalo. Quia talis non est illius communis membrum, ideoque non subiicitur legibus, quæ illa communis dirigitur. Sanch. de matr. 1. 3. d. 18. n. 2. Filiuc. 1. 27. p. 2. n. 109. Sanci. in select. d. 54. nu. 30. Pasqualig. decis. 39. & 60. Diana p. 1. 1. 9. resol. 3.

CAPVT V.

De iis qui tenentur Præceptum Ieiunij
obseruare.

MNES Christiani ieiunij præcepto obstringuntur completo vigesimo primo anno. Quia causa huius præcepti in omnibus locum habent: omnes enim indigent castigatione carnis, ut spiritus illius ritui sit subiecta, satisfactione pro peccatis, & amor Christi ad orandum mentis aptitudine. D. Tho. 2. 2. qu. 147. a. 4. & omnes.

Etiā iustos, & perfectos, vel eos, qui ieiunio non egent, hoc præceptum obligat. Sic in Concilio Viēensi relato in Clement. Ad nostrum de heretic. definitur. Vbi damnantur Begardi, & Beguini asserentes, iustos, ac perfectos ad seruanda Ecclesiæ ieiunia non obligari. Ratio autem est, quia in nullo potest cessare finis ab Ecclesiā intentus, licet enim causa impulsiva ad indicendum ieiunium videatur esse carnis contra spiritum rebellio, non tamen intendit solum domare carnem, sed etiam abstinētie exerceri virtutem, meritum ieiunantis accrescere, & pro peccatis geri satisfactionem. Verum etiam hoc in sententia illorum, qui edocent, cessante fine legis etiā in particulari, cessare legē respectu illius, in quo cessat. Quia tunc solum definit lex obligare, quando cessat eius finis ad aquatū, quod si aliquis remaneat, minimē cessat obligatio. §. Affinitatis, & §. Sacramentum, in iur. de nuptiis. Valent. 10. 3. d. 9. q. 2. p. 2. Moltes p. 1. sum. c. 4. n. 14. Angles florib. de ieiun. diff. 1. Pasqualig. decif. 35. & 32.

Ieiunandi præcepto quis per alium non potest satisfacere. Quia obligatio ieiunij personalis est, ut potest ab Ecclesiā imposita, ad affligendum corpus, & carnem edomandam. Ieiunium tamen, quatenus satisfactorium est, poterit per alterum exerceri. Quia satisfactio vnius potest pro altero applicari. Non enim est aliud, quam debitum soluere, quod quis pro alio gerere potest. Excipere ieiunia pro penitentia à Confessario imposita. Quia non solum imponuntur ut satisfactiua, sed etiam ut corporis punitiua in delictorum poenā, qui effectus non habentur, si ieiunia per alios impleantur. Reginal. libr. 4. numer. 187. Bonac. de præc. Eccl. dub. ultim. q. 1. p. 6. n. 2. Azor. 10. 1. d. 7. c. 1. q. 7.

Vigessimus primus annus, à quo completo ieiunium obligat, non debet à momento ad momentum computari, ut si quis illum manē hora octaua impleuit, in reliquo diei ieiunare teneatur. Quia ieiunij præceptum respicit totum diem ut obiectum indiuiduum, non autem partem: & ideo qui per aliquam diei particulam exemptus à ieiunio fuit, totaliter die illa à ieiunij onere liberatur. Et hoc ex receptiore sententia verum, licet quis annum vigesimum primum paruo tempore post media in noctem præcedentem diem ieiunij compleat. Quia adhuc præceptum non afficit totam diem, & ipse ratione illius exigui temporis accipit illum diem ut à ieiunio exemptum, & in possessione. Eschob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

confirmatur. Sancius in select. d. 54. n. 4. Pasqualig. decif. 25. 2. Naldus v. Aet. n. 3. Diana p. 1. tr. 9. resol. 49. & alij.

Attamen si quis annum vigesimum primū Quadragesimæ initio aut circa medium compleat, ad ieiunium sequentibus diebus tenetur. Quia præceptum ieiunandi tota Quadragesima non est vnum indiuisibile, sed vnum integrale constans ex pluribus præceptis affixis singulis diebus: vnde etiam est diuisibiliter, & per suas partes seruandum. Filliuc. tr. 2. 7. p. 2. n. 11. Lezana v. Ieiunium, n. 6. Sanch. l. 5. consil. 1. dub. 2.

Qui die aliquo ieiunare nō potest, nō tenetur aliquid aliud loco ieiunij persolvere. Quia lex non magis obligat, quam verbis exprimit: lex autem hæc imponit tantum ieiunium, non autem aliquid aliud; nec adest aliud præceptum ad id obligans, quando non ieiunatur. Vnde nec alio die ieiunare tenetur. Quia tunc ieiunium, cū sit pro certo die statutum, est onus diei, nisi forte virtute alicuius privilegij ieiunium in alium diem transfulerit. Nauar. sum. c. 21. n. 22. Bonac. de præcept. Eccl. d. ult. q. 1. p. 6. n. 3. Pasqualig. decif. 39. & 184. Leti. l. 4. c. 2. dub. 3. n. 18. Reginal. l. 4. n. 188.

Præceptū Ecclesiæ de seruādo ieiunio obligat ad mortale, si absque causa violetur, quamuis id non ex consuetudine, sed ex aliqua tentatione & semel tantū fiat. Quia res præcepta capax est huius obligationis, & Ecclesiā absolute id præcipit. Et quia violatores ieiunij Quadragesimalis absque causa legitima, poenā excommunicationis puniuntur, can. 68. Apostol. & aliis Cōciliis: poenā autem grauis, ac præcipue excommunicationis nō imponitur, nisi vbi lethale piaculum adest. Id etiā ex cap. Ieiunia, & ex cap. Quadragesima, colligitur D. Tho. 2. 2. q. 147. a. 3. Nauar. sum. c. 21. n. 3. Syluest. v. Ieiunium, q. 1.

At si quis putaret, iustā non ieiunandi causā subesse, non peccaret saltē lethaliter, licet falleretur, modo non esset crassa ignorantia. Quia quando censetur adeste causa iusta non ieiunandi, intentio nec indirecte contra legē fertur: imo operatio est secundum rectā rationē, recta enim ratio dicitur, licere ieiunij solutionē, quando causam sufficientē subesse existimatur. Bonac. de præc. Eccl. d. ult. q. 1. p. 6. n. 20. Pasqualig. decif. 35. 1. Tollet. l. 6. c. 4. Sylui. 2. 2. quæst. 147. art. 4. Fernandez part. 2. cap. 8. §. 2. num. 14.

CAPVT V.

De diebus, quæ ex Ecclesiā præscripto, aut ex consuetudine, voto, &c. est ieiunandum.

MNIA Ecclesiā ieiunia, etiam Quadragesimæ de iure humano sunt instituta, eoque solo obligant. Quia ordinationes Apostolorum, quas ipsi ut Ecclesiarum Rectores præscribere, sub iure humano lo obligant.

G 2 com.

SCOBAR
col. Mor.
VII. VII.
E. IV
6

comprehenduntur. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 5. num. 30.
Nauar. sum. c. 2. l. 1. m. 1. 2. Reginal. l. 4. 30. Sylui.
2. 2. q. 147. d. 5. quæst. 1.

62 Potest obligari fidelis per legitimam consuetudinem. Quia consuetudo legitima vim legis habet, leg. De quibus, ob legum ff. de legib. & cap. Consuetudo, dist. 1. Imo consuetudo potest abrogare ieiunia, ut constat ex praxi. Sic apud Mediolanenses quatuor primi dies Quadragesimæ sunt abrogati. Et Clerici non seruant ieiunium septimæ hebdomadæ ante Pascha, quod ab ipsis seruandum decernitur cap. Statuimus dist. 3. Ieiunium quartæ, & sextæ feriæ, quod olim obligabat, abrogatum est. Item aduentus Domini ieiunium, quod apud Romanos seruabatur. Ut tamē consuetudo legi ieiunij derogat, debet esse in se rationalis. Quia cum lex ratione nitatur, non potest nisi rationis virtute corrumpi. Syluest. v. Ieiunium, qu. 2. Bonac. de præc. Eccl. d. ult. q. 1. p. m. 1. m. 2. Azor. tom. 1. lib. 7. cap. 19. quæst. 1. Pasqualig. decif. 34. & 35.

63 Diebus Rogationum non est ieiunium ex Diebus Ro. præcepto seruandum, saltem si ius commune gationū non siue scriptum, siue in consuetudine generali est ieiunium fundatum spectemus. Quia nullo extat ius commune nullaque adest generalis consuetudo præcepti vim habens de vero ieiunio illis diebus seruando. Attamen si alicubi præceptū Synodale extet, vel consuetudo vim præcepti obtinens, ut saltem vsque ad prandium meridianum ieiunetur, seruandum erit tale ieiunium. Certē consuetudo non semper est obligatoria habens vim legis sed sæpe est solum directiua tanquam ex consilio præscribens Reginal. l. 4. m. 13. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 6. m. 8. Filliuc. rr. 27. p. 2. m. 102. Azor. rr. 1. lib. 7. c. 35. q. 4. Pasqualig. decif. 174.

64 Non est licitū diebus Rogationum adipē vesci. Licitum tamen non est in diebus vesci adipē seu pinguedine in locis, vbi consuetudo id permittit in Sabbatis, quæ non ieiunantur, nisi consuetudo aliter obtinuerit. Quia interdictio carniū vsu, interdictus etiam consequenter debet adipis vsu, vbi consuetudo præscripta in contrarium non est. Sylui. in resolut. variis, v. Rogationes.

65 Ex deuotione. Ex præcepto ieiunandum est diebus ab Ecclesia præscriptis. Ex deuotione verò, aut ex voto aliis etiam diebus ieiunium iniiri potest. Quia ieiunium est opus Sanctum, ac meritum, quo quouis die præstari potest. Die Dominico etiam fas est ieiunare, si ex aliquo errore non fiat, ut fiebat à Manichæis: nec ex moris Ecclesiastici contemptu, & scandalum ablit. Ab Ecclesia tamen & communi fidelium vsu receptum est, ut vigiliæ ieiunium, si in diē Dominica incidat, præcedenti Sabbatho persoluantur. cap. Ex parte, de obseru. ieiunior. Valent. 10. 3. d. 9. q. 2. p. m. 4. S. v. Ieiunium, m. 5. & 7. Azor. 10. 1. l. 7. c. 20. q. 5. Reginal. l. 4. m. 188.

66 Porro dies, quibus ex præcepto ieiunium ab Ecclesia indicitur, sunt dies singuli Quadragesimæ, exceptis Dominicis. Quadragesima olim apud Romanam Ecclesiam hebdomada post Quinquagesimam solebat incipere, modo autem ieiunij Quadragesimale incipit à quarta feria Cinerum. Terminatur autem de iure in Sabbatho inclusiue ante Pascha. Itē Quatuor anni tempora cap. Statuimus dist. 76. In quibus præscribitur trium dierum, empē quartæ, sextæ

feriæ, ac Sabbathi, ut singulis mensibus una dies respiciat, & in toto anno tot sint dies ieiunij huius, quot sunt Menses. Præterea ex iure communi habetur, ieiunandum in perigiliis Natiuitatis Domini, & Assumptionis Deiparæ cap. Ex parte, de obseru. ieiunior. In perigiliis Apostolorum, cap. Consilium, de obseru. ieiunior. exclusa tamen vigilia S. Philippi & Iacobi, in qua non ieiunatur ob Paschalis lætitiæ signum: & vigilia S. Iohannis Evangelistæ, quia incidit inter festa Natalis Domini, in quo non est locus ieiunio. In vigilia Pentecostes ieiunium non est de iure, quia nullibi præceptum de tali ieiunio reperitur: obligat tamē ex consuetudine vim legis habente. Idem dicendum de vigilia S. Iohannis Baptistæ S. Laurentij, & omnium Sanctorum. Syluest. v. Ieiunium, qu. 5. Fagund. præc. 4. lib. 1. cap. 5. num. 9. & 10. Scio Pasqualigum decif. 171. & 172. dubitare, an hæc consuetudo fuerit cum animo se obligandi, an verò tantum ex deuotione introducta. Quando vigilia S. Iohannis incidit in festo Corporis Christi anticipandum est ieiunium die immediato nempe feria quarta, ex constit. Urbani VIII. edita die 13. Octobris anni 1638 quæ incipit. Cum euenire. In aliis vigiliis non est obligatio ieiunandi, nisi peculiaris aliqua consuetudo alicubi sub obligatione sit recepta. Omnes sic.

Potest Episcopus in alium diem huiusmodi ieiunia transferre, dummodo rationalis causa sublit. Quia licet quæ in iure Canonico statuuntur, Episcopi dispositioni non relinquatur, Episcopi tamen ei ipsorum dispositio. Idem possunt omnes Abbates, & alij, qui iura Episcopalia exercent, ita ut à iurisdictione Episcopali sint excepti, enio iurisdictione fori Ecclesiastici fruuntur, in hoc æquiparantur Episcopis Eandem authoritatē habent. Regulares Prelati respectu suorum subditorum. Quia exercēt ipsorum respectu quasi Episcopalia iura, & sunt iuris Canonici executores, utpote ipsorum Ordinarij. Vnde si in aliqua Ecclesia speciali, aut loco alicuius Diocesis contingat aliquod festū solēne celebrari, ut esset Titularis, aut Patroni & eodem die incidat ieiunium à iure comuni indictū, poterit Episcopus pro illis, qui illum incolunt locum, vel ad illam pertinent Ecclesiā ieiunium in alium diem transferre. Bonacin. de præc. Eccl. d. ult. q. 1. p. m. ult. m. 19. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 9. n. 4. Nauar. sum. c. 21. m. 11. Pasqual. decif. 169. Sylui. 2. 2. q. 147. a. 4.

CAPVT VI.

De prima causa excusante à ieiunio, quæ est Impotentia.

IMPOTENS est impotentia de qua sermo, physica, & moralis. Physica contingit, quando quis absolute ieiunare non potest, moralis se excusante, quando non potest abique sur infirmis, damno notabili. Ob impotentiam moralem excusantur infirmi & infirmorum parentes, & mine etiam cōualescentes comprehenduntur, alij plures, qui

Secl. I. De Præcep. IV. Recep. Sentent. 77

qui nondum vires ex præcedenti morbo ac-
quiritur. Et hoc verum, etiam si infirmitas
propria ex culpa contigerit. Præterea si iei-
unium aliquē excitaret morbum, nempe capitis
vertigines, stomachi affectionem affligentem,
aut quid simile, cessaret ieiunandi obligatio.
Item quando ieiunium impedit aliquas con-
suetas functiones: quod impedimentum non
debet esse tale, ut absolute impediatur, sed suf-
ficiat, quomodoque impediatur, ne possint
commodè exerceri: ut esset dolor capitis, aut
quid simile. Sub nomine infirmorum etiam
intelligo valetudinarios, qui licet non habeat
aliquem actuale morbum, tamen sunt com-
plexionis malè affectæ, & ad actuale mor-
bum proni. Quia prava illa complexionis af-
fectio continuo morbo æquiparatur, corpus
enim reddit debile. Item qui stomachi debili-
tate afficiuntur, & nequeunt in vnica refe-
ctione tantum cibi sumere, quantum ad com-
modè nutriendum corpus sufficiat; quia scilicet
illa quantitate nimium stomachus prægratur,
& difficile concoquere potest. In hoc
casu ieiunium nimis euadit onerosum, & extra
rationis terminum corpus affligens. Item qui
nec dormire non potest, nisi cœnet, non tenetur
ad ieiunium. Quia subtractio fomni
valde corpori nocet, impedit enim decoctionem
cibi, & ad morbum disponit. Idem dixe-
rim, si quis noctu calefieri non potest. Debet
tamē esse notabile impedimentum somno, aut
frigoris expulsionem, quod censetur corpus in
tali statu constituere, ut eo subleuamento in-
digeat. Verum quando quis non potest noctu
dormire, vel calefieri nisi cœnet, non tenetur
mane sumere refectionem, & differre refe-
ctionem ad horam cœnæ. Quia in ieiunio
quilibet habet ius ad sumendam principalem
refectionem in meridie, nec ut ieiunet tenetur
se hoc iure priuare. Omnia hæc ex D.
Th. in 4. dist. 15. q. 3. a. 2. Bonac. de præc. Eccl. d.
vlt. q. 1. pun. vlt. num. 1. Palqualig. decis. 261. 263.
264. 265. Lessio l. 4. c. 2. dub. 6. Sanch. l. 5. opusc.
c. 1. dub. 14. Diana p. 1. tr. 9. res. sol. 5. 1. & Sancio in
sele. d. 45. n. 13. collegi.

69 *Ex præc. ieiunij non adstringuntur. Quia non solum sibi, sed etiam proli debent alimentum præbere, unde cibis debet pro duabus personis sufficere. Et in feminis grauidis specialis ratio militat, quia sæpe vehementissime appetunt nonnullos cibos, quibus si appetitui mox non satisfaciatur, proli imminet non semel periculum. Nauar. sum. c. 2. 1. nu. 24. Diana p. 1. tr. 9. res. sol. 14.*

70 *Regulariter vero prægnantes & lactentes à præcepto abstinendi à carnibus in die ieiunij non excusantur. Quia possunt se, ac infantulum cibis in ieiunio permissis sustentare si tamen prægnantes vehementer carniæ alimoniam appetant, debet eis concedi. Quia talis appetitus nisi satiatur periculosus est proli. Prægnantes verò infirmæ valetudinis, seu complexionis rationabilem habent causam, ut cum eis in præcepto abstinendi à carnibus dispensetur. Bonac. de præc. Eccl. dub. vltim. q. 1. pun. vltim. num. 3. Filiuc. tract. 27. p. 2. n. 114.*

71 *Profecto mulier prægnans nec tenetur, nec potest cum periculo proli ad vincenda carnis tentamina ieiunare. Quia potest, si vult, sine E. Job. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.*

ieiunio huiusmodi stimulos superare: nec enim ieiunium est medium necessarium. Vnde ordo charitatis non exigit, ut nobis per ea media prouideamus, quæ sunt noxia proximo, quando necessaria non sunt, sed per alia possumus prouidere. Diana p. 1. tr. 9. res. sol. 30. Palqual. deci. 289. & alij.

Ob moralem impotentiam excusantur etiã senes. Quia senectus ipsa est morbus. *72* *Excusatur id, quia incipit senectus, non est in iure deter- senes sexa- minata. Quia stante, complexionum varietate, senectus non semper eodem tempore in omnibus incipit, cum alij citius, alij tardius minutionem virtutis naturalis incipiant experi- ri. Regulariter à Doctoribus sexagenarij excusantur. Quia hac ætate est media senectus iuxta Medicos, in qua natura facile inedia, & repletionem læditur grauer, sane licet aliqui sexagenarij validi ac fortes videantur, tamen eorū natura prolabitur ac tendit ad interitū. Sanch. de matr. l. 7. d. 5. n. 17. Portel in dub. Reg. v. le- iunium, n. 5. S. v. ieiunium, n. 9. Angles 4 p. 1. q. 6. diff. c. 6. Diana p. 1. tr. 9. res. sol. 20. Sancias in se- lect. d. 54. n. 8.*

Excusantur & pauperes, qui alimonia ca- *73* *Ex pauperes rent sufficienti ad vnā professionem in die qui suffici- ieiunij sumendam. Quia Ecclesia non intendit in ad refe- quod corpori debitum alimentum subtrahatur, tionem ali- sed solum ut per multiplicis refectionis, & monia ca- qualitatis ciborum subtractionem maceretur. rent. Vnde pauperes mendicantes sunt regulariter exempti à ieiunio. Quia fere nunquam congruentem obtinent refectionem. At si pro aliquo die congruentem fortiantur alimoniam nisi ex diebus præcedentibus passi fuerint grauē inediam ex qua sint vires attritæ, teneantur ieiunare. Quia cessante causa obligationem præcepti soluentem, incipit ligare præceptum. D. Th. 2. 2. q. 147. a. 4. ad 4. & in 4. dist. 15. q. 3. a. 2. Azor. 10. l. 1. 7. c. 17. q. 7. Reginal. l. 3. m. 211.*

Solius panis in quacumque quantitate refe- *74* *Non sufficit ctionem habere, non sufficit, ut quis ieiunare habere panē teneatur: sicut nec habere fructus & olera. solum aut Quia præfati cibi moraliter censentur incon- fructus & grui, & insufficientes ad completam susten- olera. tationem. Angles qu. 6. de ieiun. diff. c. 9. Sanch. libr. 5. consil. capit. 1. dub. 15. Palqualig. de- cis. 279.*

Imo licere pauperibus carniæ vsum in die *75* *Licet panis prohibito, si alium cibum inuenire non pos- per se sus sent. Quia Ecclesia cum incommodo graui carniæ in non obligat. Et quia quando de conseruanda die prohibi- vita agitur, lex humana positiua non vrget. A fortiori mendici possunt oua, ac lacticia, quæ illis in Quadragesima dantur. Quia cum mendicantes ostiatim non habeant unde alantur, nisi ex iis, quæ ex stipe acquirunt, quæ non præsumuntur debitam ipsorum sustentationem excedere, possunt ratione necessitatis, quæ eos à legis obligatione soluit, in cibum accipere. Bonac. de præc. Eccl. dub. vltim. question. 1. pun. vltim. numer. 5. Manu. tom. 1. summ. cap. 23. Henriquez l. 7. c. 13. nu. 9. Tolet. l. 6. cap. 4.*

Pueri, & adolecentes vsque ad vigesimum *76* *Et pueri, ac primum annum completum excusantur ex adolescentes communi consuetudine præceptum hoc sic in- vigesimum terpretate. Quia cū vsque ad id tēpus magnis usque ad incrementis corpus augeat, copioso indiget primū annū alimentum completum.*

78 Theologiæ Moralis. Lib. XLIV.

alimento non semel absumpto. Vnde Ecclesia eos obligare non intendit etiam si a loqui futura essent vitia ieiunia pro moribus carnis coercendis. Quia non intendit directè omne, quod vile; sed vult etiam quod non sit nimis onerosum.

77 Tenebuntur tamen pueri & adolescentes ante vigesimum annum ieiunare diebus præscriptis in Iubilei Bulla, si velint eum lucrari. Vel si ieiunium à Confessario pro satisfactione sacramentali imponatur. &c. Quia in his casibus virget specialis ratio, ob quam non debet illa ætas excludi. Sanch. lib. 5. consil. c. 1. dub. 2. n. 6. Saneius in select. d. 54. n. 6. Fagundez præc. 4. libr. 1. capit. 8. numer. 5. Palqualig. decis. 147.

78 Post septennium adepto rationis usu ad post ratio. qualitatem ciborum in die præhibito obligatur. Quia præcepto negativo de non edendis cibis quatuordecim homines adstringuntur, postquam ad rationis peruenierint usum, nisi alia iusta excusatione sentiat ex causa. Omnes communiter.

79 Licetum est ministrare carnes infidelibus, quando prohibentur. Quia infideles legibus Ecclesiasticis non subiacent, vnde non est eis nefas comedere carnes in quacunque die, ac proinde ministrans ad aliquid non concurrit illicitum. Sanci in select. d. 51. num. 3. Diana p. 1. tract. 9. resol. 42. Caspensi. tract. de cib. d. 4. num. 25. Sanch. l. 1. sum. c. 12. n. 9. Palqualig. decis. 50.

CAPVT VII.

De secunda causa excusante à ieiunij obligatione, quæ est Labor.

80 Excusatur quis, etiam si prævidet, voluntarium aborem. **81** A v s A secunda à ieiunio excusans est Labor, quo cum laboranti unica refectio non sufficit. Etiam si quis laborem ineat prævidens quod sit superuentura lassitudo eum impotentem ad ieiunandum reddens. Quia præceptum hoc obligat tantum ad abstinentiam secundum talem formam præscriptam: non autem ad conseruandas vires corporales, ita ut quis ieiunare valeat. Bonac. tom. 2. d. 2. q. 8. pun. 1. n. 16. Lublin p. 1. sum. v. ieiunium, n. 29. Diana p. 1. tract. 9. resol. 40. & 52. Sanci in select. d. 54. num. 14. & 20. Laym. lib. 4. tr. 8. cap. 3. num. 5. Sanch. l. 5. consil. c. 1. dub. 7. Palqualig. decis. 117.

81 Eximuntur quotquot suo labore victitant, Et qui la- cum quo ieiunium aptè consistere nequit: v. g. bore suo, Agricola, Fabri ferrarii, monetarum cutores, cum quo iei- omnesque operarii qui artes laboriosas exer- iunium ab- cent, vt textores: requirit enim hæc ars ma- te consistere, gnæ continuè corporis agitationem, maxime nequit, vi- quando panni siue lanei siue linei, siue serici &c. textuntur. Furnarij quia furnaria ars est val- de laboriosa, & vires robustas requirit. Satores conficietes calceos. Coqui, qui pro pluribus habet fercula præparare, ita vt fere totum diem in eiusmodi præparatione insistant, maxime cum ex igne, cui continuè assistunt, corpus modice lassetur. Molitores per totum diem molentes, qui deportant triticum im ponuntque

molendino, colligunt farinam & asportant quia magnus, eo inuolue labor ad ea præstata requiritur, si autem semel aut bis importet molendino triticum, & in modica quantitate farinam colligant, non excusantur. Fullones, Lanarii, Coriarii, quia hæc artes nimium sunt laboriosæ, si per seipsos, omnia artis ministeria exercent: si tamen leuia quedam obirent, & laboriosa facerent geri per alios, causa non ieiunandi cessaret. Circueuntes Ciuitatē cum mercibus venalibus liberi erant, si per totā diē circueant: quia iis, qui pedites iter agunt, comparantur. Palqualig. decis. 190. 196. 197. 298 & c. Lessi. l. 4. c. 2. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. q. 1. pun. vlt. a. n. 8. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. Nauar. sum. c. 21. n. 16. Lezana v. ieiunium, n. 8. Diana p. 1. tract. 9. resol. 7. 9. & c. Saneius in select. d. 54. n. 14 & 15.

82 Quod quidem est verum etiam si huiusmodi artifices diuites sint, & aliunde victum, & con- etiam si tu- sueta familiæ commoda habeant. Sic declarat iusmodi Eugenius IV. anno 1440. Opifices (ait) suas artes iisce diu, exercentes, aut oloni colendis, ferendisque agris, re. sm. aut aliis eiusmodi rebus operam dantes, siue sint diuites siue pauperes, ad ieiunia sub peccato mortali non tenentur. Nauar. sum. cap. 21. numer. 16. Syluest. verb. ieiunium, q. 9. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 25. & 16.

83 Certe operarij huiusmodi non solum à ieiunio excusantur eo, quo laborant, die: verum etiam eo die, quo intermittunt laborem, vt. gr. tum labori, si dies festus interueniret. Quia & præcedenti, & subsequenti labori mos est gerendus, in naturæ subsidium. Quod intelligo, quando vno aut altero die contingat, ab opere laborioso cessare: nam si cessatio longior existeret tunc diebus intermediis excepto primo & ultimo, præceptum virgeret. Medina sum. l. 2. c. 14. §. 10. Diana p. 1. tract. 9. resol. 9. Sanchez l. 5. consil. c. 1. dub. 7. num. 10. Palqualig. decis. 293. Sylui. 2. 2. q. 147. art. 4.

84 Excusantur iter pedestre conficientes Quia continuis ille motus exigit, vt abundantes animales instrumentis queis exercetur ministerium spiritus, quod non poterit per vicam refectionem præstari. Tolet. l. 6. c. 4. n. 2. Bonac. de præc. Eccl. dub. vltim. question. 1. pun. vlt. n. 11. Nauar. sum. cap. 21. n. 16. Sanci in select. d. 54. num. 21.

85 Iter autem in curru gerentes regulariter non excusantur. Quia modico illo labore vires non atteruntur. Nec equitantes sunt immunes, quando iter est breue & placidus equus, facili gressu & sine agitatione incedens. Si autem iter plurium dierum sit, & præsertim in æstate immunis erit equitans à ieiunio, etiam ab itineris initio. Quia non est solum præsens status, sed etiam futurus attendendus. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 122. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. q. 1. pun. vlt. n. 11. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. nu. 17. Sylui. 2. 2. q. 147. a. 4.

86 Non excusantur à ieiunio artifices, quorum labor est exiguus, vt sunt pictores, sculptores, præsertim illi, qui non per diem totam sed tantum aliquam partem, & potius recreationis causa huiusce exercitamentis opera impendunt. Quia nulla excusationis adest causa, cum ex longa ac continua attentione corpus non atteritur. Laym. libr. 4. tr. 8. c. 3. num. 3. Sanci in select. dub. 54. num. 16. Diana part. 1. tract. 9. resol. 8.

Sartores

Sect. I. De Præcep. IV. Recep. Sentent. 79

87 Sartores, & barbitonfores non eximuntur. Quia horum exercitamenta vires nō exhauriunt. Lessi. lib. 4. cap. 2. num. 43. Tolet. libr. 6. m. 16. Bonacin. dub. ultim. quest. 1. punct. ultim. numer. 12.

88 Scholares ad ieiunium tenentur. Quia si non possunt ieiunare, debent extraordinarium regulæ studij laborem remittere, vt valeant satisfacere præcepto. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 17. quest. 8. Molfel. part. 1. summ. tractat. 10. cap. 4. num. 43. Bonacin. dub. ultim. quest. 1. punct. ultim. numer. 12. Profecto quando studium est continuū præcipue si in Reipublicæ cedat utilitati, verbi gratia, in Advocato, causam esse sufficientem existimo, vt ieiunij obligatio solvatur. Quia studium huiusmodi magis debilitat corpus, quam quodlibet mechanicum exercitium.

89 Denique omnes, qui officio suo fungi nequeunt cum ieiunio, excusantur etiam si labor non sit nisi ingenij. Quia parum refert, qualis sit labor, si nō patitur secum ieiunij vltim. Et quia labor ingenij assolet laborem corporis ad afflictionem, & debilitatē ingerēdam longo intervallo superare. Bonacin. de præcep. Eccles. dub. ultim. quest. 1. punct. ultim. numer. 10. Pasqualig. decis. 325. Angles de ieiun. quest. 6. diff. 10.

90 Scribas, qui per totum diem scribunt, à ieiunio excusantur. Quia labor est ingens ex capitis defatigatione. Diana part. 4. tractat. 4. resolut. 130. Pasqualig. decis. 135. Angles de ieiun. quest. 6. diff. 10. profatus: Tres digiti scribunt cetera membra dolent. Eadem est ratio de Notariis, qui per totum diem laborant transcribendo scripturas. At si vacent componendis instrumentis, à ieiunij onere non absolventur. Quia modicus, & non continuus labor. Gordon. libr. 6. quest. 18. capit. 6. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 7. Azor. p. 1. lib. 7. cap. 17. quest. 8.

91 Equidem in Typographia non excusantur Prelo typographo à ieiunio typos colligentes. Quia nullus ferè labor mentis interuenit: labor autem corporis, ex reus valde est moderatus, cum abique corporis fiat agitatione. Versantes verò prelo omnino excusantur. Quia grauis est labor, cum debeant ducere, ac comprimere prelo. Diana part. 4. tractat. 4. resolut. 134. Gordon. lib. 6. qu. 18. cap. 6.

CAPVT VIII.

De tertia excusante à ieiunio causa, quæ est Pietas.

92 TERTIAM excusandi à ieiunio causam Pietatem assigno. Ob illam excusantur omnes, qui operibus præstantioribus incumbunt, quæ cum ieiunio geri non possunt, qualia sunt opera misericordiæ spiritualia, & corporalia, & Re-

ligionis. Quia præcepta Ecclesiæ non impediunt maius bonum: ita enim bonum præcipient, vt si maioris sit impedimentum boni, obligatio cesset. Hæc Ecclesiæ quidem intentio, quæ sicuti sequitur charitatis directionem, ita semper intendit maiorem Dei gloriam, quæ in maiori bono comparatione minoris reperitur. Opera autem pietatis sunt maius bonum, excellentioris vtique virtutis, quam sit ieiunium. D. Thom. in 4. dist. 15. quest. 3. artic. 1. quest. 2. Sylui. 2. 2. qu. 147. artic. 4. Fagundez præcept. 4. libr. 1. cap. 8. numer. 19. Pasqualig. decis. 339. Sanci. in sele. d. 54. num. 22. Nauart. summ. cap. 2. num. 16. Non autem requiritur, quod ieiunium reddat opus pietatis absolute impossibile; sed sufficit notabilis difficultas in opere huiusmodi, simul cum ieiunio, exercendo.

Hinc excusantur Concionatores qui singulis diebus in Quadragesima, vel qui ter, quaterve in hebdomada concionantur. Quia res excusantur hoc ministerium viuidas requirit vires, quæ ieiunio atteruntur. Secus dixerim de iis qui semel tantum in hebdomada suggestum ascendunt, nisi essent debiles, & delicatæ complexionis; quod quidem prudentis arbitrio remittendum cenfeo. Sylui. 2. 2. quest. 147. artic. 4. Bonacin. de præcep. Eccles. dub. ultim. quest. 1. punct. ultim. numer. 11. Diana part. 1. tractat. 9. resolut. 10. & 11. Sanci. in sele. dub. 54. numer. 17. Lessius libr. 4. capit. 2. num. 42.

Lectores Theologiæ, Philosophiæ, Iuris Civilis, & Canonici, Medicinæ, &c. non sunt excusandi absolute à ieiunio, sed solummodo cum labor est improbus, & debilior complexio, quam quæ suo muneri cum satisfactione obeundo sufficiat. D. Thom. quodlib. 5. a. 18. Fernandez p. 2. c. 8. §. 2. n. 12. Sylui. 2. 2. qu. 147. artic. 4.

95 Confessarij à ieiunio eximuntur, quando commodè ieiunare non possunt. Quia melius, ac vtilius confessiones audire, quam seruare ieiunium, quod non debet esse boni maioris impedimentum. Ast id intellige pro iis diebus tantum, quæ maiori ex parte diei id munus nare non exercetur. Profecto opus hoc est valde laboriosum, cum continuam attentionem, mentisque agitationem requirat, tum in interrogandis penitentibus, tum in discernendis peccatis, & circumstantiis, &c. Ast si vel per plures horas Confessarij venialium peccatorum confessiones audiret, non excusaretur. Quia mens non defatigatur. Azor. part. 1. libr. 7. cap. 18. quest. 1. Sà verb. ieiunium, num. 9. Pasqualig. decis. 331. Diana part. 1. tractat. 9. resolut. 10. Lublin. part. 1. summ. verb. ieiunium, numer. 5. Fagund. præcept. quart. libr. prim. capit. octau. numer. 10.

96 Templi ornantes ieiunij obligatione non arctantur. Quia huc illuc discurrent, ornamenta deportantes, scalas ascendunt, & in ornantibus huiusmodi defatigantur: vnde labor ipsorum potest labori artificum æquiparari. Bonacin. præcept. Eccles. dub. ultim. quest. 1. punct. ultim. numer. 13. Molfel. part. 1. summ. tractat. 10. cap. 4. n. 42.

97 Excusatur coniux, qui cum ieiunio debitum reddere coniugi non valet. Quia hoc in casu duo præcepta concurrunt, nempe iustitiæ qui cum is

ieiunia debi- reddendi debitum, & Ecclesiæ ac ieiunior: ce-
tum redde- dit autem in hoc concursu præceptum de ie-
re non po- iuniorum quia obligatio iustitiae strictior est
rest. tum quia præceptum reddendi debitum est
naturale diuinum, & idem præcepto humano
ieiunij anteposendum. Sanchez de matrimo-
lib. 9. d. 3. num. 10. Bonacin. dub. ult. questio. 1.
punct. ult. num. 14. Sanci. in select. d. 54. nu. 23.
Sylui. 2. 2. questio. 147. artic. 4. Pasqualig. de-
cis. 280.

98
Et vxor,
quam vir
ieiunare nō
permittit.

Excusatur etiam vxor, quam maritus ieiunare non permittit, eo quod eius valetudini, aut formæ metuar, aut quia esse nimis debilem arbitrat. Quia bonum matrimonij exigit, vt mutus coniugalis conferretur: bono autem status matrimonialis cedit Ecclesiæ præceptum, quando per accidens est ipsi contrarium. Monuerim tamen, vxorem censendam ad hoc esse in tali statu constitui, vt ob ieiunium minus viro placeat. Quod si forte maritus id faceret in Ecclesiæ contemptum, potius esset nex appetenda, quam parendum. Sanci. in select. d. 54. num. 24. Nauar. summ. cap. 21. num. 16. Fagundez præcept. 4. libr. 1. cap. 8. numer. 18. Paschalig. decisio. 281. Bonacin. de præcept. Eccl. s. dub. v. tim. quest. 1. punct. ult. num. 14.

99
Nec si vir
præcipiat
vixori.

Nec tenebitur vxor, quando à marito frangere ieiunium præciperetur, si ex inobedientia graues essent discordiæ oriatur. Quia præcepta positiua cum scandalo non obligant, hoc est, quando ex scandalo sumpto ab alio, temporale nocumentum præceptum seruanti sequeretur. At si dubium rationabile adesset, an rixæ magnæ considerationis, vel lenis essent censendæ, opus esset prudentis consilij declaratione Sanci. in select. d. 54. num. 26. Sylui. 2. 2. questio. 147. artic. 4. Sanchez de matrimo. lib. 9. d. 3. num. 13. Tolet. libr. 6. capit. 4. numeri 4.

100
Catholica
hæretico
nupta po-
test non ie-
iunare.

Catholica mulier hæretico nupta potest non ieiunare, si maritus hæreticus præcipiat, seculo Religionis contemptu. Quia cum vir id in odium Religionis non agat, non adest alia obligatio nisi illa, quam secum affert præceptum de ieiunio: hæc verò cessat; agitur enim de vitanda familiæ perturbatione. At si vxor posset facile maritum inducere, vt sibi ieiunare permittat, inducere, & ieiunare teneretur. Quia signum esse illum non magnam habere repugnantiam, vtique quæ non præponderaret ieiunij obligationi. Fagund. præc. 4. libr. 1. c. 9. n. 10. Lublin. v. ieiunium, n. 15. Azor. p. 1. l. 7. c. 18. q. 7.

101
Nubere vo-
lens excusa-
tur si ob id
esset nota-
biliter de-
formis red-
denda.

Nubere volens scemina à ieiunio excusatur, si ob illud esset deformis notabiliter reddenda. Quia formæ iniuria in ordine ad coniugium notabile malum censetur; præceptum verò ieiunij cum tanto detrimento non obligat. Monuerim tamen, posse tantum in Quadragesima excusari, non in aliis per annum vigiliis, aut in singulis ipsius diebus Quadragesimæ: tenebitur enim bis, aut tertio in hebdomada ieiunare: nisi forte complexio tam delicata sit, vt ex his quoque ieiuniis notabiliter muliebris forma lædatur. Sanch. de matr. lib. 9. d. 3. num. 12. Pasqualig. decis. 285. Fagundez præcept. 4. libr. 1. cap. 8. num. 18. Sanci. in select. d. 54. num. 25.

CAPVT IX.

De quarta causa excusante
à ieiunio, quæ est
Dispensatio.

OLLI potest per dispensationem ieiunij obligatio. Quia Tolli potest cum ieiunia, quæ in Ecclesiæ obseruantur, de humano rationem sunt iure, obligatio ad ipsa obligatio. potest per dispensationem

aufferi. Omnes sic.

Hanc dare absolute potest Summus Pontifex non solum concedendo alicui, vt nunc Hanc dare quam ieiunet, sed etiam omnino ieiunij legem ab omni p- auferendo. Et hoc verum, etiam si lex de ieiunio est Papa. nio Apostolica sit, vel in generali Concilio præscripta. Quia lex humana debet esse sub potestatis humanæ dispositione, & cum nulla humana potestas sit potestate Pontificia maior, sub illius dispositione omnis lex humana Ecclesiæ erit. Couarr. part. 2. Decretal. cap. 6. Paragraph. 9. numer. 6. Syluest. verb. ieiunium, questio. 7. Azor. part. prim. libr. 7. cap. 18. questio. secund. Nauar. summ. capit. 21. numer. 21.

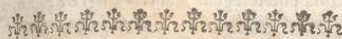
Possunt etiam Episcopi dispensare cum aliquo in ieiunio, quando rationabilis adest causa. Potest, & si non tamen possunt præceptum de ieiunio, Episcopi si vniuersale sit, abrogare. Ratio prioris est, dispensare quia leges debent sufficienter communitati cum aliquo providere, vnde debet adesse in quacumque si ad ipsi communitate particulari sufficiens iurisdicctio sit causa. pro illa regenda, ac providendo in iis, in quibus non potest ad supremum superiorem recurriri: alius autem est dispensandi in lege ieiunij facultas. Posterior pars probatur. Quia inferior non habet supra leges superioris iurisdictionem. cap. Cuius inferior. cap. Quod super his, de maiorit. & obedient. D. Thom. in 4. dist. 15. questio. 3. artic. 2. questio. 4. Lezana verb. ieiunium, numer. 10. Nauar. summ. capit. 21. numer. 21. Sylui. 2. 2. questio. 147. artic. 4.

Porro quando lex localis de ieiunio lata est ab Episcopo, aut ab eius prædecessore, sicut ab episcopo potest ab ipso abrogari. Quia quilibet legislator potest propriam reuocare legem, & iunij ab ipso etiam sui prædecessoris, cum ipso enim passo, vel a rem habet authoritatem. At si præscribatur prædecessori ieiunium Concilij Prouincialis lege, non potest abrogari ab Episcopo, licet possit in ipso dispensare. Verum si tantum Synodalis sit lex in Synodo Diocesana sancita, poterit abrogari ab Episcopo. Quia qui dat vigorem legi, potest etiam per abrogationem eam auferre. Suar. de legibus libr. 6. capit. 26. numero nono, Sanchez de matrimo. libr. octau. dub. 17. numer. 33. Pasqualig. decisio. 384.

Regulares Prælati, attento iure consuetudini, possunt cum suis subditis (sicut Episcopus cum suis) dispensare (suis)

Secl. I. De Præcep. IV. Recep. Sentent. 81

(uis) circa ieiunia Ecclesiastica, comestionem carnum, ouorum, & lactiniorum in Quadagesima dispensare: & à fortiori, vt aliam horam prandij ante nonam anticipare. Quia sunt suorum subditorum Prælati Ordinarij, ac proinde iurisdictionem spirituales circa ipsos obtinent. Caiet. 2. 2. q. 147. a. 4. Sylui. libi. Miranda tom. 2. q. 30. a. 1. concl. 2. Hieron. Rodrig. in comp. resol. 75. n. 1. Portel. in dub. reg. v. Ieiunium, n. 5. Nauar. c. 21. nu. 21. Tambur. de iure Abbat. tom. 2. d. 1. 2. q. 5.

CAPVT X.

De dubio circa Ieiunij obligationem.

Qui dubitat, num iustam habeat causam non ieiunandi, ieiunare tenetur, nisi dispensationem non ieiunandi à Superiore obtineat: vel nisi dubium Parochi, vel Confessarij confilio deponat: vel alia ratione à dubio liberetur. Quia in dubio fauendum possidenti, pro lege autem tunc adest possessio. Tolet. l. 6. c. 4. n. 9. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 5. n. 34. Sanch. de mat. l. 2. d. 4. m. 38.

Dubitat quis, an vigesimum primum annum expleuerit. Post adhibitam sufficientem diligentiam, non tenetur ieiunare. Quia possessio est pro libertate, & dubium de præcepto, nec ius incertum debet contra ius certum præualere. Stante autem dubio de complemento anni vigesimi primi, adest ius certum propriam possidendi libertatem, & ius præcepti obligantis incertum est. Quod si probabile sit, tempus esse completum, & completum non esse: sequi potes vtrumlibet. Quia non est maior ratio de vna parte, quam de altera: ideoque de libertate tua poteris te determinare. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 7. Laym. l. 1. tr. 1.

SECTIO SECVNDA.

De Præcepto obseruandi Ieiunia, Dubia.

CAPVT XI.

Circa Ieiunij Ecclesiastici Naturam.

DVBIVM I.

An præceptum Ieiunij sit affirmatiuum?

AFFIRMATIVVM est, non negatiuum. Quia idem est præcipere, vt semel tantum in die comedatur, ac prohibere, ne sepius quam semel manducetur. Ita

q. 5. §. 4. n. 33. Sanch. in select. d. 5. 4. num. 5. Diana p. 1. tr. 9. resol. 49. c. p. 4. tr. 3. resol. 21.

At si quis dubitet, an die Iouis sit hora duodecima media noctis, adhuc potest carnibus vesci. Quia est in possessione dies Iouis, & non tenetur credere diem Iouis præterisse, quousque id euidenter agnoscat. Et quia quando quis dubitat, an sit media nox, dubitat, an inceperit abstinendi à carnibus obligatio: vnde ius præcepti est dubium num pro illo tempore valeat: ius autem edendi carnes in die Iouis, (vel non ieiunandi, si dies Veneris dies sit ieiunij) est certum: ius autem dubij non potest contra ius certum præualere. Sanchez de matr. l. 2. d. 41. n. 40. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 10. n. 2. Diana p. 4. tr. 3. resol. 18. Pasqualig. decis. 163.

E contra si hodie sit dies Veneris, vel ieiunij, & dubites, an sit media nox, vel hora duodecima sonuerit, non poteris carnibus vesci, nec cenare. Quia possessio est pro præcepto, cum constet, hodiernam diem esse abstinendi, vel ieiunij, & dubitetur, num sit hora tractata. Non enim potest quis prudenter credere, iam præterisse, quousque aliqua probabilis ratione nitatur. Sanch. de matr. l. 2. d. 41. v. v. c. 1. c. 10. n. 2. Ghilinus summ. v. Ieiunium, n. 18.

Profecto præceptum de seruando ieiunio, vel de abstinentia à carnibus à media nocte in mediam noctem, intelligendum est de media nocte moraliter computata, non verò mathematicè. Quia non potest imponi ab Ecclesia præceptum nisi eo pacto quo potest obseruari, alioquin ad impossibile obligaret; non potest autem seruari, nisi media nox moraliter computetur: nam media nox mathematicè non potest cognosci, nisi stellarum cursus obseruentur, quod est impossibile: tum quia pauci obseruare sciant: tum quia obseruari non possunt, quando nubibus cælum offunditur: tum quia horologia nunquam ita exactè indicant, vt præcisè horam certam assignent. Pasqualig. decis. 158. 159. & 160.

SCOLAR
206 Mor.
1771. VII
E. IV
6

est enim hoc præceptum de ieiunio affirmatiuum, vt tanquam negatiuum exponatur. Sic Ledesma 2. p. 4. question. 17. articul. 5. Bonacin. dub. vltim. de præcept. Eccles. quæst. 1. citans Valentiam, Nauartum, Azorium, Sà, Reginaldum, & alios. Fagundez præcept. 4. libr. 1. cap. 4. numer. 6. Pasqualig. in praxi ieiun. decis. 33. numer. 2.

Non est affirmatiuum, sed negatiuum. Quia continet essentialiter negationem non vescendi carnibus, & non comedendi plusquam matinum, semel in die, & non edendi ante horam conuersuetam: ergo negatiuum omnino est. Ita Cotonar. libr. 4. variarum cap. 20. num. 13. Beja part. 1. casu 45. Villalob. tract. 23. diff. 6. n. 6. Sancius

in select. d. 5. num. 42. Sanchez lib. 4. Decalog. cap. 11. num. 42. Medi. Cod. de ieiun. question. 5. Maior. in 4. dist. 15. question. 6. Sylvi. 2. 2. question. 147. artic. 3. question. 3. Durand. dist. 15. question. 11. numer. 9. Sylvest. verb. Ieiunium, nu. 22. & alij.

114 Ego autem existimo præceptum ieiunij esse affirmativum, ac negativum primò ac per consequens. Nam quod primò, & per se per ieiunij præceptum intenditur est cibi moderatio, ac certa mensura illius. Quòd autem id consequi intendatur ab ipso præcepto per negationem non manducandi carnes, non comedendi nisi semel in die, &c. est quid consequitium: ergò ieiunij præceptum primò & per se est positivum, ex consequent autem negativum. Mecum Pasqualig. citatus.

DVBIVM II.

An præceptum ieiunij ex vi iuris, abstracta consuetudine obliget ad mortale?

115 **Q**ERTUM est, ieiunij præceptum ad mortale obligare, unde quicumque ad ieiunium obligatur, si id etiam citra contemptum violaverit, lethali ter delinquit; sic enim fert communis omnium fidelium praxis. Quidquid in contrarium dixerit Cardinalis ad cap. 2. de observ. ieiun. existimans eum qui solvit ieiunium solummodo venialiter peccare, nisi id ex contemptu gesserit. Quæsierim autem, an præceptum hoc obliget ad mortale ex vi iuris, an ex consuetudine?

116 Non obligat ex vi iuris, sed ex consuetudine. **N**o obligat ne. Quia in iure textus, præceptivis verbis ex vi iuris id imperans, non reperitur. Sic Caietan. sum. verb. Ieiunium, capit. 4. & 2. 2. question. 147. artic. 3.

117 Ex vi iuris obligat. Quia cap. Non liceat, Ex vi iuris cap. Non oportet, cap. Placuit, de consec. dist. 3. id apertè præcipitur. Verba enim horum textuum præceptiva esse, & populi vultus Christiani, & Doctorum communis sententia demonstrat. Ita D. Thom. 2. 2. question. 147. art. 3. Sotus lib. 1. de iustit. question. 6. artic. 4. Durand. in 4. dist. 15. question. 9. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 3. numer. 7. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 1. numer. 5. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 5. num. 3. Pasqualig. praxi ieiun. decis. 30. à num. 3. citans Glossam, Archidiaconum, Abbatem, Sylvestrum, Nauarrum, & alios Canonistas. Azor. p. 1. l. 7. c. 8. q. 2. Tolet. lib. 6. cap. 3. & alij.

118 Hanc ego sententiam, (Caietani venia) Hoc unice vnicè veram esse crediderim, addens ieiunij verum esse præceptum etiam fuisse viua vocè à temporibus Apostolorum prolatum, & fortasse scriptum, licet ad nos non degenit, vti Sanchez citatus asseruit.

DVBIVM III.

An consuetudo possit ex toto Quadragesimale ieiunium abrogare?

119 **S**UPPONO, consuetudinem posse inducere novam ieiunia, quæ sub lethali obligent. Quia potest legem inducere, leg. De quibus, Digest. de legibus, Cod. Quæ sit longa consuetudo, cap. 1. de consuetudin. 6. cap. 1. dist. 1. Et è contra posse ieiunia Quatuor temporum vigilarumque abrogare, ob eandem rationem: de factoque abrogasse ieiunia Aduentus, Rogationum, quatuor, & sextæ feriæ, & alia Apostolorum ieiunia posse ex parte abrogare Quadragesimale ieiunium. Quia de facto apud Mediolanenses primos quatuor Quadragesimæ dies soluit: & in quibusdam Germaniæ locis consuetudine est introductum, ut ter tantum in hebdomade ieiunium Quadragesimale instituat. Quæsierim verò, num consuetudo possit ex toto ieiunium Quadragesimæ abrogare?

Non potest. Quia est divino iure institutum, contra quod haud potest consuetudo prævalere: nec talis consuetudo potest rationalis existere. Recentiores aliqui, quos, pressò nomine, referunt Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 5. numer. 4. & Azor. part. 1. lib. 7. cap. 1. 2. question. 1. Pasqualig. decis. 36. numer. 3. Villalob. tom. 2. tractat. 23. diffinit. 5. numer. 1.

Potest planè. Quia consuetudo de facto aliqua ieiunia Quadragesimæ abrogavit, ut sup. posui: ergo potest etiam omnia, cum omnia sint in dignitate aut solemnitate paria. Ita Bellarminus tom. 3. lib. 1. cap. 27. Azor. citat. Lessi. l. 4. cap. 2. dub. 9. Reginald. l. br. 4. numer. 1. 3. Trull. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 5. num. 2. Palud. Maior, Antonin. & alij, quos refert, ac sequitur Fagund. ubi sup.

Probabiliorem hanc sententiam esse existimo. Quia certum fere est, Quadragesimale ieiunium institutum non fuisse iure divino, sed humano Canonico, contra quod potest consuetudo prævalere. Nec consuetudo contra ius humanum censenda irrationabilis est.

QVÆSTIO INCIDENS.

Num pater possit per filium ieiunij præceptum adimplere?

POTEST quidem. Quia pater ac filius eadem persona censetur. Imò potest quæ magis terrentur patres in filiis, deum quam in se ipsis. Dig. Quod metus causa, l. 1. Isti quidem, s. ultim. Sic Hugo. ad cap. Presby

Presbyter, dist. 82. Cuius sententiam refert, & approbat Glossa, cap. Penitentia, et 4. verb. Penitens in se.

124 Minime potest. Quia preceptum ieiunij obligationem propriam personalem inducit ad corpus proprium affligendum, quae non quit per alium impleri. Ita Azor. part. 1. lib. 7. capit. 15. question. 7. Pasqualig. decisio. 83. numer. 1. Bonacin. de precept. Eccles. dub. olim. question. 1. punct. 6. numer. 6. Trull. lib. 3. Decalog. capit. 1. et 6. num. 8. Reginald. lib. 4. numer. 187. Lublin. Mofel. & alij apud Pasqualig.

125 Hoc mihi omnino certum. Admitto enim, hoc mihi patrem ac filium in iure vnam censi personam, nam sed id verum esse affirmo in iis, in quibus pater, & filius fictione iuris, loquendo moraliter, eandem personam repraesentat: non autem in iis, in quibus pater, ac filius proprietates distinctas agnoscunt, quale est Ecclesiae precepta obsequare.

QVÆSTIO INCIDENTS.

Utrum qui in quodam precepto die ieiunare non vult, alio non precepto ieiunare teneatur?

126 **Q**ui eo die ieiunare non potest propter infirmitatem, debilitatem, &c. haud tenetur alio die supplere ieiunium: cum enim ab huiusmodi obligatione absolute liberat impotentia. At qui potens ieiunare non vult, praeter lethale piaculum, quod admittit, tenetur alia die omisum supplere ieiunium. Quia duo precepta praecipientis Solui ieiunium certa die, scilicet, solui, & certa die. Si ergo illa die solum non fuerit alia die est soluendum. Sic Palud. in 4. dist. 15. qu. 4. Cuius sententiam probabilem esse asserit Abbas de obseru. ieiun. c. 1. n. 2.

127 Minime tenetur. Quia sic fert omnium fidelium praxis, & colligitur ex c. 2. de obseru. ieiun. Ita Angel. v. ieiunium, numer. 21. Rosel. numer. 24. Tabien. numer. 14. Nauarr. cap. 21. nu. 27. Bonac. de precept. Eccles. dist. 9. punct. 6. n. 3. Reginald. l. 4. n. 183. Lessi. l. 4. c. 2. d. 3. n. 18. Pasqualig. decis. 184. Fagund. prac. 4. l. 1. c. 10. n. 5. Trull. l. 3. Dec. c. 2. d. 5. n. 6. & alij.

128 Omnino certum hanc sententiam esse reor. Nam ieiunij obligatio affixa diei, cum illo nam hac transire quis dubitet? An si Officium hodie recitare nolueris, teneris illud alia die recitare, ut suppleas? Minime. Peccasti quidem ieiunium omitendo, sed non teneris die alia ieiunare.

CAPVT XII.

Circa à carnibus abstinentioniam?

QVÆSTIO INCIDENTS.

Num carnis nomine oua, ac lactinia prohibeantur?

129 **S**UPPONO abstinentioniam à carnibus esse de substantia ieiunij Ecclesiastici, ex ipsius Ecclesiae institutione, quod vno dempto Corduba in summa quest. 143. & vno, vel alio relato à Baldello lib. 2. d. 18. numer. 18. omnes Doctores profitentur. Quæsierim verò, num carnis nomine etiam oua, & lactinia comprehendantur?

130 Comprehendi videntur. Quia ouum nihil aliud est, quam caro liquida, & lac sanguis calore matatus, seu sanguis albus. Sic Glossa ad cap. Admonere 33. question. 2. verb. Carnem. Didacus Narbona de etate ad omnes actus anno 1. question. 2. numer. 25. & anno 7. quæst. 6. numer. 5. Barbola ad cap. Denique dist. 4. numer. 1. fatuus: Vulgo colligitur, prohibitio vsu carniū, prohiberi vsu ouorum, lactis, & aliorum huiusmodi, quæ à carne originem trahunt.

131 Non comprehenduntur. Quia carnes, & oua, ac lactinia vt res distinctæ referuntur in cap. Presbyter, dist. 82. & per diuersa precepta in iure prohibentur, cap. Denique, tur. dist. 4. Ita omnes communiter postmodum citandi.

132 Mihi hoc certum omnino videnti, sepe sepius concedi vsu ouorum, ac lactiniorum, nec idem vsu carniū concedi; quod non contingeret, si nomine carniū oua, ac lactinia venirent: aut si oua, ac lactinia caro essent. Porro si ab aliquibus caro liquida ouum & lac sanguis albus vocatur non idem est, quia formaliter sint caro, & sanguis; sed quia ex carne, ac sanguine suum trahunt originem vt ex cap. Denique deducitur.

DVBIVM IV.

An quis in die ieiunij, vel in diebus, quibus suu carniū prohibetur, de data opera, dimidiam circiter vnciam carnis absunxit: Peccatne leuiter?

133 **R**Ecolo ex section. 1. in esu carniū diebus prohibitis dari materiam paruitatem. Quia recole, sicut

SCORAR

col: Mor.

WVIVII

E IV

6

sicut in aliis negatiuis præceptis etiam naturalibus datur materiæ paruitis excusans à mortali, ut patet in furto, & iniuria proximo illata, quæ sunt contra præcepta naturalia negatiua, ita etiam in carnum comestione dabitur, ut communiter Doctores profitentur. Aditio, minorem quantitatem in esu carnum sufficere, ut præceptum violatur, quam in aliis; quia cibus carnum magis est nutritius, ideoque specialiter in ieiunij diebus prohibetur. Quæserim ergo, an qui dimidiam circiter carnis vnciam ederet in die prohibito, præceptum grauitè violaret?

134 Non violaret grauitè, sed venialiter solum. Quia huiusmodi quantitas parum equaret grauidem nutrimenti afferens parua censenda est.

Sic Pasqualig. *decis. 42. num. 5.*
135 Grauitè omnino violaret Quia huiusmodi quantitas magis corpus reficeret, quam aliorum ciborum vberior sumptio. Ita Diana *part. 10. tractat. 14. resolut. 32.* citans Leandrum.

136 Ego quidem existimo laxam esse Pasqualigi Laxam esse doctrinam, nec tamen omnino eam probabiliter carere audeo asserere. Sequor autem, sententiam in- Magistri, ac propinqui mei P. Petri Hurtado de Mendoza sententiam asserentis *part. 1. de Fide, d. 83. session. 3. §. 2. 1. materiam parvam esse minimam carnis particulam, scilicet, quæ sextam vnius vnciæ partem non excedat.* Infero hinc, eum, qui in principio anni voluntatem gereret edendi diebus singulis prohibitis carnem in assignata materiæ paruitate, solum venialiter delinquere. Quia quælibet illarum comestionum ob paruitatem materiæ solummodo veniale piaculum continebit; ergo etiam omnes simul sumptæ: non enim inter se vniuntur, cum obligatio illa abstinendi à carnibus sit dici affixa.

DV B I V M V.

Quis in die hoc ieiunij nullum præter panem cibum obtinet, quo vesci valeat: potestne carnem panis adhibere?

137 SI per vnicum tantum diem caret cibis concessis, potest vesci carnibus. Quia lex carnes prohibens intendit solummodo macerationem, & abstinentiam illam, quæ ex subtractione carnum prouenit, & non aliam maiorem: ergo quando lex seruari non valet sine extraordinaria abstinentia, ac maceratione, desinit obligare. Desinit enim legis intentio, quæ curat moderatam tantum abstinentiam: alias namque nimis onerosa existeret, si noua causa non accedat. Sic Pasqualig. *decis. 49. numer. 3. & 4. Vidal. in Arca Theolog. Moral. de ieiun. inquis. prim. numer. 7.*

138 Si per vnicum tantum diem aliis præter panem cibis concessis caret, non potest carnibus vesci: secus si per plures dies careret, ut in longa navigatione, & in atroci bello ubi deest victus. Quia maior necessitas requiritur, quam vulgaris, ut fas sit, in diebus prohibitis

carnibus vesci Ita Angles in floribus quæst. 9. de ieiun. artic. 1. difficult. 4. append. 1. Vega. p. 1. summ. cap. 14. casu 28. Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 19. numer. 7.

Ego quidem existimo, si persona sit pendendis epulis assueta, verb. gratia, Princeps, eques, primam sententiam posse probabiliter sustinere: minimè tamen si persona robore polleat, & vilibus cibis sit assueta, ut bi gratia, pastor seu pauper agricola, qui in diebus non prohibitis solo pane non semel victitatur. Absolutè tamen loquendo nimis laxam primam sententiam esse reor, vnde adhæreo secundæ.

DV B I V M VI.

An Catholicus qui in terris hæreticorum famulatum præstat: possit in diebus ieiunij vesci carnibus, eo solum prætextu, quod præcepto Ecclesiæ non obligetur?

POTEST quidem. Quia illud ipsum inter infideles commorari, sufficiens videtur esse potestatis causa, ut famulus ille præcepto illo non obligetur. Sic videtur sentire Layman. *lib. 4. tract. 8. cap. 3. num. 3.* dum ait: *Addo, laborantibus, & famulantibus Catholicis apud nos in Oppidis hæreticorum, permitti posse, ut diebus ieiuniorum carnibus vescantur, dummodo scandalum tolli possit: si nimirum dicant, se in tali casu necessitate, Ecclesiæ præcepto non obligari.* Verum Societas IESV in his septemtrionalibus partibus, ob maiorem securitatem à Summo Pontifice priuilegium accepit dispensandi cum talibus. Certè illud, Ob maiorem securitatem inuenit, eos id posse securè gerere sine dispensatione.

Minimè potest Catholicus vesci carnibus eo solum prætextu, quod non ligetur Ecclesiæ præcepto carnum abstinentiam imperantis. Quia exclusa graui necessitate, aut alia causa Catholici habitantes apud infideles præceptis Ecclesiæ obligantur, cum hæc non locum, sed personam sequantur. Ita Pasqualig. *decis. 52. num. 5. & 6. Leand. præc. 4. tract. 5. d. 1. quæst. 22.*

Profectò primam sententiam veram esse crediderim non in omni casu, sed solum quando Catholicus non possit sine magno incommodo cibos permisos habere, aut hæretici nolent ei (abstracto Religionis contemptu) ministrare. Nec credo Petr. Laymanum dissentire. Particula enim illa clausulæ relatæ, Si nimirum dicant, se in tali casu necessitate Ecclesiæ præcepto non obligari, apertè indicat, non id absolutè intelligendum, sed quando casu necessitatis adest, puta si desint alij cibi permitti, aut ministrare.

DV B I V M

DVBIVM VII.

Discessurus quis manet ex loco ieiunij vesperare peruenitur ad locum, ubi incolae non ieiunant: potestne ientaculum ex carnibus praesumere?

¹⁴³ Non potest. Quia tenetur in eo loco lege ieiunij, cum sit pceptum negatiuum, habes vim obligadi pro sepe. Sic Basil. de matr. l. 1. c. 8. n. 3. adiciens: *Quamuis autem certus sit de professione adhuc violatur lex ieiunij suppone* etc. quadiu ibi comoratur: quia lege tantu libera- tur, quando exit extra territorium proprium. Co- pinch. de Sac. 9. 7. 4. a. 4. d. 3. n. 103. Granad. 2. 2. controu. 7. tr. 3. d. 6. sect. 4. m. 1. Palao p. 1. tr. 3. d. 1. p. 2. 4. 5. n. 10. & 11. Sanch. l. 3. de matr. d. 18. m. 1. 2.

¹⁴⁴ Potest plane. Quia qui absoluitur ab abstinentia a pluribus comestionibus eo ipso absoluitur etia a pcepto ieiunandi. At qui egreditur loco ieiunij, & peruenit vespere ad locu, ubi no est de ieiunio pceptu, absoluitur ab abstinentia a pluribus comestionibus, cu in loco, ubi ieiuniu possit prandere, & vespere in loco ubi ieiuniu no viget, coenare: Ergo pro illa die absolutus est a ieiunij pcepto, & consequenter poterit mane comedere, proutquam exeat a loco, ubi adest de ieiunio pceptu. Ita Sanch. l. 1. sum. c. 12. n. 34. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 8. n. 88. Filliuc. tr. 27. m. 109. p. 2. Salas de legib. d. 14. sect. 5. n. 68. Sanch. in sect. d. 54. n. 17. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 6. n. 6. & alij. Igitur si ille absoluitur ab obligatione ieiunij, simul absoluitur ab obligatione a carnibus abstinendi. Si ergo hi Auctores concedunt illum a ieiunij lege libera- ri, consequenter debent concedere, ex carne posse ientaculum praesumere.

¹⁴⁵ Ego quidem probabilem satis hanc sententiam esse iudico. Dicere enim, quod huiusmodi discedens a loco ieiunij ad locum peruenitur, ubi non ieiunatur absoluitur ab abstinentia a pluribus comestionibus, non vero ab abstinentia a carnibus sine fundamento procedit. Quia potius abstinentia a carnibus est propter ieiuniu: Ergo pcepto principali sublato, aufertur etia illud aliud, quod est propter ipsum. Quia probabilius est, illum minime a pcepto ieiunij absolui, dum in loco, ubi viget, commoratur. Certum enim est apud omnes, eu, qui exit a proprio loco, ubi viget festi pceptum, ad laborandu in alio, ubi tale pceptum non adest, non posse mane antequam exeat, laborare notabili temporis parte assumpta, etiam si sciat, per maiore reliqua diei parte posse in loco, ubi no est festu labori incumbere: & hoc no ob alia rationem, nisi quia ubi mane interest, viget festi pceptum, ad quod seruandu pro tunc tenetur a serui opere abstinere. Ergo similiter ob eandem rationem, qui recedit a loco, ubi pceptu ieiunij viget, sciens se perueniturum ad locum, ubi non viget, haud poterit antequam discedat aut carnenq, aut non carnen ientaculum in notabili absumere quantitate. Palao mecum.

Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

DVBIVM VIII.

Vescitur quis carnibus ex dispensatione diebus prohibitis, ut sanitati consulat: Delinquine lethaliter? (si carnes nocivas gustus indulgens in magna absumat quantitate) contra hoc pceptum?

¹⁴⁶ Delinquit quidem. Quia ad carnes illas nocivas non se extendit dispensatio, que vt valetudini consulatur, impenditur. Sic Hen- riq. l. 7. c. 3. o. n. 3. Ioan. de la Cruz p. 3. sum. prac. 3. a. 4. dub. 1. 2. n. 3. Et allici potest ad hanc sententiam Manu. p. 1. sum. c. 24. n. 1. docens, si Medicus licentiam alicui daret edendi oua, vt valetudini indulgeret, non posse edere lacticia, si saluti nociva essent.

¹⁴⁷ Non delinquit lethaliter contra hoc pceptum abstinendi a carnibus. Quia Ecclesia per dispensationem omnino tollit carniu prohibitionem: prohibitio autem haec omnes carnes includit. Ergo & dispensatio absoluta debet ablationem abstinendi a qualibet specie carniu tam proficua, quam nociva includere. Ita Villalob. p. 1. sum. c. 24. dub. 8. n. 11. Diana p. 1. tr. 9. resol. 47. Sanch. lib. 8. de matrim. d. 1. num. ult. Machad. lib. 2. p. 4. tract. 1. docum. 2. m. 5. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 2. n. 9. Sanch. in sect. d. 51. n. 20. & 21. Pasqualig. decis. 46.

¹⁴⁸ Existimari, probabilius esse, eum peccare contra naturale pceptum, quo tenetur ad no inferendum sibi aliquod grane damnum circa corporis valetudinem; sed non contra pceptum abstinendi a carnibus. Quia licet motiuum dispensandi sit necessitas illius, cum quo dispensatur, non tamen fit dispensatio iuxta necessitatis mensuram, fir enim absoluta, unde absolute tollitur abstinendi a carnibus imposita ab Ecclesia obligatio.

DVBIVM IX.

An qui ex dispensatione in diebus prohibitis carnes, vel oua ac lacticia comedit: possit etiam simul pisces comedere?

¹⁴⁹ Minime potest. Quia si pisces ei afferunt nocumenrum, eorum comestio est peccaminosa: si non nocent, non tenet dispensatio, cum ad illam concedendam ratio non ad- sit. Sic Graff p. 1. decis. l. 2. c. 1. 7. n. 59. Labori. p. 1. de Tubil. c. 20. m. 18. Nauar. tom. 1. Confil. 5. de obseru. ieiun. n. 2.

¹⁵⁰ Potest omnino. Quia qui dispensat, vt pos- sis in diebus prohibitis carnibus vesci, nulla- tenus prohibet, ne simul piscibus vescaris. Ergo cum alias horum esus sit licitus in his die- bus, in quibus carnes prohibentur, licite po- terit carnibus ac piscibus simul vesci. Quo quidem damno graui, vel leui, graue ille vel leue piaculum contra naturale pceptu pro- spiciendi corporee salutis perpetrabit. Ita Henr. l. 7. c. 1. 3. n. 3. liter. F. Azor. l. 7. c. 10. qu. 5. Regi- nal. l. 4. m. 168. Manu. prac. 4. l. 1. c. 2. n. 18. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 2. m. 10. Lezan. v. ieiunium. l. 1. c. 2. dub. 2. m. 10.

H n. 11.

n. 11. Villalob. tr. 2. 3. diff. 8. n. 10. Diana p. 1. tr. 9. res. 26. & alij communiter.

151
Cum his
opinor.

Cum his opinor. Quia si piscium esus non est, peccabit ille, non quia ieiunij legem violavit, sed quia cibo minimè sibi salubri vitur. Si verò ei non nocent, non delinquit, quia suo fungitur privilegio, & privilegium Principis valet, quando solum suæ legi derogat, non iuri diuino, aut naturali.

DVBIVM X.

Tibi ex dispensatione conceditur ouorum esus, hanc fuit a lacticiis mentione poteris ne edere lacticia?

152
Nō poteris.

Non poteris. Quia privilegium Principis, quando iuri communi derogat, strictè debet interpretari, non latè, ita ut saluent tantum privilegij verba, & ad aliud non extendantur, unde cui vnum conceditur, non idè conceditur alterum. Sicut è contrario si alicui concedatur facultas lacticiis vescendi, non idè conceditur vescendi ouis. Sic quidam, quos nominibus pressis memorat Azor. p. 1. l. 7. cap. 10. q. 4. innuens esse probabile Bonac. de prec. Eccl. d. ult. q. 1. punct. 2. num. 4.

153
Poteris quidem.

Poteris planè. Quia oua, & lacticia eiusdem videntur esse rationis, cum ex carne ducant originem, cap. Denique, dist. 4. Igitur cui vnum ex his conceditur, censetur simul alterum concessum esse. Ita Medi. sim. l. 1. c. 14. §. 10. Azor. p. 1. l. 7. c. 11. q. 4. Fagund. prec. 4. l. 1. c. 2. n. 17. Sanch. to. 2. de matr. l. 8. d. 1. n. 39. & l. 4. sum. c. 11. num. 57. Trull. in Bull. l. 1. §. 4. dub. 3. num. 8. Palqual. decis. 76. num. 2. Villalob. tom. 2. tract. 23. diff. 18. num. 16. Barbof. ad cap. Denique, dist. 4. numer. 2. Lezana verb. Ieiunium, numer. 11.

154
Longè hoc sententiam. Quia plerumque lacticia cum ouis assolent in cibos parari. Porro primæ sententiæ fundamentum verum habet, quando vnum pro alio in iure non sumitur: at in iure oua pro lacticiis, & lacticia pro ouis sumuntur, cum omnia sementinam ducant originem à carnibus, uti ex cap. Denique citato liquefcit.

DVBIVM XI.

Cui licet vesci in diebus prohibitis ouis, ac lacticiis, potestne etiam porcinum sagimen comedere?

155
Questionis
status.

Certum mihi, (quidquid in contrarium. Ananias, & Felinus ad cap. consuluit dictent) eum, cui conceditur vesci ouis, ac lacticiis, minime posse animalium sanguinem edere. Nam sanguis censetur esse in eodem genere cum carne: est enim præcipua pars constitutiva animalis, & in proximo statu, ut in carnem conuertatur. Quæsierim verò, num liceat sagimine porcino, aut aliorum anima-

lium lardo vesci ei, cui ouorum, aut lacticiis esus conceditur?

Licet equidem. Quia sagimen, seu pinguedo non est caro: ut enim Arist. l. 1. de generat. animal. c. 18. probat, finito naturali animalis augmento, pinguedo accrescit: & sagimen calore liquefcit, non autem caro. Igitur sagimen, vel pinguedo potius se habet in genere lactis, & ouorum, quam in genere carnis: ergo lacticiis, & ouis concessis, concessum etiam sagimen censi debet. Adde, in cap. Presbyter, dist. 81. Sagimen apponi simul cum ouis, & caleo. Agenti enim penitentiam ob fornicationem conceditur, ut in certis diebus possit vii sagimine, quando venia datur ut ouis, & caleo vesci valeat. Unde innuitur, sagimen potius ad oua, & lacticia, quam ad carnes pertinere. Sic Gloss. ad cap. Presbyter, ver. Sagimine, & ad c. Admonere, v. Carnem 3. qu. 2. Sylvest. v. Ieiunium, §. 5. n. 16. citans Hostiensium, & Abbatem. Angel. v. Ieiunium, sine. Tabie. §. 7. Palqual. decis. 74. n. 4. & 6. citans Azorinum, & alios Barbofa ad cap. Presbyter.

Non licet. Quia probabilius est, sagimen magis ad carnem, quàm ad lacticia pertinere: est enim pars verè animalis constitutiva, sicut alie, quæ propriè & strictè sunt caro, ut nervi, medulla, cartilaginès. Ita Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 19. n. 7. Fagund. prec. a. c. 2. n. 49. in ult. edit. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 5. Villalob. p. 1. tr. 2. 3. diff. 8. n. 16. Bassæ v. Ieiunium, l. n. 3. citans Syluium. Filliac. tr. 27. p. 1. n. 61. Manu. in Bull. §. 6. num. 1. Vega. p. 1. sum. c. 14. casu 1. Henricq. l. 7. c. 13. n. 11. Medi. sum. c. 14. §. 10. Trull. in Bull. l. 1. §. 4. dub. 3. num. 11.

Profectò si sagimen idem sit quod porcina caro pinguior, crassior, & solidior, eius esus in diebus prohibitis mihi videtur illicitus lethali-ter, si verò idem sit sagimen atque adeps porcini, existimo, primam sententiam esse quidem, quàm par est, laxiorem. Nam dato, quod sagimen non sit propriè, & in rigore caro (uti vult Aristot.) non inde colligo, quod illo uti liceat, quando prohibita sunt carnes, ac oua, & lacticia concessa; sanguis enim animalium, medulla, nervi, & ius carniū non sunt propriè caro, & tamen eis vesci non possumus in diebus prohibitis, eo quod sint proximè, caro, vel animalium partes, vel in existimatione hominum pro carne habita. Ergo quāvis gratis demus, sagimen nō esse carnem, nō inde sequitur, quod eo in diebus prohibitis uti possimus; quia sufficit, ut vel sit animalis, vel proxime caro, aut pro tali cōmuniter existimata, ut ab illo abstinere debeamus. Ex Trullenc.

DVBIVM XII.

Vouit quis certa die à carnibus abstinere, aut ouis, aut lacticiis: peccatne toties, quoties comedit?

Recolo, toties te delinquere, quoties carnes, oua, aut lacticia in die prohibito comederis. Quia præceptū id prohibes, est negatiuū, & pro semper obligat. Requiro autem, num qui vouit certa die à carnibus, vel ouis, aut lacticiis abstinere, toties delinquit, quoties carnem, oua, aut lacticia comedit?

Non

156
Licet quidem.

157
Non licet.

158
Auctor
resolutus.

159
Status
questionis.

160 Non delinquit toties. Quia votum non co-
noscitur medendi carnes pro aliquo die emissum semel
fractum non potest amplius obligare: est enim
de ea priuatione carnis pro illo die: ergo si se-
mel destruitur per vnum actum, haud potest
amplius observari. Sic Palud. in 4. dist. 15. qu. 4.
n. 39. D. Antonin. p. 2. tit. 1. c. 2. §. 2. Tabien. v.
Votum 3. n. 8. Palqual. de i. 66. num. 3. non bene
citans Trullenchum, & Dianam.

161 Toties delinquit, quoties comedit. Quia
quoties votum abstinendi à carnibus, ouis, seu lactici-
niis etiam pro aliqua die, est negatiuum, ad in-
staur quidem præcepti Ecclesiastici de abstinen-
tia à carnibus indici. Ita Boffio. 3. tit. 2. §. ult.
n. 157. Diana p. 10. tr. 14. resol. 32. citans Lean-
dram. Maior. in 4. dist. 18. qu. 6. Supplem. Gabr.
q. 1. n. 3. Angel. v. Votum 3. n. 27. Sanch. l. 4. sum.
c. 11. n. 4. Nauar. sum. c. 2. n. 57. Suar. de Relig.
tom. 2. l. 4. de voto, c. 7. n. 12. Azor. p. 1. lib. 12. c. 20.
quæst. 8.

162 Certe sicut præceptum indicens à carnibus
abstinentiam, per vnum actum non extingui-
tur, ita & votum: præceptum namque cum
negatiuum sit, pro semper obligat, cuius natu-
ram pro semper obligandi votum huiusmodi
imitatur. Vnde longe probabiliorem hanc sen-
tentiam esse crediderim.

DVBIVM XIII.

Vouit quis certa die ieiunare. An toties
peccet, quoties esus carniū di-
stinctos moraliter multi-
plicat?

163 Toties delinquit, quoties multiplicat car-
niū esus. Quia votum ieiunandi absti-
nentiam à carnibus includit: Ergo qui vouit
carniū esus ieiunium, vouit simul à carnibus abstinentiam
multiplicat. Ieiunio quidem essentialiter. Sic Azor. p. 1. l. 1.
c. 20. q. 6. Suar. tom. 2. de Relig. l. 4. de voto, c. 7. n.
12. Oppositum vocitans absurdissimum.

164 Non peccat toties, quoties carnibus vesci-
tur, sed prima vice. Quia in hoc voto non in-
cluditur directe à carnibus abstinentia, sed in-
directe solum, quatenus est pars essentialiter
ad ieiunium requisita, & accessoria ipsi ieiu-
nio. Quare cum semel violato ieiunio cesserit
obligatio circa principale, circa accessoriam
à carnibus abstinentiam etiam cessare videtur.
Ita Sanch. l. 4. Decal. c. 11. n. 42. Laym. l. 4. tr. 4.
c. 3. n. 1. Diana p. 1. tr. 9. resol. 37. Barth. à Sancto
Fausto in Theau. Relig. l. 1. q. 140. n. 2. & alij.

165 Hanc sententiā probabiliorē quidē, præ-
fero. Quemadmodū enim, quia promissio ieiu-
nii nō promittitur directe vnica comestio, sed
indirecte, & accessorie, quatenus est ad ieiuniū
necessaria: semel hoc violato, non amplius obli-
gatur: sic in nostro casu dicendum, cum non di-
recte, sed indirecte, & accessorie promissa sit à
carnibus abstinentia, tanquā pars ad ieiunium
necessaria: eo vel maxime, quod magis essetia-
lis sit ieiunio vnica comestio. De ea enim om-
nes consentiunt, non autē de abstinentia à car-
nibus. Secus autem contingeret, vbi quis ex-
presse oneret vnica in die comestione: peccaret enim absque dubio toties, quoties
præter vnica illa die comederet. Sācius mecū.
Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

DVBIVM XIV.

An si ante septennium puer vsu pollet rationis,
liceat ei, in diebus prohibitis carnibus, ac lac-
ticiniis vesci.

166 SUppono, pueris septennium, in quo eis ra-
tionis vsus elucescit plerūque, id licitum esse. Quia
positiue leges, seu rationis non obli-
gant eos, qui rationis sunt expertes. Quæ-
stioni autem do, an eis liceat carnis, aut lac-
ticiniorum esus, si ante septennium vsu pol-
leant rationis?

167 Minime licet. Quia lex abstinendi à carni-
bus, & lacticiis pueros obligat statim, ac vsū
rationis attigerint, siue id illis contingat ante
septennium, siue postmodū. Nā in quacumque
ætate vsus rationis contingat, pueros efficit
culpæ capaces: ergo, & obligationis per legē:
nisi aliās materia legis, aut legislatoris inten-
tio, aut consuetudo aliud declaret. Sic Baldel. l.
5. d. 30. n. 8. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 8. Diana p.
1. tr. 9. resol. 42. Trull. in Bull. 1. §. 4. d. 2. n. 4. & l.
3. De al. c. 2. d. 2. n. 11. & d. 6. nu. 1. Azor. p. 1. l. 7.
c. 17. q. 2. Villalob. p. 1. sum. tr. 23. diff. 8. n. 7.

168 Licet omnino. Quia positiue leges ante illā
ætatem, in qua communiter lumen rationis est
solum illucescere, obligare non intendunt:
& per accidens est, in vel alio puero rationis
vsus accelerari. Ita Sanci. in select. d. 51. nu. 31.
Ioan. de Escobar de viroque foro d. 6. m. 3. citās
male Castrum Palao 10. 3. d. 1. pun. 4. §. 2. num. 3.
Nec enim inibi vllū verbū circa quæstionem
inueni. Palqual. decif. 50. n. 2. Did. Narb. de ætate
ad human. aet. requis. anno 7. qu. 6. num. 3. Fauent
Henr. l. 1. c. 49. n. 2. lit. N. & Ledesma 2. p. 4. qu.
17. a. 6. dub. 2. quatenus docent, consuetudinem
ferre, vt parum post rationis vsus pueris in
diebus prohibitis lacticia dentur.

169 Quamuis ante septennium puer doli sit ca-
pax, nullo præcepto positiuo obligari reor: cū
leges positiui iuris ante ætatem illam, in qua mihi
communiter rationis lumen oriri est solitum,
obligare nō intendāt. Nā ad ea, quæ frequen-
ter accidunt leges adaptantur, ex l. Nā ad ea,
ff. de legib. Palao 10. 1. tr. 3. d. 1. pun. 24. §. 2. num. 3.
Hinc colligo, ante septennium expletum licitum
esse cuique, (licet consuetudo non adsit)
pueris carnes, oua, & lacticia ministrare.
Quia pueri ante septennium nulla obligantur
positiua lege etiam orta ex consuetudine.

DVBIVM XV.

An peccet qui perpetuò amentibus carnes,
aut lacticia in veteris diebus mi-
nistrat?

170 Peccat quidē, quamuis ipsi sint peccandi in-
capaces. Quia licet ebrius non delinqueret
hocce cibo comedēdo, peccaret quidē qui eos dem.
illi ministraret. Nec obstat, amētiā esse perpe-
tuā, & absque culpa incurri, ebrietatē verò tē-
poraneā, & culpabilem. Impedimentū enim tē-
porale, & culpabile ita excusat tēpore, quo du-
rat, sicut perpetuū excusat perpetuo. Sic Sāci.
in select. d. 51. n. 30. Azor. 10. 1. l. 7. c. 18. n. 3. docēs
fas

fas esse ministrare hos cibos p. p. tuo amen-
tibus, ubi fuerit recepta hos ministrandi con-
suetudo. Vnde clare videtur sentire, seclusa
consuetudine, non licet e.

¹⁷¹ Minime peccat. Quia si amentes sint ad
tempus, vel in vna solùm materia, aut Incidis
interuallis fruuntur, cum recuperandæ salutis
spes addit, & amentia sit morbus grauissimus,
indigent cibis salutaribus. At si amentia per-
petua sit, ac salus desperetur: dixerint credo
Medicos, eos his cibis indigere, sicut perpetuo
paralyticos, ne cibis minus salubribus humor
ille melancholicus angeatur. Præterea cum nō
sint capaces operandi modo humano, non sūt
obnoxij obligationi. Ita Sanc. l. i. Decal. c. 12.
n. 16. Angl. p. 1. q. de ieiun. diff. 6. Fagund. præc. 4.
l. 1. c. 8. n. 8. Diana p. 1. tr. 9. resol. 42. Ludo. de S.
Iuan. p. 1. sum. tr. de ieiun. a. 6. Pasqualig. decisio.
34. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 1. n. 11.

¹⁷² Eto cibi illi amentibus necessarij non es-
set, cum hi perpetuo excusentur ab impletio-
ne præcepti illiusque sint incapaces, iure op-
timum reputarim eos vt infantes rationis vsu
carentes, vt credendum sit, Ecclesiam habere
illos vt omnino suis legibus solutos: ac proin-
de quisquis poterit eis cibos veritos ministra-
re. At ebriis credo non posse. Quia ebrietas
non est morbus his cibis indigens, cum potius
indigeat inedia, & est temporalis, breuisque
vlus rationis priuatio.

CAPVT XIII.

Circa ouorum, ac lacticiuorum absti-
nentiæ.

DVBIUM XVI.

An oua, & lacticia sint in ieiunijs Qua-
dragesimæ prohibita à iure sub lethali?

¹⁷³
Non sunt
sub mortali
prohibita.

Non sunt sub lethali, sed solùm sub
veniali prohibita. Quia Pontifex in
cap. Denique respondet pluribus quæ-
stionibus ab Augustino Anglorum
Episcopo sibi propositis, & omnes resoluit per
verba clarè, & absolute affirmatiua, aut nega-
tiua, at quando responderet quæstioni, An in
Quadragesimæ abstinentiæ sit ab ouis, & lacti-
ciniis, aut sementinis, mutat modum responden-
di, & non dicit absolute esse abstinentiæ, sed
Par est, vt abstineamus. Ergo aperte innuit Pon-
tifex, se hoc non præcipere, sed tantum propo-
nere vt quid conueniens. Vt enim lex inducat
obligationem sub lethali, debet verba clarè
præceptiua continere, vt habetur ex cap. erit
autem, dist. 4. ibi: Manifesta quoque, ne aliquid
per obscuritatem contineat. Glossa, Ne alicui la-
quæm pareatur per ipsum. Adde, neque ex Canone
36. Sextæ Synodi Trullanæ colligitur, absti-
nentiæ ab ouis & lacticiis sub mortali obli-
gare: Quia Canones Trullani non fuere Ca-
nones illius Concilij generalis, quod quidem
nullos sancit, sed quorundam Orientalium
Episcoporum, qui post dissolutionem Synodi
Constantinopoli continere, sine Pontificis

authoritate, in Palatio Iustiniani II. Impe-
ratoris (quod Trullanū appellatur, à quo & Ca-
nones Trullani dicti fuere,) & illos Canones
sub nomine Sextæ Synodi diuulgauerunt. Ergo
ex nullo iure scripto talis obligatio sub mor-
tali colligitur: siquidem nullus alius locus in
toto Iuris corpore reperitur, vnde hæc lethali
obligatio deducatur. Sic plura alia cogeret
P. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 1. n. 6. 10. & 11. in edit. l. in
2. verò Lugdunensis anni 1632. latius à nu. 15.
vsque ad 36. citans Dominici ad cap. Denique
rit. Glossa, Palaciū, Caietanū, Innocentiū, Fer-
dinandū Perez, Jacobū de Geyneros, Baptistā
Fragosum & nostra Societate in manuscriptis.
Alagonā, Gratianūque ad e. Denique. Quis ad-
diderim Pasqualigū decis. 17. & nostrū Pelliza-
riū in Manu. Regul. to. 1. tr. 5. c. 5. n. 20. 21. & 22.

Sunt prohibita sub lethali. Quia in cap. De-
nique prohibentur oues, & lacticia in Qua-
dragesimæ sub peccato, vt Doctores primæ sē. li prohibita
tentia profitentur non sub veniali, nā ma-
teria est grauis, vt constat, capax vtique grauis
obligationis: ergo si prohibita sub peccato sunt
debet censi sub peccato graui prohibita. Et
quia talis ouorum, ac lacticiuorum prohibi-
tio lata in cap. Denique, intimata est fidelibus
sub præcepto, & non proposita sub consilio.
Quæruit enim Augustinus Anglorū Episco-
pus à Papa Gregorio, (vti Gratianus ait) An si-
cut in ieiunijs Quadragesimæ abstinentiæ est à
carnibus: ita etiam abstinentiæ sit ab ouis, &
lacticiis? Ac si requireret, nūm præceptum
prohibens in Quadragesimæ carnes, extendatur
ad oua, ac lacticia prohibenda? Et respon-
dit affirmatiue Pontifex: postmodumque ra-
tionem conuenientem assignauit, ob quā præ-
ceptum de abstinentia carniū ad oua, & lacti-
cia prohibenda extendatur. Par (inquit) est,
vt quibus diebus à carnibus abstineamus, ab om-
nibus quoque, quæ sementinam carnis trahunt ori-
ginem, ieiunemus. Quare cum ibi Pontifex non
constituit nouum præceptum: sed declarat ex-
tensionem præcepti iam existentis, necessariū
non fuit vt aliis verbis præceptiuis, præter
verba affirmatiue respondentia interrogationi
Augustini, quæ vim habent præcepti. Ad-
de, prohibitionem ouorum, & lacticiuorum
facta in Sexta Synodo generali can. 56. obligat
sub mortali: prohibetur enim Clericis vsus
ouorum, & lacticiuorum in ieiunijs Quadra-
gesimæ sub suspensionis pœna, laicis vero sub
pœna excommunicationis, quæ pœna grauem
supponit culpā, vt cōmuniter Doctores pro-
fiterentur. Denique quia Pontifices dispensant in
Bulla Cruciatæ ad oua, & lacticia, cum illis,
qui eā accipiunt: si autem non essent sub mor-
tali prohibita, dispensatio necessaria non esset.
Ita ex Canonistis Bellamera ad cap. Denique
to. 1. Decret. Hostiens. sum. de obseru. ieiun. n. 2. &
3. Innocent. ibi. n. 5. Abbas n. 5. citans Innocē-
tium. Nauat. sum. c. 1. n. 15. Couat. l. 4. variat. c.
20. Et Theologis verò D. Thom. 2. 2. q. 147. a. 8.
ad 3. Caiet. ibi, & in sum. v. ieiunium, c. 1. Durā-
dus, Armil. Angel. Medina, Syluester, Gratian.
Concilij Tolerauū IV. c. 10. & VIII. c. 9. Graf.
Medina alter, Mosell. Llamas, Sancius, Ioannes
à Cruce, Manu. P. Ledesma, Villalobos, Diana,
Leand. de Murcia, Beja, Machado, & alij, quos
citatur, & sequitur Leand. præc. 4. tr. 5. d. 3. q. 2. Et
ex Societate nostra Hen. l. 7. c. 13. n. 8. lit. F. Sua-
tom.

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 89

175
Annot.
refutatio.

176
Non sunt
prohibita.

177
Sunt
prohibita.

178
Primam
sententiam
propono.

179
Tenetur
planè.

180
Non tenetur.

181
Cum his
opinor.

182
Sunt probi-
bita.

DVBIVM XVIII.

*An teneamur ex vi consuetudinis, (ubi vi-
gere videatur.) abstinere ab ouis, & lac-
ticiniis in ieiuniis extra Quadragesi-
mam?*

Tenetur planè. Quia consuetudo legitimè
introducitur vim exerceat obligandi. Sic Tam-
burin. tom. 2 de iure Abbat. d. 12. q. 9. n. 7. Bonac. planè.
de prec. Eccl. d. ult. q. 1. p. 1. n. 2. Lessi. l. 4. cap. 2.
dub. 2. n. 8. Angles in floribus, de ieiun. q. 9. diff. 2.
Nauar. sum. c. 2. n. 15. Medina l. 1. sum. c. 14. §. 10.
Alcozer sum. c. 24. Candelabr. aureum in ap-
pend. c. 15. m. 16. & Synodus Granaten. sub D.
Petro Guerrero coacta anno 1572. l. 3. tit. 32. de
obseru. ieiun.

Non tenetur. Quia ut aliqua consuetudo
obliget ad mortale, non sufficit, quod ab im-
memorabili sic tempore introducta; sed requi-
ritur, introductam esse cum animo se obligan-
di ad mortale, & sic esse à Superioribus ap-
probata. At consuetudo abstinendi ab ouis,
ac lacticiniis in ieiuniis extra Quadragesimā,
introducitur non est cum animo se obligandi
ad mortale, cum de huiusmodi animo minime
constet, imò ad sit in contrarium præsumptio:
nempe ex ignorantia esse introductam, qua
vulgariter creditur, id sibi esse prohibitum. Ita
Sanch. l. 4. Decal. c. 1. n. 52. citans Concilium
Provinciale Toletanum anni 1583. & Syno-
dum Granatensem anni 1568. Trull. l. 3. Dec.
c. 2. dub. 3. n. 4. Pasqualig. dec. 69. n. 2. Boss. de
Iubil. sect. 4. casu 18. m. 32. Sanci. in select. d. 51.
n. 19. Valq. 1. 2. tom. 2. d. 177. c. 6. num. 15. Diana
p. 1. tr. 9. resol. 41. Henricq. l. 7. c. 1. num. 6. Filluc.
tr. 4. p. 2. n. 49. Manuel. tom. 1. sum. c. 23. conclus. 3.
& alij.

Cum his opinor. Nam eiusmodi consuetu-
do, ut vim legis exerceat, debet esse præscripta
quadragesima annorum spatio, & sponte indu-
cta animo obligandi. Quare examinanda est
consuetudo Regionis, aut Urbis. Unde existi-
mo consuetudinem in ferè cunctis Hispaniæ
locis haud fuisse scienter seu sponte introdu-
ctam, sed ob frequentes Ballarum expeditiones,
quas pene omnes capiunt, reputare sim-
pliciores viros ac fœminas per errorem, se ob-
ligari, ab ouis & lacticiniis non solum in iei-
uniis extra Quadragesimam, imò in diebus
cunctis Veneris abstinere.

DVBIVM XIX.

*An oua, & lacticinia sint in Quadragesima
Dominicis prohibita per Cap. Denique?*

Sunt quidè prohibita. Quia cap. Denique ex-
presse prohibetur usus ouorum, & lacticinio-
rum in Quadragesima: sed dies dominici sunt probi-
bita. Quadragesimæ dies, ut constat ex c. Quadra-
gesima, de consecr. dist. 5. ubi diebus omnibus
Quadragesimæ dicitur ieiunandum præter
dominicos: ergo dies dominici sunt dies Qua-
dragesimæ. Igitur si in diebus Quadragesi-
malibus illicitus est ouorum, ac lacticiniorum
usus,

DVBIVM XVII.

*An oua, & lacticinia sint sub lethali
prohibita vi iuris in ieiuniis extra Qua-
dragesimam?*

Prohibita non sunt. Quia nullus textus re-
peritur in iure, qui ouorum, ac lacticinios-
rum usum extra Quadragesimam prohibere
videatur. Nam Caput Denique, & Canon. 56.
Sæcæ Synodi generalis, manifestè de ieiunio
Quadragesimali loquuntur. Sic D. Thom. 2. 2.
q. 147. a. 8. ad 3. Henricq. l. 7. c. 3. n. 9. Sanch. l. 4.
Decal. c. 1. n. 52. Azor. to. 1. l. 7. c. 10. q. 2. Fagund.
prec. 4. l. 1. c. 2. n. 10. Bonac. de prec. Eccl. d. ult. q.
1. p. 1. n. 2. Filluc. tr. 27. p. 2. n. 45. Trull. l. 3. De-
cal. c. 2. dub. 1. n. 3. Diana p. 1. tr. 9. resol. 41. Pas-
qualig. dec. 68. m. 2. citans Reginaldum, Villalo-
bos, Ledesnam, & alios.

Sunt prohibita. Quia quamvis in cap. Deni-
que, & Canone 56. solum prohibeantur oua, ac
lacticinia in Quadragesima, ratio tamen pro-
hibitionis, quæ inibi apponitur, in omnibus
militat ieiuniis. Illa autè ratio est, nam oua, &
lacticinia originem à carnibus trahunt, à qui-
bus ex essentia ieiunij necessariò est abstinend-
um, quæ ratio eadem est in omnibus ieiuniis.
Ita Alexand. ad cap. Denique, dist. 4. nu. 6. & ibi
Præpositus Dominic. ad cap. Rogationes, de con-
secr. dist. 3. Graff. to. 1. l. 2. dec. 36. n. 10. Gome-
zius in Bul. claus. 7. n. 3. Couar. l. 4. variar. c. 20.
n. 15. Machado l. 2. sum. p. 4. tr. 3. docum. 4. nu. 3.
alios citans Aftenf. sum. p. 1. tit. 28. a. 3. q. 5. Ri-
chard in 4. dist. 15. a. 3. a. 5.

Existimo, omnibus ieiuniis extra Quadra-
gesimam edendo lacticinia absque Bulla satis-
fieri. Quia est probabilior opinio, id iure mē-
nime interdici.

Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

SCORBAR
col: Mer.
XVIVII
E. IV
G

elus, in Dominicis Quadragesimae edi non possunt. Sic Lopez p. 2. Instruct. c. 112. Barbof. tom. 1. in Decret. in addit. ad dist. 4. Diana p. 10. tr. 11. resolut. 46. Palud. in 4. dist. 15. d. 18. Caiet. 2. 2. q. 147. a. 6. Conar. l. 4. var. c. 20 n. 11. Sanch. l. 4. Decal. c. 11 n. 53. & l. 5. consil. c. 1. dub. 19 n. 3. Sancius in select. d. 5 n. 25. Trul. lib. 3. Decal. c. 2. dub. 2. nu. 3.

183 *Prohibita non sunt.* Prohibita non sunt. Quia in cap. Denique permittit Pontifex vesci carnibus in diebus Dominicis Quadragesimae, ut ex secunda capituli parte constat. Ergo à fortiori minus prohiberetur ouorum, & lacticiuniorum usus. Adde, per cap. Denique solum prohibet ova & lacticia in diebus ieiuniorum, ut ex interrogatione Augustini constat. Quæsierat enim Augustinus (p. 3. huius cap.) an ieiuniorum tempore sit ab ovis, caseo, & lacte abstinendum? & Gregorius Papa affirmativè respondit. Tunc sic dies Dominici Quadragesimae non sunt ieiunij dies: ergo per cap. Denique non prohibetur in illis ouorum, & lacticiuniorum usus. Ita Machad. sum. l. 2. p. 4. tr. 3. docum. 4. n. 4. afferens, hæc sententiâ esse communiorē. Did. Narb. de atar. anno 60. q. 3. n. 3. m. 3. & 4. Fagund. l. 1. c. 2. n. 44. Pasqualig. decis. 72. Llamas p. 3. Meth. c. 5. §. 26. Gom. in Bul. Crucis. claus. 7. n. 7. Leand. præc. 4. tr. 5. d. 3. q. 8.

184 *Hanc teneo opinionem.* Primam sententiam probabilem admodum, imò, Machadi venia, communiorē esse reor. Attamen adhuc secunda. Nam cap. Denique solum prohibet ouorum, ac lacticiuniorum usum in Quadragesimae ieiuniis. Cum igitur Dominici dies Quadragesimae non sint dies ieiunij, minimè in illis huiusmodi cibi prohibentur. Profectò licet liceat concedere, quod hi Dominici dies Quadragesimales dicantur, attamen non ideo est, quia in illis servanda sit Quadragesimalis abstinētia, sed quia inter dies Quadragesimae incidunt.

DVBIVM XX.

An ex vi decreti alterius ex consuetudine ova & lacticia prohibeantur, sub mortali in Quadragesimae Dominicis?

185 *Prohibentur.* Prohibentur ex vi decreti alterius. Quia Sexta Synodus generalis can. 56. reprobatur usum edendi ova in Dominicis Quadragesimae reprobatur sub gravi poenae: ergo sub mortali. Et ex vi consuetudinis. Quia in universa Ecclesia viget antiquissima consuetudo abstinendi in Dominicis Quadragesimae ab ovis, & lacticiis, ut patet ex verbis præfati can. 56. At huiusmodi consuetudo obligat sub mortali, cum sit de re gravi introducta quidem, cum animo se obligandi, à fidelibus. Sic Rodrig. in Bul. §. 6. n. 8. Vega p. 1. sum. c. 14. casu 26. Lop. p. 2. Instr. c. 22. 1. Lezana v. Ieiunium, m. 3. Diana p. 3. tr. 6. resol. 80. & p. 5. tr. 14. resol. 13. Leand. de Murcia in expos. Regula D. Francisci, cap. 3. qu. 1. numer. 3.

186 *Non prohibentur.* Nec ex vi alterius decreti, nec ex vi consuetudinis sub mortali usus ouorum ac lacticiuniorum in Dominicis Quadragesimae prohibetur. Quia per Sextam Synodum non prohibetur.

tur, cum canon 56. citatus illius Synodi non sit. Et quia consuetudo generalis abstinendi ab ovis & lacticiis in Quadragesimae Dominicis, non est introducta animosè obligandi ad mortale: nec enim id constat: ergo solum est ex devotione, ac pietate populorum inducitur. Ita Pasqualig. decis. 72. à n. 3. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 2. n. 44. in ult. edit. Corduba, summ. quæst. 168. Llamas p. 3. Meth. cap. 5. §. 26. Gomez in Bul. claus. 7. num. 7.

Crediderim, quamvis olim ex vi decreti Sextae Synodi (si Canones Trullani illius sint) aut saltem ex vi consuetudinis prohibitus fuerit generaliter sub mortali ouorum, ac lacticiuniorum in Dominicis Quadragesimae usus: nunc autem non esse ita universaliiter prohibitam in multis Provinciis præsertim Hispania est illa lex Synodi generalis, aut consuetudinis per contrarium usum abrogata. Unde absolute loquendo veram esse crediderim primam sententiam secundam autem solummodo esse certam in Provinciis, vel Regnis, in quibus aut nulla introducta fuit consuetudo circa huiusmodi abstinētiā, aut si introducta fuerit per contrariam consuetudinem abrogata.

DVBIVM XXI.

An abstinētia à carnibus Rogationum triduo, quæ ex consuetudine est introducta, obliget ad lethale?

188 *Non obligat.* Non obligat. Quia post abrogatum præceptum de ieiunio in his feriis, consuetudo huiusmodi sit à fidelibus cum animo se gat. obligandi introducta. Sic Pasqualig. decis. 79. num. 7. & probabile ait esse Leander præc. 4. tract. 5. d. 3. quæst. 13.

Obligat planè. Quia probabilius est eam consuetudinem introductam fuisse à fidelibus animo se obligandi, ut ex communi hominum quidem patet estimatione. Ita Leander citat. Barbo. ad cap. Rogationes, de consecr. dist. 3. num. 1.

Ego quidem existimo certum, quod licet olim esset abstinendum ex iure à carnibus in Rogationum triduo, nunc autem minimè. Quia esse præceptum abstinendi à carnibus obligatio. Unde solum ex consuetudine retinetur. Vbi autem hæc consuetudo viget, obligat ad lethale talis abstinētia; vim enim obligatiū illis adstruit communis hominum æstimatione.

DVBIVM XXII.

An satisfaciatur ieiunio Quadragesimali, qui sine dispensatione, aut Bulla ovis, seu lacticiis vescitur?

191 *Non satisfacit.* Non satisfacit. Quia ieiunium Quadragesimale eodem modo exigit abstinētiā facit.

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 91

ab ouis, & lacticiis, sicut exigit à carnibus abstinentiam, ut colligitur ex *cap. Denique* Sed qui carnibus vescitur, ieiunium non seruauerit, nec qui ouis, aut lacticiis reficitur. Angel. *v. ieiunium, initio. Manu. 10. 1. sum. c. 184. n. 10. 1. edel. 2. p. 4. dist. 17. art. 1. Syluest. v. ieiunium, qu. 3. Tabie. 9. 1. Armil. n. 1. Iannit. Henric. 1. 7. c. 10. n. 4. Et apud Pasqualigum *decis. 78. Azorius, Cordub. Filliuc, Medina, & alij.**

¹⁹² Satisfacit profectò. Quia ieiunium Quadragesimale non est diuersè essentialiter ab aliis extra Quadragesimam ieiuniis, sed hæc non exigit essentialiter ab ouis & lacticiis abstinentia: Ergo nec Quadragesimale ieiunium. Igitur præcepto formali ieiunandi satisfacit qui sine Bulla, aut dispensatione ouis ac lacticiis vescitur. Ita D. Antonin. p. 1. tit. 6. c. 2. §. 3. Palud. in 4. dist. 15. qu. 4. art. 4. Ludouic. de la Cruz d. 1. in Bull. Crac. c. 5. dub. 14. Pasqualig. *decis. 81. Sanch. l. 5. sum. c. 1. 1. a. n. 50. ad §. 3. Portel. in dub. Regul. v. ieiunium, in Addit. n. 8.*

¹⁹³ Peccabit proculdubio, qui oua, aut lacticia in ieiuniis Quadragesimæ sine Bulla, aut dispensatione comederit, si alicubi ex consuetudine non excusatur. Attamen ieiunandi præcepto satisfacit. Quia non eodem modo ieiunium Quadragesimale abstinentiam ab ouis, ac lacticiis exigit, sicut à carnibus: hanc enim exigit ieiunium secundum substantiam & essentialitatem, quam ex Ecclesiæ habet institutione: illam vero ex accidenti adiuncto ex alio præcepto. Etenim præceptum de abstinentia ab ouis, ac lacticiis pro diebus Quadragesimæ suæ de nouo impositum, suæ per extensionem præcepti de abstinentia à carnibus de iure habetur in *cap. Denique, & can. Sexta* Synodi. Hoc probabilis iudicio, fateor tamen primam sententiam valde esse probabilem. Ex Sanch.

DVBIVM XXIII.

An agricola, & quilibet pauperes possint in ieiuniis Quadragesimæ sine Bulla, aut dispensatione ouis, & lacticiis vesci ex eo præcisè, quod pisces, quæ res reficiunt, non subsumunt?

¹⁹⁴ Possunt planè. Quia Ecclesia non intendit tam incommodum ieiunium indicere, quale foret à piscibus abstinentia, si ab ouis etià & lacticiis esset abstinentium. Vnde dum pisces desunt, sufficiens adest motuum interpretandi Ecclesiæ voluntatem. Sic Pasqualig. *decis. 80. Pena apud Henriquez l. 7. c. 13. tit. 7. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 6.*

¹⁹⁵ Ex hoc præcisè capite minime possunt. Quia licet piscibus careant, possunt ex aliis cibis sufficiens alimentum habere sufficiens namque rusticis in montanis degentibus reputatur. Si subsit panis, herbarum, legumina, &c. ut constat experimento. Leander præc. 4. tr. 5. d. 3. qu. 16. Sanch. l. 5. *consil. c. 1. dub. 19. n. 4.* citans Henricum, & doctos alios iuniores.

¹⁹⁶ Ego existimo, posse agricolas & quosvis pauperes ratione paupertatis edere oua, & la-

cticia diebus prohibitis, si non possunt commode pisces habere, & oua & lacticia domi subsint: vel possint hæc facile inuenire, non vero pisces. Fateor, securius esse id cum dispensatione gerere, sed ubi necessitas est patens, haud erit dispensatio necessaria. Eadem autem causa seu necessitate exigente, poterunt oua & lacticia domesticis suis die vetito exhibere illique licet careant Bulla poterunt sine scrupulo absumere.

DVBIVM XXIV.

An seclusa consuetudine licitum sit panem biscotum etiam in quantitate magna in ieiuniis Quadragesimæ sine Bulla, aut dispensatione comedere?

¹⁹⁷ Est licitum. Quia licet tunc quantitas ouorum notabilis esset seorsim sumpta, immixta tamen huiusmodi panis ita est absorpta in panis substantia, ut nunquam quis velci ouis censeatur. Prohibentur namque oua propterea sunt moraliter oua, & cibi, qui constant ex ipsis, ut ex parte componente: non autem id, quod non est moraliter ouum, nec constat ex ouo, ut ex parte constitutiva. Sic Pasqualig. *decis. 85. num. 3.* Nonnulli, quos citat pressis nominibus, Ioan. de la Cruz p. 1. *Dilectior. præc. 3. artic. 1. 4. dub. 8. concl. 4.* Et Bossius de subtilao, *sect. 4. casu 18. numer. 138.* probabile reputat.

¹⁹⁸ Licitum non est. Quia quando prohibetur, oua absolute & absque ulla limitatione prohibetur. Igitur siue admisceantur farina triticæ siue aliis cibis, cibis erit prohibitus ex huiusmodi enim admixtione nullatenus deperditur substantia ouorum, alias frustra adhiberentur. Ita Vega tom. 1. *sum. c. 14. casu 9.* Ioan. de la Cruz citans Bossius ubi supra. Diana p. 1. *tract. 16. resol. 17.* Trull. lib. 3. *De al. cap. 2. dub. 3. num. 8.* Manu. p. 1. *sum. cap. 23. ante 1. concl.* Villalob. tom. 1. *sum. tr. 23. diffie. 7. nu. 3.* Ledema 10. 2. *sum. tract. 27. cap. 2. diffie. 5. post. 4. concl.*

¹⁹⁹ Certam omnino hanc sententiam esse crediderim. Nam cum oua pars constitutiva panis biscoti sint, cibis constans ex parte illa prohibita, absolute prohibitus remanebit. Adde huiusmodi panem minimè vtilem esse, alias valde posset consecrari, quod nemo admittet. Ergo ideo est, quia in pane biscoto remanet ouorum substantia. Abnego autem notabilem ouorum quantitatem ita reddi in farina absorptam, ut quis ouis velci non censeatur. Experientia enim propositionis huiusce aperit falsitatem, cum ex maiori quantitate ouorum, manente eadem farina quantitate, panis biscotus maior in quantitate fiat, quod non contingeret, si ouorum quantitas in substantia farina absorberetur.

CAPVT XIV.

*Circa unicum in die ieiunij
prandium.*

QVÆSTIO INCIDENS.

*Num potus vini in magna quantita-
te sumpti vnica conestioni contra-
rietur?*

200
Status que-
stio. 15.

SUPPONO potum lactis, iuris
& aliorum liquidorum similium
vnica conestioni essentiali ad
ieiunium contrariari. Quia hu-
iusmodi liquida habent rationem
cibi, per se primo ad nutritionem ordinati.
Quæserim verò num potus vini in magna
quantitate ei contrarietur.

201
Contraria-
tur.

Contrariari videntur. Quia vinum ad nu-
tritionem ordinatur, cum ad robur corporis
adaugendum pluribus non inualidis cibis sit
præponendum. Sic apud Antonium de Leon
in q. de chocolate part. 2. §. 5. num. 4. Chryso-
st. Clemens. Cyril. Ierosolym. Theodoret. Theo-
philus Alex. Origen. Basil. & August. Ale-
xand. Alenf. part. 4. memb. 8. artic. 1. §. 3. Ci-
tat ille & Azorium, Antonium Rosellam, Me-
tinam, & Reginaldum, sed non bene, cum con-
trariæ adhæreant opinioni. Porro Couar. tr. de
quatuor virtut. Cardin. dist. 63. asserit potum
ante prandium ieiunium soluere, post pran-
dium minime.

202
Non con-
trariatur.

Non contrariatur, etiam si ante prandium,
& in magna quantitate sumatur. Quia vinum
nec est cibus, nec ex natura sua ad nutrien-
dum ordinatur, sed ad sitim extinguendam.
Ita D. Thom. in 4. dist. 15. question. 4. artic. 4.
Nauar. cap. 21. summ. num. 13. Syluest. verb.
Ieiunium question. 3. Rosel. numer. 3. Ta-
bie. numer. 24. Valent. tom. 3. dub. 9.
question. 2. punct. 3. Filliuc. tract. 27. par-
te 2. numer. 62. Lessi. libr. 4. cap. 2. du. 2. nu. 10.
& omnes ferè Doctores.

203
Certum est, si
non contra-
riari.

Fateor, olim veterum Christianorum more
inductam fuisse vini abstinenciam in ieiuniis
præsertim Quadragesimæ. Attamen huius-
modi abstinenciam iam est per contrarium
usum sublata obligatio. Vnde iam est licita
vini potio, primaque sententia nullam habet
probabilitatem. Poterit magna meri quan-
titas ledere temperantiam, non
autem soluere ieiunium.

DVBIUM XXVI.

*An vinum, ceruisia, ac similia liquida
soluant ieiunium, si non ad sitim extin-
guendam sed ad famem sedandam absu-
mantur?*

SOLUIT quidem. Quia cum vinum, sicera, &
simile quodlibet liquidum vim habeat re-
ficiendi vires, & nutriendi, etiam si id primo
& per se non habeat, nec ad id munus sua ex
natura ordinetur: attamen intentio fumentis
efficit, ut iam ex se reficiat & nutriat ciborum
in morem. Sic D. Thom. in 4. dist. 15. q. 3. a. 4. Ri-
chard. a. 3. q. 7. ad 2. Palat. d. 8. Gabr. dist. 16. q. 3. a. 3. Abul. q. 16. ad c. 6. Matth. Medi. C. de ie-
iun. Reginald. l. 4. n. 153. Sylui. 2. 2. q. 147. art. 6.
Rosel. v. Ieiunium. n. 4. Tabie. q. 2. Syluest. qu. 3.
dicto 1. Angel. n. 5. Ghetius c. 1. nu. 6. Tho. Hur-
tado d. de chocolate.

Minime soluit. Quia Ecclesia vinum non
prohibens, consequenter non prohibet
nutritionem illam, quæ ex illius sumptione
provenit. Certè cum potus meri, ceruisie aut
similium liquidorum per se primario ad nu-
tritionem non ordinetur, sed ad sitim extin-
ctionem, etiam si sumatur in eam finem, in
quem sumitur cibus, haud poterit sumi ut ci-
bus, aut per modum illius. Ita Paul. de Palac.
sum. v. Ieiunium. Vega. to. 1. summ. c. 14. casu 31.
Filliuc. tr. 27. p. 2. nu. 42. Leym. l. 4. tr. 8. c. 1. nu. 7.
Molfes. to. 1. sum. tr. 1. o. c. 1. n. 45. Lezana v. Ieiunium.
n. 2. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 2. num. 47. Diana
p. 1. tr. 1. tract. 9. resol. 23. Sanch. l. 5. conf. c. 1. dub.
23. numer. 4. Bosfi. de Iubil. sect. 4. casu 18.
num. 12.

Cum his opinor. Quia fumentis intentio nō
potest meri, ceruisie & c. mutare naturam, quo-
rum vis per se, & ex se non ad nutritionem,
sed ad extinctionem sitis ordinatur.

DVBIUM XXVII.

*An potus aquæ Saccharo aut melle mixta con-
tradictur vnica refectio, vel leui
piaculo?*

CONTRADICIT. Quia Saccharum, aut mel ha-
bet cibi rationem. Vnde parua materia
peccatum veniale constituit, notabilis verò
lethale. Sic Sanch. l. 5. conf. c. 1. dub. 23. n. 1. citat
doctos Recentiores Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 2.
num. 15.

Nō contradicit vel leui piaculo si materia in-
fusa paruum quantitatem non excedat. Quia
licet Saccharum aut mel habeat cibi ratio-
nem, non tamen per modum talis adhibetur,
sed per modum electuarij ad aquæ crudicatem
inhibendam. Ita Anton. de Leon. question. de
chocol. part. 1. §. 6. nu. 6 & §. 11. num. 4. Luil. Tur-
rian. parte 1. summ. capit. 256. dub. 24. con-
cl. 1. 2. & 3. Palqualig. decisio. 118. nu-
mer. 2.

Ego quidem horum menti subscribo, dum-
mo

Hiis m. modo in aquam maior valde sacchari aut mellis quantitas non infundatur, sic enim cibirationem haberet. Hinc sine veniali piaculo allero sumi possemus, quod vulgare vocatur Ale, a Hipocras, Limonada &c.

D V B I V M XXVIII.

An potio, quae Chocolate vocatur, ledat unicam ieiunij refectonem, si in magna sumatur quantitate toties quoties libe-

rit?
Lædit plane Quia omnia quæ ex se seu ex natura sua habent cibi rationem ieiunium violant, etiam si potabili modo sumantur. Sed Chocolate natura sua est cibus, cum potius ad nutriendum, quam ad sitim sedandam ordinetur: Ergo etiam si potabili modo sumatur ieiunium violabit. Sic Diana p. 4. tr. 4. resol. 194. parte 5. tract. 5. resol. 11. Anton. de Leon. quæst. de chocol. part. 3. num. 20. Trull. lib. 3. De d. cap. 2. dub. 2. num. 15. Pasqualig. decis. 141. num. 2. Leand. de Murcia qu. 15. ad c. 3. Regule D. Francisc. 8. Ioan. de Sancto Thoma in expol. Doctr. Christ. ad 4. præc. Solorzano in Toli. lib. 2. cap. 10. citans Patrem Fagundez præc. 4. lib. 1. cap. 4. num. 14. Sed non apte, cum ille de poculis quæis est cibus permixtus & quæ præcipue nutriunt, de sua primaria institutione ad nutriendum ordinantur, loquatur.

Non lædit. Quia Chocolate ex sua primaria institutione non est cibus, nec ut telis institutus ad inediandam sedandam, sed ut potus ad sitim inhibendam, peccusque refrigerandum. Sed quodlibet poculum, quod ex natura sua non est ordinatum ad nutriendum, aut ad famem sedandam, ieiunium non lædit. Ergo potio hæc etiam si in magna quantitate sumatur, & quoties libuerit, ieiunium non soluet. Ita Luis. Turrian. summ. part. 1. cap. 256. dub. 24. concl. 4. & 7. Lezana verb. Ieiunium, num. 2. Ludovic. Lopez tom. 2. Instruct. cap. 112. Thom. Hurtado d. de chocol. memb. 3. citans Magistr. Antolinez Compofcellanum Archiepiscopum, Basilium, Cornejo, aliosque doctissimos viros. Leander præc. 4. tract. 5. d. 5. quæst. 5. me citato, & alij.

Recolo, quod non semel in libello Hispanico, & in Latino Confessoriorum Examine asserui Chocolate lacte aut ouis admixtum ieiunium violat, quia cibi ex se habet rationem. Si potio hæc sit admodum crassa, ita ut in quantitate valde aquam excedat, ieiunium violabit, quia in ratione cibi simpliciter remanebit. Si vero ita aqua hac materia Indica temperetur, ut liquida satis potio exponatur, sine violatione ieiunij potest toties quoties libuerit vel in magna absumi quantitate; potus namque proculdubio est. Quod si requiras qualiter mixtio hæc gerenda sit, ut potus rationem non excedat, à timoratis didici, ad vasculum, quod *Gicara* vocatur, implendum sine ieiunij læsione, posse vnciam Chocolate cum vncia sacchari admisceri. Cum vero eiusmodi admixtio semper maneat in ratione potus, poterit quoties libuerit & in qualibet quantitate epotari. Scio à pluribus Auctoribus

citari Pontificis summi declarationes circa materiam hanc, quæ licet veræ sint, & authenticè consent (de quo dubito) non inde colligendum, quod quælibet potio choloatica sit absolute licita, sed illa solum declaratur potus habere rationem, quæ modica præfata materia conditur. Profecto huic morem gero sententiæ, non ut approbem huius potus usum tam oppositum ieiunij merito, cum omnino repellat inediandam; sed ut à piaculo valeam excusare illos, qui hoc adminiculo non tam vires ad ieiunandum reficiunt, quam totam fere ieiunandi molestiam auferunt. Porro quia malè me circa materiam hanc à multis citari legi, præcipue ab amicissimo Antonino Diana, vberius mentem exprimere operæ pretium duxi.

D V B I V M XXIX.

An Poma, vuae, mala maslica, Hispanè limon & naranja sumpta ad sitim extinguendam soluant ieiunium?

Non solunt. Quia quamuis comestibilia hæc sint, non tamen ad nutriendum ordinantur, sed potus in morem sumuntur: unde cum liceat die ieiunij bibere poma hæc licebit absumere. Sic Bossi. de libil. sect. 4. casu 18. n. 13. Gabri. in 4. dist. 16. quæstion. 3. art. 3. dub. 1. Trull. libr. 3. Decal. capit. 2. dub. 1. fine. Filiuc. tract. 27. part. 2. cap. 1. num. 43. Pasqualig. decis. 135.

Solunt plane. Quia ex natura sua sunt cibus ad nutriendum ordinatus. Ergo si in magna quantitate sumantur grauitur ieiunium violant, si in parua vero leuiter. Ita Paludan. in 4. dist. 15. quæstion. 4. articulo. 4. concl. 3. Leand. præc. 4. tract. 5. dub. 5. quæstion. 6. 7. & 8.

Existimo, poma, vuas & similia per se violare grauitur ieiunium, leuiter vero ex materiæ paruitate. Quia si ex se, & ex natura sua ordinantur ad nutriendum, hand poterunt vnuquam aliter, quam ut cibus sumi: intentio enim sumentis nequit naturam pomi, vuæ ac similium mutare.

D V B I V M XXX.

An possis ad sitim sedandam, pomorum, vuarum, &c. succum dentibus expressum absumere, substantia solida ex ore reiecta.

Potes plane. Quia idem est, ac si biberes. Vnde etiam ex eiusmodi succo pomorum & vuarum potus fieret, ac vini fieri assoler, qui licite potest sedandæ sitis in die ieiunij quoties libuit exhauriri. Sic Pasqualig. decis. 135. num. 4.

Minime potes. Quia coterere poma seu vuas dentibus, eaque masticare, ac deglutire succum ex

SCORAR
Lok Mor.
XVIVII
E. IV

ex illis expressum, nil aliud est, quam aliquid per modum cibi trahere, quod ieiunium violat. Ita Antonius de Leon, q. de hoc. p. 2. §. 6. numer. 1. & Paragraph. 5. numer. 14. Diana p. 10. tract. 14. resol. 56. Leander prec. 4. tr. 5. d. 5. quæst. 9.

218
Cum his
sentio.

Cum his sentio. Nam difficile mihi est, posse quem ita dentibus poma, seu vvas conterere, earumque deglutire succum, quin aliquam substantiam cibi rationem gerentem traiciat. An non, si inedia afficiaris, tam apte poteris ad succum pomorum, seu vvarum hoc modo expressum accurrere, cum alius non subest cibus, quam ad sitim extinguendam? Quis autem id concedet?

D V B I V M X X X I.

An, ne potus noceat, possit quis cuiuscunque generis portunculam assumere?

219
Questionis
status.

Certe ne potus noceat, poterit quis quoties bibat aliquid cibi sumere, modo in ieiunij fraudem non gerat. Nam Ecclesia ieiunanti potum, quoties libuerit illi, concedit. Ergo simul permittit quidquid ne noceat, erit necessarium. Sic Doctores communiter. Quæsierim verò, num dimidiæ vniæ quæ conceditur, ne potus noceat portunculam possit, quis ex quocumque genere cibi sumere?

220
Non potest.

Non potest. Quia cum per modum medicaminis ne potus noceat, assumatur, necessarium est, ut sit ex rebus, ad id appositis, ut parum sacchari rosacei, quinque vel sex amygdalæ saccharo præparatæ, aut similia: non autem pomum, vel olera, quæ quidem potius potui addunt nocumentum, quam ne noceat, efficiunt. Sic Azor. lib. 7. cap. 10. quæst. 7. Sylvest. v. Ieiunium, num. 9. Abul. quæstion. 169. ad cap. 6. Matth.

221
Non potest.

Potest quidem. Quia cibus cuiuscunque generis in modica, seu minima illa quantitate poteris per modum medicamenti adhiberi. Ita Fagund. prec. 4. lib. 1. cap. 2. numer. 20. Laym. lib. 4. tract. 8. cap. 8. numer. 7. Bonac. de præc. Eccl. d. ultim. quæst. 1. punct. 3. numer. 4. Molfes. tom. 1. sum. tract. 10. cap. 5. numer. 23. Diana part. 1. tract. 9. resol. 24. Sanchez lib. 5. Conf. cap. 1. dub. 22. numer. 3. Bossi, de subil. casu 18. numer. 16. & alij.

221
Hoc proba-
bilis mihi.

Hanc sententiam longe probabiliorem esse existimo. Nam quod adicit P. Azorius: Dummodo cibus non sit panis, aut fructus arboris, eius venia non approbo. Panis enim frustulum, & pyrum seu pomum parvulum per modum medicinæ possunt assumi, materiæ enim paruitas cibi supplet ineptitudinem.

D V B I V M X X X I I.

Etiamsi nihil sumas cibi, scis, tibi potum minime nocere: Potesne tamen id præsumere sine veniali semel, sine lethali sæpius?

222
Potes qui-
dem.

Potes quidem. Quia ex se potus solus stomacho non confert, accidentaliter autem

huic, vel illi non nocet. Et quia cum materia parua sit, quoties sumitur sine causa, grauis culpa scrupulus non est admittendus. Sic Pasqualig. decis. 119. n. 7.

Minime potes. Quia ideo solummodo licitum est, quidquam cibi ante potum sumere, ne hic noceat stomacho. Igitur, si certus sis, quod tibi non noceat, licitum non erit, cum cesset causa, ob quam erat licitum. Vnde si semel præsumas sine causa venialiter delinques, si vero sæpius ita ut notabilem quantitatem exæquas, lethali crimine reus existes. Ita Leander prec. 4. tr. 5. d. 5. q. 13.

Hanc sententiam veram esse crediderim, de sententia verò Pasqualigi maxime dubitarem. Nam si peccatum veniale sit, parua cibi quantitas sine cibo sumere: & lethale, si sæpius quisumat refectiunculas, quæ simul sumptæ notabilem quantitatem reddant, id etiam certum erit in nostro casu, cum certus es, tibi potum minime nocere. Ratio namque illa, quod potus ex se stomacho non confert, non urget, cum adest circa contrarium certitudo. Si tamē aliquis adesse dubitatio, secus dicerem, quia stat iuris possessio.

213
Non potes.

214
Auctor
resolutio.

D V B I V M X X X I I I.

An ab amico rogatus, poteris absque veniali, aliquid cibi in die ieiunij sumere.

Non poteris nisi per ignorantiam, vel obliuionem bona fide gesseris. Quia non videtur causa legitima ab omni culpa excusans voluntas ac petio amici. Inter Christicolos enim non est censendus inurbanus, qui amico responderit, se à cibo abstinere, quia urget Ecclesiæ præceptum, quod fas non est vel leuiter violare. Sic Palud. in 4. dist. 15. qu. 4. a. 2. Richard. ibi, q. 3. a. 4. Antonin. 2. tit. 6. c. 1. §. 6. Caiet. 2. 2. qu. 147. a. 3. Sylvest. v. Ieiunium, qu. 1. Nauar. sum. cap. 21. numer. 13. Azor. l. 7. c. 9. qu. 1. Manu. p. 1. sum. c. 23. n. 1. Villalob. p. 1. sum. tract. 23. diff. 5. n. 4. Leand. prec. 4. tr. 5. d. 5. q. 14.

Poteris equidem. Quia legitima causa est, ne quis amico roganti inurbanus appareat. Ita Medina sum. l. 1. c. 14. §. 10. citans Victoriam. S. v. Ieiunium, num. 8. Fagund. prec. 4. c. 4. c. 4. numer. 3. Cenedo qq. canon. qu. 41. Bonac. de præc. Eccl. d. ult. q. 1. punct. 3. n. 4. Reginald. l. 4. n. 174. & 189. Lezana v. Ieiunium, num. 4. Sanch. l. 5. consil. c. i. dub. 2. n. 6. Diana p. 1. tr. 9. resol. 29. & alij.

Hoc probabilis esse reor. Nec video rationem congruentem, ob quam te ab amico rogatum à veniali piaculo non excusent, cum tunc modicum cibum capias non ex intentione comedendi, & voluntate propria; sed ex intentione obsequendi iustè & vrbane amico. Nam ut addit Fagundez) vnica comestio, quæ in hoc præcepto iniungitur, vnica est reputanda ex intentione comedendi, non ex casu occurrenti, vti hic accidit. Ex Fagund. accipi.

215
Nō potes.

216
Poteris qui-

217
Hoc proba-
bilis est
reor.

D V B I V M

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 95

DVBIVM XXXIV.

An possis sine veniali culpa, & non possit, parum cibi sumere, si prandium ex urgenti causa valde sit differentum?

¹¹⁸ *Non possit.* Non potest. Quia ieiunanti vnica comestio indicitur, quæ quidem abstinentia aliquam supponit futuram esse incommoditatem. Sic Caiet. *sum. v. ieiunium*, c. 1. Sanch. *l. 5. consil. cap. 1. dub. 24. numer. 2.* Pasqualig. *decis. 129.*

¹¹⁹ *Possit.* Potest quidem. Quia diutina prandij dilatatio communiter loquendo, nunquam non debilitatem causat, propter quam vitandam licitum est, manè aliquid cibi præsumere. Ita Abul. *question. 144. ad cap. 6. Matth. Diana p. 10 tract. 14. resol. 61.* citans Leandrum, & Pasqualig. *n. 4.* his subscribitur.

¹²⁰ *Auctoritas.* Ego equidem illum ob dilationem prandij minime excuso, nam si debilitate non labore non video, unde possit licite gerere: ex debilitate verò qua ex huiusmodi dilatione prandij quis affolet laborare, certum iudico, posse aliquid absumere. Id profecto experimento edices.

DVBIVM XXXV.

An inseruientes mensa tam seculares, quam Religiosi, vel lecturi, dum Religiosi prandent, possint aliquid cibi præsumere?

¹²¹ *Non possint.* Non possunt, nisi ministraturi sint solemniconiuiui, quod longo tēporis interstitio perdat. Quia ordinario prandio inseruire nullā aut exiguam molestiam affert. Sic Angles *9. de ieiun. a. 2. diffc. 1. Apend. 3. Abul. qu. 145. ad c. 6. Matth.*

¹²² *Absolue possint.* Possunt plane. Quia futurus labor, sufficiens causam ad id gerendum exhibet. Ita Caiet. *sum. v. ieiunium*, c. 1. Syluest. *qu. 1. Angel. m. 16. Nauar. sum. c. 21. m. 13. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 4. m. 2. Diana p. 4. tr. 4. resol. 141. Layman l. 4. tr. 8. c. 2. n. 3. Lessi. l. 4. cap. 2. dub. 2. m. 11. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 40. Tolet. l. 6. c. 2. m. 7. & alij.*

¹²³ *Certum hoc esse puto.* Certum hoc puto. Quia tam pro dominis, ac Religiosis, quam pro inseruientibus prandium censetur inceptum, quod post ministeriū absolueri possunt. Hæc à Doctoribus ratio solet communiter afferri. Ast ego absolute existimo ratione laboris excusari.

DVBIVM XXXVI.

An ob graueolentiam oris licitum sit absolute, aliquid cibi aromatici præsumere?

¹²⁴ *Non est licitum.* Non est licitum absolute, sed solum quando quis cum primatibus debeat, negotia

gerere, qui quidem delicatioris naturæ facilius assolent ex graueolentia offendi. Quia horum respectu id intra medicinæ latitudinem computatur. Sic Angles *qu. 9. de ieiun. a. 2. diffc. 3. Apend. 2.* Ludov. de San. Iuan. *sum. question. vnic. de ieiun. articul. 12. diffc. 2. Apend. 2.*

²³⁵ *Absolute est licitum.* Absolute est licitum. Quia licet non occurrat cum primoribus confabulatio, vel vulgaris quilibet ex oris graueolentia offenditur. Unde sine scrupulo poterit aliquid ad eam vitandā assumere. Ita Bonac. *de præc. Eccl. d. ult. q. 1. pen. 1. n. 7. in nona edit.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 3. m. 11.* Sanch. *l. 5. consil. c. 1. dub. 22.* citans, pressio nomine, doctos Recentiores. Filliuc. *tr. 27. p. 2. m. 37.* Pasqualig. *decis. 131.*

²³⁶ *Sine leuis piaculi scrupulo existimo posse illum aliquid per modum medicinæ absumere.* Sine leuis piaculi scrupulo existimo posse illum aliquid per modum medicinæ absumere, quamvis nec primores, nec vulgares alloquutus sit. Graueolentia enim oris etiā ipsum, qui ea afficitur, non leniter offendit. Quod sufficit, ut eiusmodi medicamine ad eam vitandam vtatur.

DVBIVM XXXVII.

An inseruientes mensa, vel legentes possint in magna quantitate cibum præsumere?

²³⁷ *Non possunt.* Minime possunt. Quia ideo eis est licitum solummodo, ne hisce ministeriis incipientes deficiant. At sufficit ad debilitatem vitandam modicum alimenti præsumere: Ergo sine ieiunij violatione nequeunt in notabili præsumere quantitate. Sic Abul. *ad cap. 6. Mat. question. 144.* Bonac. *de 4. præc. quest. 1. pen. 3. m. 10.* Fagund. *præc. 4. libr. 1. cap. 4. numer. 2.* Angles *question. 9. de ieiun. art. 2. diffc. 1. ap. pend. 3.* Azor. *lib. 7. cap. 9. q. 1. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 2. m. 11.*

²³⁸ *Possunt.* Possunt quidem. Quia præfata cibi præsumptio est veluti prandij inchoatio post ministeria illa futuri. Ita Pasqualig. *decis. 128. m. 6. & 7.* Sanchez *lib. 5. consil. cap. 1. dub. 24. m. 2.* ex Caiet. *Diana part. 10. tract. 14. resol. 61.* citans Leandrum.

²³⁹ *Existimarim, probabiliorē esse primam sententiam, satis vero probabilem esse secundam.* Existimarim, probabiliorē esse primam sententiam, satis vero probabilem esse secundam. Nā præsumptio illa cibi in notabili quantitate cum sequenti moraliter colligatur, præcipue si duratio mensæ, cui illi ministrant, sit moderata.

DVBIVM XXXVIII.

An si vnica comestione ventrem adcoopples, ut ieiunij difficultatem minime experiare: Violas ieiunium?

²⁴⁰ *Violas quidem.* Violas quidem. Quia ieiunium est abstinentia victus ab Ecclesia præscripta ad passionē infruandas, corpusque macerandum:

SCORBAR
col: Mor.
XVIIII
E. IV

96 Theologia Moralis. Lib. XLV.

dam: quod redundantia cibi vel semel sumpti minime præstat. Sic Martinus Ayala Episc. Guadixien. l. 1. de tradit. Eccle. de ieiun. Maior. in 4. diff. 15. q. 3. & Couar. l. 4. variat. c. 20. n. 11. hanc questionem dubiam sibi esse profitetur, licet nihil resoluat.

²⁴¹ *Nō violas.* Non violas. Quia licet ieiunium sit abstinentia victus ad corporis macerationem, tamen in ieiunio non tantum abstinentia attenditur, sed & Ecclesie consuetudo spectatur. Ita Innocent. in Rubr. de obser. ieiun. n. 4. Caiet. 2. 2. q. 147. a. 3. Ioan. de Med. C. de ieiun. c. de num. refect. & c. de iis, quibus ieiun. soluitur. Abul. ad c. 6. Mat. q. 166. Reginal. l. 4. n. 163. Bonac. d. ult. de præc. Eccl. q. 1. pun. 2. n. 7. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 4. n. 1. Pasqual. decis. 120. citans Gerium, Trullenchum, Bassæum, Laymanum, Syluium, Llamas, Lublinum.

²⁴² *Hoc mihi indubitat.* Hoc mihi indubitat. Quamuis enim Ecclesia definiat, semel tantum in diebus ieiunij esse comedendum, prandij autem quantitatem nec definiuit, nec definire potuit commode propter varias hominum complexiones.

DVBIVM XXXIX.

An violet ieiunium, qui ex necessitate (aliquo occurrente negotio urgente) per longum tempus prandium interruptit?

²⁴³ *Nō violas.* Non violas. Quia cum illa interruptio sit ex necessitate, secunda comestio pars, & complementum prioris comestionis censetur, quæ quidem imperfecta fuit relicta. Sic Pasq. decis. 121. n. 5.

²⁴⁴ *Violas quidem.* Violat planè. Quia longa illa interruptio efficit, ut non vnica, sed duplex comestio contra ieiunij legem existat. Ita Sanch. lib. 5. consil. c. 1. dub. 24. n. 1. Portel. qq. regular. v. ieiunium, in addit. n. 10. Azor. l. 7. c. 9. q. 1. Diana p. 1. r. 9. ref. 33. Reginald. l. 4. n. 177.

²⁴⁵ *Auctoris resolutio.* Ego quidem existimarem, eum qui prandium per duas circiter horas intersecuit, non posse illud rursus inire, si cibi quantitatem corpori reficiendo ieiunanti sufficientem absumpsit, secus si per minoris temporis spatium interruptit, aut in prima comestione haud sufficiens ad tolerandum ieiunium assumpsit alimentum. Mecum Lessi. l. 4. c. 2. n. 11. Saneius in select. d. 5. 2. n. 4. citans Angles. Dianaque p. 10. r. 14. resol. 6. plures adducens.

DVBIVM XL.

Surgis à mensa animo non redeundi, sed mutata intentione prandium nondum absolutum resumis: Violasne ieiunium?

²⁴⁶ *Violas planè.* Violas planè. Quia per intentionem amplius non comedendi, comestio illa physice, ac moraliter interruptitur. Sic Nauarr. sum. c. 13. n. 15. Pedraza præc. 3. Angl. qu. 9. de ieiun. a. 2. diff. 1. append. 2. & alij.

²⁴⁷ *Nō violas.* Non violas. Quia licet intendas amplius

non comedere, redis tamen ad comedendum, nondum prandio absoluto, quod sufficit, ut moraliter vnica eademque comestio censeatur. Ita Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 3. n. 13. Diana p. 1. r. 9. resol. 32. Villalob. r. 13. diff. 6. n. 2. Laym. l. 4. r. 8. c. 1. n. 6. Lessius l. 4. c. 2. num. 11. Pasqual. decis. 124.

²⁴⁸ *Verumque aequè probabile mihi.* Existimo, cum vnitatem morali posse huiusmodi interruptionem sumptionis consistere, cum prandium illud nondum sit absolutum.

DVBIVM XLI.

Surgis à mensa animo non comedendi amplius, cum prandium est omnino absolutum: Si modicum tempus intercesserit, poterisne rursus comedere?

²⁴⁹ *Poteris quidem.* Poteris quidem. Quia modica illa temporis intercapedo efficit, ut moraliter secunda comestio illa comestio continuatio primæ censeatur. Sic dem. Gerius v. ieiunium, c. 1. num. 4. citans Dianam. Bonac. d. ult. de præc. Eccl. q. 1. punct. 10. Bassæ. v. ieiunium l. 1. n. 15. Molfes. p. 1. sum. r. 10. c. 5. num. 17. Filliuc. r. 27. n. 41.

²⁵⁰ *Nō poteris.* Non poteris. Quia cum prandium sit omnino perfectum, resumptio illa cibi noua comestio censetur contra ieiunij essentiam, nec moraliter potest, cum prima colligari, etiam si modica intercesserit temporis distantia. Ita Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 24. n. 4. Laym. l. 4. r. 8. c. 1. n. 6. Saneius in select. d. 5. 2. n. 4. Lublin. v. ieiunium, n. 26. Fernand. p. 2. Exam. c. 8. §. 2. nu. 18. Valent. 2. 2. d. 9. qu. 2. pun. 3. Portel. qq. Regul. v. ieiunium, in addit. nu. 10. & alij.

²⁵¹ *Mihi hoc probabile.* Hanc sententiam probabiliorē esse duxerim. Nam absolutio prandij prælapta efficit, ut resumptio prandij noua esse comestio censeatur. Concesserim tamen, eum, qui, plicato linteo, proposuit, nil amplius comedere, posse, mutato proposito, de ferculis nouiter appositis aliquid sumere.

CAPVT XV.

Circa refectiunculam, seu collationem, quæ in diebus ieiunij solet absorbi.

DVBIVM XLII.

An Refectiuncula hac inducta fuit ratione medicina, non nutrimenti?

²⁵² *Vit inducitur ratione alimentum, non medicina.* Vit inducitur ratione alimentum, non medicina. Quia humana fragilitas vix posset sine huiusmodi subsidio integri diei ieiunij molestiam sustinere. Nam aliqui, medicinis, bus fortioribus facilis sit inedia tolerancia, commu

Sectio II. Dubia De Præcepto IV. 97

communiter intolerabilis sine refectiuncula
solicimento existeret. Sic Abul. ad cap. 6. Mat. g.
1. o. Syluest. v. leiniunum, nu. 19. Lublin p. 1. sum.
v. leiniunum, n. 3. Getius in Thesau. anima, v. leiu-
nium, c. 1. n. 4. citat Pasqualig. decis. 87. n. 3. To-
letum, Medinam, Lessium, & Azorium, qui
quidem oppositum docere legenti consti-
bit.

²⁵³ Fuit inducta ratione medicinarum, non alimen-
ti. Quia olim prandium semper propè noctem
fiebat: Ego non causa nutritionis, seu roboris
naturæ, sed medicaminis ratione refectiuncu-
la fuit inducta, videlicet, vel ad captandū som-
nam, vel ne potus noceret stomacho. Ita D.
Antonin. p. 2. tit. 6. c. 2. §. 9. Villalob. p. 1. tr. 23.
diffic. 7. Tolet. l. 6. c. 2. nu. 5. Angel. v. leiniunum,
n. 3, citans Caietanum, ac Paludanum. Ledef.
2. p. 4. qu. 17. art. 5. Bossi. de Iubil. sect. 4. casu 18.
n. 124. Molfes. sum. tr. 10. c. 3. n. 43. & alij.

²⁵⁴ Probabilius existimo, inductam fuisse ex
medicamine, ne scilicet potus noceret, ne som-
nium ab eluriente auferet. Ast nunc con-
suetudo obtinuit, ut eiusmodi refectiuncula
ad naturæ nutrimentum vtamur. Vnde in
hunc finem communiter ab omnibus asso-
let adhiberi. Imo & quantitas, quæ licite pos-
set absumi id haud obscure manifestat.

D V B I V M X L I I I.

An huius refectiuncula quantitas men-
suranda sit pro personarum, ac con-
suetudinis Regionum va-
rietate?

²⁵⁵ Non est mensuranda pro varietate per-
sonarum. Quia daretur ansa, ut quis sibi
nimium indulgeret, exilimanti se maiori,
quam par sit, quantitate indigere. Nec pro
Regionum consuetudinis varietate. Quia mi-
nime constat de quantitate per consuetudi-
nem determinata, vnde etiam daretur maio-
rem, quam par sit, quantitatem sumendi occa-
sio. Sic Pasqualig. decis. 88. numer. 2. 3.
& 4.

²⁵⁶ Mensuranda est pro personarum varietate
Quia plus concedendum refectionis magis in-
digenti naturæ quam minus egenti. Idem di-
cendum de consuetudinis locorum varietate.
Nam qui in frigidioribus Regionibus degunt
maiori cibi indigent portione ad virium fri-
gore attritarum recuperationem: vnde vsuum
seu consuetudinem exorta varietas. Ita Azor.
p. 1. l. 7. c. 8. §. 8. Bossi. de Iubil. sect. 4. casu 18.
n. 149. Reginal. l. 4. n. 185. Filliuc. tr. 27. nu. 31.
Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 9. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub.
3. n. 9. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 2. nu. 1. & alij commu-
niter.

²⁵⁷ Hanc sententiam certam esse iudico. Nam
cum iam refectiuncula hæc ad naturæ nutri-
mentum absumatur, eius quantitas iuxta per-
sonarum indigentiam erit assignanda. Nobi-
liores enim personæ, & quæ studiis vacat am-
pliori possunt refectiuncula uti; quia fa-
cilis in hisce natura deficit. Porro qui apud
frigidiores Regiones commorantur maiori in-
digent refectiunculæ quantitate. Ut valeant
ieiunij pondus sustinere. Hinc Regionum ob
Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. l. p. II.

orta consuetudo, cuius præscriptionem potest
quis vbiq; terrarum sine scrupulo plane se-
ctari. Refectiuncula namque vespertina fuit
per consuetudinem inducta: vnde potest sumi
in ea quantitate, quam ipsa præscripsit.

D V B I V M X L I V.

An possit sumi pro refectiuncula octo vn-
ciarum quantitas?

²⁵⁸ Vpono, debere pro refectiuncula ferotina
certam quantitatem communiter assignari,
nec vniuscuique relinquendum conscien-
tiæ, uti vult Getius in Thesau. v. leiniunum, c. 1.
n. 4. Quia ex opposito sequeretur maxima in-
ter fideles confusio, quorum conscientia in-
numeris scrupulis pungerentur.

²⁵⁹ Minime potest. Quia huiusmodi quantitas
refectiunculæ terminos nimium excedit, cum
alicui valeat pro principali comestione suffi-
cere. Sic Grassi. part. 1. decis. lib. 2. cap. 27. num.
29. Azor. Homobon. Victor. Naldus, Leza-
na, & Sà apud Leandrum de præc. Eccl. tr. 5. d.
12. Hieron. Perez sum. part. 1. præc. 3. Parag. de
ieiunio.

²⁶⁰ Potest plane. Quia huiusmodi quantitas
terminos refectiunculæ non excedit, siquidē
iam ad nutriendam aliquam naturam ordi-
natur, & ad adiiciendas ei vires, ut suis valeat
functionibus operam impendere. Ita Fagund.
præc. 4. l. 1. c. 4. n. 13. citans Suarium Villalobi.
tom. 1. sum. tr. 23. diffic. 7. n. 4. Sancius in select. d.
52. n. 7. Sanch. l. 5. consil. c. 1. dub. 25. n. 3. Henriq.
in compen. casuum consilien. c. 18. n. 2. & 3. Diana
p. 1. tr. 9. resol. 1. Leand. citat. Luis. Turrian. p. 1.
sum. c. 256. dub. 38. concl. 1. Trull. l. 3. Decal. c. 2.
dub. 3. n. 9. & alij.

²⁶¹ Scio, Doctores in assignanda certa refectiū-
culæ quantitate variè scripsisse. Quidā enim
assignant quatuor vnciarum portiunculam
Azor sic p. 1. l. 7. c. 8. §. 8. Lezana v. leiniunum, n.
4. Sà v. leiniunum, n. 8. Alij ad sex vncias exten-
dunt. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 32. Molfes. sum. tr. 10.
c. 3. num. 7. Communiter verò hodie Auctores
affirmant, posse octo vnciarum quantitatem
assumi. Nam cum refectiuncula hæc iam su-
matur ad aliquod naturæ falcem, non opor-
tet scrupulorum laqueos timoratis conscientia
iniicere. Addiderim dimidiam hanc libram re-
fectiunculæ posse absque vlla necessitate su-
mi consuetudinis ratione. Nam id per accidēs
deputatur. Alias qui vnica satiaretur vnaia, nō
posset duas edere, quod nemo audebit asserere.
Ad hanc sententiam allicio doctrinam il-
lorum, qui affirmant, licitum esse ad refectiun-
culam sumere quartam cœnæ partem. Deni-
que ex Pasqualigo aduerto, eum qui per
vnam vnciam plus minulve designatam exce-
deret quantitatem, ieiunium grauiter non
violare; nec animi grauis hic excessus est repu-
tandus.

I D V B I V M

DVBIVM XLV.

An in vigilia Natalitij Domini possit sumi refectiuncula absque mensura, aut limite ex his cibis, quos licet in collatione absumere?

262
Nonnihil
suppono.

Suppono contra Nauarrum *sum. c. 21. nu. 1.* Manuelem *sum. to. 1. c. 23. n. 9.* & alios posse in vigilia Domini sumi refectiunculam in maiori quantitate. Quia iam est consuetudine inductum ob tanti festi solemnitatem, ut duplo maior solito ad minus refectiuncula existat, uti Fagund. *prec. 4. l. 1. c. 4. n. 19.* ex communis affirmat. Quæstio est, an absque mensura seu limite valeat absumi, ex rebus, quæ vici in collatione licet?

263
Non potest.

Non potest quis quantum libuerit sumere. Quia duplex comestio contra ieiunij essentiam existeret. Sic Nauar. *citatus*. ac Manuel. Pedraza *prec. 3. Decal. fol. mibi 4.* Bossi. *de Inbil. fest. 4. casu 18. num. 150.* Fagund. *ubi supra.* Filliuc. *tract. 27. num. 34.* Turrian. *sum. part. 1. cap. 256. dub. 3. concl. 3.* Diana *p. 1. atr. 9. resol. 35.* Trull. *lib. 3. Decal. cap. 2. dub. 3. num. 9.* & alij.

264
Potest quidem.

Potest equidem. Quia iam apud timoratos hæc invaluit consuetudo, Prælati annuē cibis, imo idē genutibus. Ita Medina *in Instr. Conf. p. 1. c. 14. § 10.* Llamas, quæ citat, & sequitur Leander *prec. 4. tr. 5. d. 4. q. 16.* Cenedus *q. 41. n. 5.* Sancti. *in selett. d. 5. 2. n. 10.* citans Ledesma, Azorij, Cenedum, Vegam, Ludovicum de San. Iuan. Nieua. Chacon, summam Coronam, Sanchez & Ioannem de Medina. Sed malè Azorius, Fillicius. Fagundez adducuntur. Anton. de Leon. *q. de chocol. p. 2. fundam. 5. § 1. n. 9.* & alij.

265
Hoc satis
probabile
esse indico.

Hanc sententiam satis probabilem esse reor. Et quidem non video, qua ratione concedi debeat, ut valeas ieiunans eo die pro refectiuncula sexdecim vnciarum, imo iuxta P. Sanchez vigintē & quatuor quantitatem absumere ex cibis quos licet in collatione vti & non possis maiori refici quantitate: si quidem sexdecim vnciarum epulum omnino violat vnicam comestionem? Crediderim itaque ieiunium hac die vsque ad refectiunculæ instantiam vigere, postmodum autem dispensari ab Ecclesia, ut ex cibis collationi adhiberi solitis ob tanti festi solemnitatem possit absumi, quantum quis non ieiunans absumere valeret.

DVBIVM XLVI.

Vult quis in vigilia Natiuitatis Domini refectiunculam serotinam sumere, An mane possit illam in quantumque libuerit qua nitate præsumere?

266
Statim
questionis.

Suppono, posse quem sine lethali piaculo sinuere prandij ac refectiunculæ tempus, sumens mane refectiunculam, prandiumque differens in vespertum, de quo inferius: &

rogito, an in Natalitij Domini perugilio qui mane vult refectiunculam sumere, possit eam sumere in qua libuerit quantitate?

Potest quidem. Quia ratio inducendi consuetudinem refectiunculæ adeo magnæ est ex. *Potest excellentia festi, & non solus labor nocturni officij:* At hæc ratio æque procedit siue collatio meridie sumatur, siue vespere, ut patet: Ergo. Sic Pellizar. *in Man. Regular. to. 1. tr. 5. c. 5. n. 13.* Diana *p. 9. tract. 6. resol. 17.* id probabile putat, eo quod hoc ieiunium sit plane lætitiæ. Leander *de prec. Eccl. tract. 5. dub. 4. question. 16.*

Non potest. Quia huiusmodi consuetudo in refectiuncula nocturna solummodo prævaluit. Ita Sanch. *to. 2. confil. 1. 7. c. 1. dub. 26. nu. 6.* Trull. *lib. 3. Decal. cap. 3. dub. 6. num. 11.* Diana *citatus.*

Hoc probabilius esse existimo. Quia Ecclesia permittit ieiunij laborem hac die laeta. Hæc probabile collatione terminari, non autem ut laborem bilium esse lætitiæ præcedat. Et quidem in re ieiunij re. existimo, cepta consuetudo est attendenda.

DVBIVM XLVII.

Perugillum Natalitij Domini in Sabbatum incidit, festum autem in feriam secundam: licet refectiunculam sumere, in qua libuerit quantitate?

Minime licet. Quia quamvis Vigilia Natiuitatis sit, non tamen adest vespertum illius festi, cuius causa hæc in Ecclesia invaluit consuetudo, imo instat eo die ieiunij Quatuor temporum strictior observantia. Sic Bossi. *de Inbil. fest. 4. casu 18. num. 156.* Ioan. à Sancto Thoma *in ex pos. Doctr. Christ. p. 2. vbi de prec. 4. Eccl.*

Licet omnino. Quia cum hoc privilegium pro huius solemnitatis ieiunio vigeat, ipsum, quocumque die fiat proculdubio sequitur. Ita Sanch. *l. 5. confil. 1. dub. 26. n. 3.* Sancti. *in selett. d. 5. 2. n. 10.* Luis Turrian. *sum. p. 1. c. 256. dub. 38. concl. 4.* Pasqualig. *decis. 92. num. 7.* Caramo. *in Reg. S. Benedicti d. 128. n. 1613.* citans Basilium Legionensem. Pellizar. *in Man. Regul. 10. 1. tr. 5. c. 5. n. 13.* Diana *p. 9. tr. 6. resol. 17. p. 10. tr. 12. resol. 41.* Leander *tr. 5. d. 4. q. 17.* quem Magister Iordan immerito carpit.

Hanc sententiam probabiliorē esse crediderim, licet illo sabbato simul ieiunium Quatuor temporum occurrat. Adhuc enim est Vigilia Natiuitatis, & id quod dignius est trahitur. Porro hoc privilegium Perugillum Natalitij Domini sequitur ob tanti festi solemnitatem?

DVBIVM XLVIII.

In perugilio Paschatis, & Pentecostes, licetne sumere refectiunculam largiorem, ubi non adest consuetudo?

Non licet. Quia quæcumque commoditates ad ieiunij molestiam minuendā spectant, non licet.

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 99

ex præscripta iustè consuetudine habent exor-
tum: At nullam talem videmus vigere consue-
tudinem. Ergo absolute non licet eiusmodi li-
centia vti in Paschatis, ac Pentecostes peri-
gilio. Sic Filliuc. *tr. 27. n. 34* id solum concedens
vbi adest consuetudo assistendi officio noctis.
Fagund. *præc. 4. l. 1. c. 4. num. 20*. Gregor. Gobat
de Iubil. *duplici capit. 28. numer. 208*.
& alij.

174 Licet profecto. Quia non ob aliam ratio-
nem licitum est in Natalitij Domini vigilia
collationem absumi solita maiorem, nisi ad
lætitiæ offensionem: At festiuitas Resurrectio-
nis & Pentecostes ineffabilem fidelibus læti-
tiam indicit. Ergo debet, quemadmodum Na-
talij vigilia largiori refectiuncula celebrari.
Et quia probabilius est, quod consuetudo vti
largiore collatione in vigilia Natiuitatis,
non fuit introducta ob assitentiam ad Offi-
cia Sacra nocturno tempore. Aliàs qui no-
cturno officio non assisteret, non posset lar-
giori refectiuncula vti: sed ob huiusce festiui-
tatis excellentiam. Ita Lubin Dominicanus
in *sum. v. ieiunium. n. 4*. Pasqualig. *decis. 93. m. 2*.
qui non benè pro hac sententia citat Azor-
ium. Leander *tr. 5. d. 4. q. 18. & 19*.

175 Primam ego sententiam præfero, asserens
absolute nō licere, sed solummodo in Regio-
nibus, vbi id fuerit vsu receptum. Tunc autem
sumendū non est quicquid quisque voluerit,
sed vti collatione paulo largiori. Et quidē
auctore Ioan. Maiore in *4. dist. 15. q. 5*. Britannij
maiori in vigilia Paschatis refectiuncula assolēt
vii, quam Hispanij, & Galli. Addiderim asser-
mare Basilium Legion. *l. 5. de matrim. c. 8. n. 2*.
licitam esse apud Granatenses refectiunculam
solito largiorem in D. Ioannis Baptistæ peri-
gilio. Attamen meus Fagundez *præc. 4. l. 1. c. 4.*
num. 20.

DVBIVM XLIX.

*An licitum sit Regularibus, vti amplioris
refectiuncula sumenda privilegio cum
licet secularibus?*

176 Non licet. Quia cum licentia hæc pēdeat
ex recepta consuetudine, huiusmodi apud
Regulares consuetudo non inualuit. Sic Diana
p. 1. tr. 9. resol. 35. Bosli. *de Iubil. sect. 4. casu 18. n.*
160. Villalob. *tr. 2. diff. 7. n. 5*. Et sub dubio id
versat Petr. Ledes. *tr. 27. c. 2. concl. 4*.

177 Licet planè. Quia probabilius est, id etiam
apud Regulares esse vsu receptum. Sic Luif.
Turrian. *sum. p. 1. c. 256. dub. 38. concl. 4*. Sanci.
in *select. d. 5. m. 10*. Llamas *p. 3. sum. c. 5. §. 25*.
Pasqualig. *decis. 94*.

178 Potest equidem Regulari vti collatione se-
cularium, si non sit contra statutum aliquod
peculiare suæ Religionis. Nam etiam si dare-
mus, quod apud Regulares hæc consuetudo
non inualuisset, vti asserunt primæ sententiæ
Auctores, vt beneficio privilegiij seu consue-
tudinis seculariū possint gaudere, sufficit, quod
inualuerit consuetudo hæc apud illam sæcu-
larium Rempublicam, seu communiatem, cuius
ipsi pars existunt.

Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

DVBIVM L.

*An qui vovuit, in vigilia Natiuitatis ieiunare,
possi refectiuncula vberioris illius
vti licentia?*

272 Si vovuit absolute ieiunium, non potest lar-
giori collatione vti. Quia ampla illa refe-
ctiuncula siue potius refectio duplicem con-
tra ieiunij communis essentiam comestionem
constituet. Sic Manuel. *p. 1. sum. c. 23. num. 10*.
Petr. Ledes. *tr. 27. c. 2*.

Potest quidem. Quia secundum interpreta-
tiam vouentis intentionem, intelligendū est. Potest qui-
tuam vouentis intentionem, intelligendū est. Potest qui-
voluisse eum exercere ieiunium iuxta Ecce-
dem. sic in eo die consuetudinem Ita Sanch. *lib. 4.*
Decal. c. 11. nu. 65. & l. 5. consil. c. 1. dub. 26. nu. 3.
Pasqualig. *decis. 95. n. 3*. Barth. à Sancto Fausto
l. 1. Theq. 151. Leander *tr. 5. d. 4. q. 24*.

281 Verius hoc esse puto, nisi vouens alias ha-
buerit expressā ab ampliori refectiuncula ab-
stinendi. Nam illius diei ieiunium absolute
ieiunij ex Ecclesiæ privilegio implet essentia,
vnde vovuit ille, & implet ieiunium iuxta il-
lius conditionem.

DVBIVM LI.

*Curia Romana incola extra illam peregrinus,
potestne refectiunculam largiorem more
Romano sumere?*

282 Consuetudine est introductum & à summo
Præfule toleratum, vt in Romana Curia
possit quilibet aliquanto vberiorē consue-
ta alibi refectiunculam sumere. Aliquanto di-
xi vberiorē, non autem ita largam, vt valeat
pro cœna sufficere, vt concedit Boslius de
Iubil. *sect. 4. casu 18. n. 154*.

Potest quidem. Quia leges loci peregrinos
non obligant ibi existentes. Ergo iuxta pa-
triam legem, aut consuetudinem poterit ali-
quanto largiorem collationem absumere. Sic
Pasqualig. *decis. 97*. Vega *part. 1. sum. cap. 14.*
casu 5.

284 Non potest. Quia peregrini legibus ac con-
suetudinibus locorum, vbiq̃ue existunt, vel
per quæ gerunt iter tenentur. Leander *tr. 5. d. 4.*
qu. 27. Idque affirmare tenentur qui docent,
peregrinos legibus locorū, vbi commorantur,
teneri. Hi sunt P. Sanch. *l. 3. de matrim. d. 18. nu.*
9. & tom. 1. in Decal. cap. 12. n. 38. & plures alij,
quos citat, & sequitur Leander *tract. 1. d. 3.*
ques. 19.

285 Huic menti subscribo, iudicans tamen, pri-
mam sententiam sua probabilitate non care-
re. Minime autem toleranda est sententia,
quam Veg. *vbi sup.* tuetur, nempe vbiq̃ue ter-
rarum ieiunium non violare, qui Romano
more refectiunculam largiorem absumeret.

D V B I V M LII.

*An qui exercitiis ingenij non continuo,
sed certis horis vacat possit largiorem
collationem sumere?*

286
Non pos-
sunt.

Qui studiis vacant, vel ingenio laborant, scilicet Procuratores, Advocati, Iudices, &c. si continuus labor non existat, sed certis horis eiusmodi ministeriis curā impendant, nepe quinque vel sex, non possunt hac uti licentia. Quia ea mentis defatigatio non est tam gravis iudicanda, ut debeat largiori refectiuncula reparari. Sic Pasqualig. *decis.* 99.

287
Possunt qui-
dem.

Possunt quidem etiam si labor continuus non existat, dummodo per aliquot horas, scilicet quinque vel sex huius functionibus occupentur. Quia huiusmodi labor non modicā adfert debilitatem iustē largiori refectiuncula reficiendam. Ita Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 9. Leand. tr. 5. d. 4. q. 30. & 31.

288
Hoc mihi
certum.

Hoc certum mihi. Nam si huiusmodi exercitia solvant omnino ieiunij obligationem, quando sine notabili incommodo haud possunt ieiunando exerceri multo magis reddent licitam paulo laxiorem refectiunculam, quando censetur necessaria ad vitandam debilitatem. Profecto ipse Pasqualig. *decis.* 333. n. 1. docet, eos, qui continuo student etiam recreationis causa non solum posse uti largiori collatione, verum etiam esse ad ieiunij obligatione immunes. Male igitur hic affirmat, solum posse uti largiori refectiuncula, qui continuo vacat studiis. Sufficiet igitur, quod per quinque vel sex horas quotidie studio vacent, etiam si id recreationis causa gerant, ut licitē largiori possint refici collatione. Ex Leandro.

D V B I V M LIII.

*An liceat tibi, totam quantitatem panis,
aut fructuum siccorum sumere vino ma-
defactam?*

289
Non licet.

Non licet. Quia ex pane & vino, lex fructu (v. gr. Orejones, vel Ciruelas passas) & vino sit vnicus cibus solidus, cuius quantitas mensuram licitam refectiuncula excedit. Vnde demere debes ex iis, quod debitā mensuram, seu pondus excedit. Sic Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 31. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 9.

290
Licet qui-
dem.

Licet quidem. Quia vinum quod panis, aut alij cibo solido admiscetur non auget substantiam cibi in ordine ad nutrimentum. Ergo eadem solummodo quantitas cibi nutritui sumitur, ac si siccus absumeretur. Ita Pasqualig. *decis.* 106. asserens sentire sic doctissimos Recciores, & à viris prudētibus observari. Bossi. de lubil. sect. 4. casu 18. nu. 128. Leand. tr. 5. d. 4. quæst. 35.

291
His adha-
reo.

His adhæreo. Nā mei P. Filliucij venia, illud augmentum ponēderis omnino est accidentale, nec rationem substantiæ ad nutritionē ordinate attingit. Comede panem, aut siccum fructum, mox merū haurian nō ad rationē nutrimenti idē operabuntur, ac si panis madefactus

aut fructus meronectus absumeretur. Ergo necessariū non erit liquid ex quantitate ac cidentaliter accrescente repellere. Me quidem ac Pellizarium citans, probabile dicit Diana p. 9. tr. 6. resol. 29.

D V B I V M LIV.

*An herba, aut legumina quæque iusculo
condita, cremore amygdalinus vel
triticeus in assignata quantitate possint
pro collatione assumi?*

Minime possunt. Quia in collatione solummodo sumi, possunt bellaria, hoc est, fructus, dulciaria, & alia, quæ ante prandium ad excitandū appetitū, vel post ad sigillandū cibū solent apponi. At legumina aut olera cocta nō sunt ex his cibis communiter. Et quia consuetudo nō induxit, ut hæc in refectiuncula sumantur. Sic Azor. l. 7. c. 8. q. 8. Lezana v. ieiunium, n. 4. Diana p. 1. tr. 9. resol. 1. & 34. Fagund. *prec.* 4. l. 1. c. 4. n. 2. Filliuc. tr. 27. p. 2. nu. 30. Villalob. tr. 23. diff. 7. n. 7. Reginal. l. 4. n. 185. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 3. n. 8. & alij.

Possunt equidem. Quia legumina, & olera viridia v. gr. fabæ, ciceres, amygdalæ &c. communiter pro collatione assumuntur: Ergo & cum iusculo condita possunt assumi, cum eandem omnino retineant substantiam, & non misceantur liquori in die ieiunij prohibito, sed aque oleo, sili ac piperi, quæis conduntur. Ita Pasqualig. *decis.* 110. Bonac. d. vltim. de *prec.* Eccl. q. 1. pun. 3. num. 3. Bossi. de lubil. sect. 4. casu 18. n. 128. Bizozet p. 4. de 3. *prec.* Decal. c. vltim. memb. 3. n. 3.

Video, apud doctos admodum, quos consului hanc sententiam probabilem satis haberi nec audeo improbare. Nam omnes communiter admittunt olera, legumina, amygdalas, substantiæque triticæ posse in collatione assumi: Ergo consequenter debent concedere posse assumi hæc omnia decocta licito condimento: cremoreque amygdalinus, triticeo ex amygdalis, ac tritico expressos. Non enim debet pro refectiuncula ferotina negari id, quod alias conceditur, ex eo, quod subeat aliquam accidentalem mutationem, cum hæc virtutem nutritivam vix augeat.

D V B I V M LV.

*An licitum sit piscibus recentibus, pro col-
latione in quantitate debita vti?*

Est licitum. Quia pisces sunt cibus macerati, utriusque nutrimenti: unde si in refectiuncula adhibeantur, maceratio proportionata ieiunio servabitur. Sic Laviore. p. 1. de lubil. c. 20. n. 10. Caiet. *sum. v. ieiunium.* §. 1. Ghetti. v. ieiunium §. 1. Bonac. de *prec.* Eccl. d. vlt. p. 1. pun. 3. n. 1. Azor. p. 1. l. 7. c. 8. q. 7. quos citat, & sequitur Pasqualig. *decis.* 113. n. 3. Vidal. Marchant. Zanbellus, & alij, quos memorat Diana citandus.

Licitū non est. Quia consuetudo, ob quā refectiuncula est licita, oppositum tenet: Ergo illos

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 101

illos edere illicitum erit. Ita Laym l.4. r.8. c. 1. n. 6. Reginald. l.4. n. 185. Fagund. præc. 4. l.1. c.4. n. 8. Filliuc. tr. 17. n. 30. Sanch. l.5. consil. c.1. dub. 24. m. 4. Ledel. tr. 27. c.2. Diana p.1. tr. 9. resol. 1. & alij communiter.

197 Ego autem existimo, minime licere octo vnciarum quantitatem ex piscibus sumere; erit enim secundum prandium contra ieiunij essentiam. Pisciculos verò paruos, vel gravioris piscis particulam sumere duarum vnciarum vel erit solum veniale ob materia paruitatem, vel licitum ex sententia illorum, qui in collatione non tam ponderant qualitatem cibi quā quantitatem. Ab his autem omnino recedo, vindicoque meum Azorium à Pasqualigi malacitatione. Nullatenus enim ille, asseruit licitum esse piscibus recentibus ad collationem vitari eum q.8. *Ita proinde corruptela sit, si ybi sumantur, qui potissimum ad nutrimentum valent, qualia sunt pisces. Vnde qui his, dum refectiunculam capit ve perinam, vitur, cenat proculdubio, & ieiunium soluit.* Non demum abnegarim alicubi vigere consuetudinem sumendi pisciculos tam levis substantiæ, & in tam parua quantitate, vt vix exæquet vim octo vnciarum ex frugibus. Porro si consuetudo communiter recepta vigeat, licita omnino huiusmodi refectiuncula existet.

DVBIVM LVI.

An licitum sit ad refectiunculam piscibus piscis, seu sale preparatis vni?

198 **L**icitum est. Quia hi pisces adeo robur ad nutriendum deperdidere, vt vix valeant panis aut oleum, frugum que aliorū vim adæquare. Sic Laym. lib. 4. tract. 8. c. 1. n. 9. qui citat Azorium p.1. l.7. c.8. q.7. Bossi. de subtil. sect. 4. casu 18. n. 16. Pasqualig. decis. 112. adiciens ita debere sentire, qui defendunt, non esse attendendam qualitatem cibi, qui sumitur: sunt autem apud ipsum Bonacina, Ghetius, Caietanus, & Bizozerus.

199 **N**on est licitum. Quia consuetudine ubique recepta, est, vt panis ac fruges, vel olera sumantur: & hanc consuetudinem excedere nō est licitum, sicut non est licitum legem excedere: nam consuetudo vim habet legis. Ita Fagund. præc. 4. m. 18. Diana p.1. tr. 9. resol. 1. citans Villalobos, Azorium, Reginaldum Angles, & alios Et p.5. tr. 14. resol. 14. assert Bossium. Ant de Leon. q. de chocho. p.3. n.4. Leand. tr. 5. d.4. q.42.

200 **V**ides, meum Azorium qui q. 8. mordicus abnegavit refectiunculam ex piscibus esse licitam, q.7. concessisse tantem: *In collatione serotina potest sumi parū panis vel seorsum, solū vel una cum fructibus herbis, vel aliis cibis lenioribus, cuiusmodi sunt ficus, vna passa, nuces, pyra, poma, vel alia ex Sacharo, melleque confecta, vel pisciculus parvulus.* Aut ergo, re melius cōsiderata, prudens mutavit sententiam, aut vna in clausula recentium piscium improbauit esum, & altera autem siccorum qui minus substantiæ ad nutrimentum sunt, approbauit. Horum autem Doctorū non adeo improbare sententiam si in aliqua Provincia esset mos su, Ezech. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI. P. II.

mendi in collatione pisciculum, aut piscis particulam, scientibus, ac non repugnantibus. Sed magis pendeat ieiunij res ex more, ac consuetudine, quam ex lege aut præcepto. Existimo vero, apud Hispaniam si aliqui pisces adhibeant, id quidem per corruptelam agere, non per legitimam consuetudinem. Diana mecum.

DVBIVM LVII.

An liceat ad collationem caseum, vel quid, quam ex lacte confectum assumere, cum licitum est in prandio edere lacticiuia?

Licet quidem. Quia cum caseus & lacticiuia non sint prohibita in die ieiunij, & habeant illas condiciones, quas requirunt, qui rigide in assignandis cibis pro refectiuncula opinantur: nō enim inter fercula annuerantur, post prandium vel ante id apponitur inter belularia, non apparet ratio, ob quā licite non valeant pro collatione assumi. Sic Pasqualig. decis. 114. citans Laymanum l.4. tr. 8. c. 1. num. 9. Luinium Turrian. p.1. sum. c. 156. dub. 38. concl. 2. Syluium 2.2. q. 147. a.6. quesito 2. Ghetium in Thesau. v. ieiunium, c.1. num. 4. Bossium de subtil. sect. 4. casu 18. Caietanum, Bonacinam n. 132. adiciitque in hanc sententiam Dianam inclinare p.5. tr. 14. resol. 12.

302 **M**inime licet. Quia consuetudo esum lacticiuorū in refectiuncula nō introduxit. Sanch. l.5. consil. c.1. dub. 24. m. 4. Diana p.1. tr. 9. resol. 1. Leand. tr. 5. d.4. q.44.

303 **E**go autem existimo Pasqualigi sententiam infirmo fundamine niti, nec auctoritate fulciri, vnde eam generatim omnino reiicio. Ratione non nititur, quia ferē omnia, quæ ex lacte conficiuntur, inter fercula, in cœnis solita apponi enumerantur, vt cibus albus, qui Hispanē dicitur *Manjar blanco*, placentæ, quæ ex lacte, caseo, ac butyro constant. Nec auctoritate fulcitur. Nam Diana citans oppositum proculdubio asseruit his verbis: *Multi possunt in collatione sumunt pisces, oua, ac cetera lacticiuia quibus possunt ex privilegio vesci. Ideo assero in dicta collatione sub onere peccati mortalis, quantitatem licitam non posse sumi in piscibus, ouis, & aliis lacticiuiis in cena manducari solitis.* Adiciitque oppositum esse contra omnes Theologos, & improbabile, falsum. Porro meus Laymannus illam sententiam absolute non docet; ait enim: *In septentrionalibus regionibus, ubi fructuum inopia est, multi etiam modo caseo cum pane vescuntur in cœnula ieiunij: quod propter consuetudinem reprehendi non potest.* Non aliter reliqui, quos assert Doctores. Nec enim Caietanus, & Bonacina expresse id tuentur, & Bossius cum timore pronunciat, adiciens in fine, tutius esse abstinere à caseo, idque poenitentibus consueundum.

~~~~~

QVÆSTIO INCIDENTS.

Num cum tibi licitum est ovis in die ieiunij vesci, possis ova in collatione sumere?

304
Poteris.

Possē quidem videris. Quia cibus hic proportionatus refectiuncule exiguitati apparet ut scietur afflictio ieiunij: plus enim fames sedatur fumendo nuges, panem, ficus, & alios huiusmodi cibos, quā eādem ex ovīs quantitatem. Et quidem ova inter bellaria annumerantur: unde assolent passim in ientaculis matutinis forbilia lūni, in vespertinis obdorata. Sic Pasqualig. *decis.* 115. citans Caietanum, Bonacinam, & Bizozer docentes, non referre, quid fumatur in collatione, dūmodo debita quantitas non violetur. Citat & Bassæum probabilem esse sententiam hanc edocentem Caietanum enim & Bonacinā id expresse non asserūt: & Bassæus existimans id Bonacinam docuisse, eius sententiam omnino probat. Llamas autē asseruit p. 3. *Merhæ.* 5. §. 24. citans Sorum, qui usque ad paris ovorum esum in collatione cōcedit. Asserit & D. Garcia de Porras Cathedræ vespertinæ Canoniam in Academia Salamanicensi Rector, quem asserit Machado l. 2. p. 4. tr. 3. *domm.* 7. n. 5. Vidal in *Arca. Theol. Mor. de ieiun.* inquis. 1 n. 140.

305
Non poteris.

Minime poteris. Quia hucusque non est vñs ovorum in refectiuncula inductus: Non igitur possunt adhiberi. Ergo ex hoc capite nequeunt in refectiuncula adhiberi. Ita cuncti Theologi antiqui, & ex modernis Sanch. l. 5. *consil.* c. 1. *dub.* 2. 4. n. 4. Turrian p. 1. *sum.* c. 256. *dub.* 37. & in *select.* *centur.* 2. *dub.* 94. ubi oppositam sententiam scandalosam, temerariam, ac contra bonos mores appellat. Bossi. *de libil.* *sect.* 4. *casu* 18. n. 134. Diana p. 1. tr. 9. *resol.* 1. & p. 10. tr. 14. *resol.* 57. citans Angles, Leandrum, & alios. Vilalob. p. 1. tr. 23. *diffic.* 7. n. 3. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 30. Petr. Ledef. tr. 27. *cap.* 2. & alij communiter.

306
Primam re. probo sententiam.

Primam sententiam falsam omnino, improbabilemque esse iudicamus. Nam si quis licite posset vti pro refectiuncula ovis, posset licite in ea sumere duo vel tria cum duabus, vel tribus panis vñciis, cum tota hæc quantitas octo vñcias non excedat.

D V B I V M L V I I I.

An liceat ex pane, ovis ac farina perfecte sumere in refectiuncula totam permisissam quantitatem?

307
Licet quidem.

Licet quidem. Quia modica quantitas ovorum huic pani (qui Hispanè *Vizcocho* vocatur) contingit: & minus satisfacit, quam si dimidia libra ex pane vñuali fumeretur. Sic Sanchi in *select.* d. 52. n. 7. locutus de biscottis, qui communiter publicè diuenduntur. Pasqualig. verò, qui *decis.* 115. ovorum esum concedit, debet à fortiori huic menti subscribere.

Minime licet. Quia non modica ovorum quantitas dimidiā panis biscotti perfectiora requiritur etiam, ut regulariter fieri essent biscotti, qui publice diuenduntur. Ita Rodrig. *sum.* c. 23. ante 1. *conclus.* Leand. tr. 5. d. 4. q. 48. & Vilalob. p. 1. tr. 33. *diffic.* 7. n. 8. Trull. l. 3. *De al.* c. 2. *dub.* 4. n. 8. & Diana p. 1. tr. 9. *resol.* 31. admittentes solum, posse te absque labe lethali, & fractione ieiunij fumere in collatione exiguum, id est, dimidiæ vñciæ quantitatem.

Ego autem hanc tenens sententiam, admitterem, sine veniali posse vñum biscottum, quod quidem communiter vix dimidiā vñciam superat, cum aliis cibis ad refectiunculā permixtis in quantitate debita absumere. In hac enim modica quantitate, ubi farina adhuc prævalet aded exigua ovi particula relinquatur, ut pro communi buccella panis assumi valeat. Vidi scrupulosos viros doctos nullo ex huiusmodi licentia scrupulo fungi.

D V B I V M L I X.

An sit mortale sine vlla causa sumere collationem mane, aut meridie, dilato in noctem prandio?

Mortale est. Quia refectiuncula est à consuetudine introducta vel contra ius, ut aliqui volunt: vel contra vniuersalem Ecclesiæ consuetudinem vñcam imperantem refectiuncule: Ergo non est redigenda, seu amplianda hæc consuetudo ad diuersa tempora ab eo per consuetudinem inductam, ut collatio fiat mane, aut hora prandij: Ergo absque ieiunij graui violatione nequit ea hora sumi. Sic Azor. p. 1. l. 7. c. 9. 6. Fagund. *prac.* 4. l. 1. c. 4. n. 16. & Caiet. v. *ieiunium* §. 1. Nauar. c. 2. l. num. 14. & alij à Bossio de *libil.* *sect.* 4. *casu* 18. nu. 105. citantur nempe Grassius, Cenedo, Lanorius, qui quidē solum dicunt, non esse licitum absque causa legitima mane sumere refectiunculam, ac vespere cenare: non vero affirmant lethalem esse eiusmodi commutationem.

Non est mortale. Quia qui hanc gerit commutationem substantiam ieiunij non violat nunc ex prandio vñco, & vñca refectiuncula constans: sed solummodo tempus: Igitur ieiunium quoad leuem violat circumstantiam, venialiter solum. Ita Bonac. *de prac.* *Eccles.* d. vñ. qu. 1. p. n. 3. nu. 6. Bossi *citatur.* Quintanadue. *de libil.* c. 8. n. 17. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. nu. 10. Filliuc. tr. 27. n. 28. Lessli. l. 4. *dub.* 2. n. 11. Angles de *ieiun.* 9. 9. a. 2. *diffic.* 5. Vega p. 1. c. 84. *casu* 5. Tolet. l. 2. c. 2. num. 9.

Hanc sententiam, mei Azorij ac Fagundij venia, longe probabiliorem esse reor. Seruata enim ieiunij substantia, non video, vñdenam grauis violatio oriatur. Leuis quidem violatio proculdubio erit: nam qui mane aut hora prandij refectiunculam sine causa sumit contra Ecclesiæ receptam consuetudinem agit.

CARVT

CAPVT XVI.

*Circa horam, qua in die ieiunij instituen-
dum est prandium.*

DVBIVM LX.

*An qui sine causa notabiliter horam pran-
dij anticipat, violat grauitur ie-
iunium?*

REcolo ex section. i. horam sumen-
di refectionem in omnibus Ec-
clesiis ieiunij esse sextam, seu
meridianam. Quia ita vniuersali
consuetudine est introductum, &
contrarium ab ipsa abrogatum. Quæsierim
autem, num mortale piaculum sit notabili-
ter hanc prandij horam sine causa anti-
cipare?

³¹⁴ Mortale est. Quia qui manet, aut ante con-
suetam horam comedit, non ieiunat. Sic Fa-
gundez *præcept. 4. lib. 1. cap. 3. num. 4.* addens,
semihoram, respectu horæ prandij, quæ est vin-
decima hora diei apud nos, esse tempus nota-
bile. Nauarr. *summ. cap. 2. 1. num. 27.* Syluest. *ver.*
ieiunium, num. 13. Tabien. *quest. 5.* Azor. *part. 1.*
lib. 7. cap. 1. 1. quest. 3. Llamas *part. 3. 2. Method.*
cap. 5. §. 2. 5. Reginald. *lib. 4. numer. 160.* Barbosa
in collect. D. D. ad Decret. dist. 25. c. vnum hora-
rium, n. 5. & alij.

³¹⁵ Non est mortale. Quia hora sumendæ re-
fectionis non est de ieiunij essentia, sed illius
circumstantia, seu conditio quædam. Igitur nõ
seruata hora prandij, verè præcepto satisfacit
quoad substantiam: nec peccabit grauitur, qui
horam præscriptam pro prandio non seruat.
Ita Palqualig. *decis. 146. n. 3.* & 4. citans plures
Canonistas. Lessli. *l. 4. c. 2. d. 2. n. 13.* Tolet. *l. 6. c. 2.*
n. 5. Filliuc. *tr. 27. p. 2. n. 72.* Bassæ. *v. Ieiunium 1.*
n. 16. Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 4. n. 13.* Tamburin.
rom. 2. de iure Abbatis. d. 12. qu. 10. nu. 9. Bonac. *de*
præc. Eccles. d. ultim. qu. 1. punct. 4. num. 5. Diana
p. 1. tr. 1. §. 9. resol. 27. Layman. *l. 4. tr. 8. c. 1. nu. 11.*
& alij.

³¹⁶ Fateor, olim lethalem fuisse notabilem re-
fectionis præuentionem, quando vnicum præ-
dium sumebatur cenæ tempore. Nunc verò
quia cœna mutata est in prandium, mortale
non esse, sed veniale tantum probabilius esse
crediderim.

DVBIVM LXI.

*Præueniens, notabiliter absque causa
prandium, tenetur ne iam ea die
ieiunare?*

³¹⁷ Non tenetur. Quia grauitur deliquit, &
ieiunium omnino violauit: ergo iam eo
die sine nouo crimine poterit, quoties ei li-

buerit, manducare. Sic Sancius in *select. dub.*
53. num. 5. citans Lessium, Paludanum, ac Syl-
uestrum. Et consequenter tenentur hoc fateri
Doctores pro prima sententia Dubio præce-
denti adducti.

³¹⁸ Tenetur omnino. Quia anticipando nota-
bilitur prandium ieiunium grauitur non vio-
lauit, sed tantum leuiter: ergo tenetur ceptum
ieiunium perficere. Ita Palqualig. *decis. 153.*
citans Manuelem, Lopez, Azorium, Reginal-
dum, Laymanum, Fagundez, Villalobos, Trul-
lench, & alios. Viuald. *in append. ad capit.*
15. de ieiun. Quadragesim. numer. 59. Do-
ctoresque pro secunda sententia Dub. 64.
adducti.

Cum his opinor eorum vero fundamine ni-
xus. Nec pariar, Paludanum, Syluestrum, ac
Lessium pro contraria sententia à Sanctio im-
merito citari. Nam Auctores hi loquuntur de
eo, qui sciens siue cum culpa, siue sine illa
sumpsit mane ientaculum, aut prandium non
ieiunandi intentione: quo in casu edocent,
esse probabile ea die non teneri ieiunare,
cum ieiunium iam fuerit voluntarie vio-
lata.

DVBIVM LXII.

*An in Quadragesima ieiunio liceat, Cle-
rico, aut seculari prandere, prius-
quam vespere di-
cantur?*

³²⁰ Non licet. Quia in cap. Solent, de consecr.
dist. 1. dicitur, Solent plures, qui se ieiunare
putant, in Quadragesima, mox ut signum audie-
rint ad horam nonam, comedere. Qui nullatenus
ieiunare credendi sunt, si ante manducauerunt;
quam vespertinum celebretur officium. Afferit D.
Thomas 2. 2. q. 147. art. 7. Canonem hunc esse
Concilij Chalcedonenis. Sic Palud. *in 4. dist.*
15. q. 4. artic. 4. concl. 1. Albertin. apud Viuald. *in*
append. ad Candelabr. c. 15. num. 51. Citantur, &
Ledefma, Richardus, ac Syluester. Decius *cap.*
ad audientiam, de rescriptis, n. 21.

³²¹ Licet plane. Quia Vespertini officij recitatio
nullam habet cum vnica concessa in die ieiunij
comestione connexionem. Ita Barbosa *ad ne.*
cap. Solent: cit. de consecr. dist. 1. n. 2. Nauarr. *summ. c.*
21. n. 27. Caiet. *v. Ieiunium, c. 1.* Syluest. *num. 12.*
Palqualig. *decis. 44.* Reginald. *l. 4. num. 159.* Fa-
gundez *præc. 4. l. 1. c. 3. num. 9.* Medina *Cod. de ie-*
iun. qu. 2.

³²² Profecto, quidquid sit de Canonis vi, quem
apud Concilium citatum, aut alibi non inue-
nio, consuetudo præscripta probat eum iam
abrogatum, nec necessarium esse ad ieiunium
debitè implendum, prius vespertinas recitari
preces, quæ nullum ordinem ad ieiunium du-
cunt: vnde nec Clerici tenentur dicere Vesp-
eras ante prandium. Admittens verò gratis,
quod Canon nunc vigeat, intelligo eum de
hora, in qua vespere debent, recitari, vt scili-
cèt, ante ipsam non comedatur: non verò quod
non comedatur ante ipsarum recitationem.
Assolent enim vespere in Quadragesima vn-
decima hora apta iam prandio recitari. Cum
Fagundez loquor.

si iusta addita causa, poterit vel notabiliter praeveneri.

DV BIV M LXIII.

An possit ieiunans per unam integram horam ante meridiem absque villo piaculo prandium finire?

³²³
Non potest. **N**on potest sine lethali. Quia graviter tempus à consuetudine praescriptum, pervertit. Sic Azor. p. 1. l. 7. c. 1. §. 4. Non potest sine veniali. Quia sine rationabili causa prandium anticipat saltem leuiter receptam consuetudinem violat. Sic Vigner. c. 7. institut. §. 3. vers. 1. Graff. p. 1. l. 7. decis. l. 2. c. 37. n. 35. Manu. in Bulla §. 6. Tolet. l. 6. c. 3. num. 5. Trull. l. 3. Decal. cap. 2. dub. 4. num. 2. Villalob. tractat. 23. difficult. 9. numer. 1. Sancius in select. dub. 53. numer. 1.

³²⁴
Potest quidem. Potest sine villo piaculo. Quia iam apud omnes consuetudine est inductum, ut mox post vndecimam horam ieiunans possit prandium incipere. Ita Pasqual. decis. 147. n. 4. Fagundes prac. 4. l. 1. c. 3. n. 4. Ludou. de San. Iuan. quem citat, & sequitur Leand. tr. 5. d. 5. qu. 12. Angl. de ieiun. q. 9. d. 3. diffie. 1. conclus. 2. & alij communiter.

³²⁵
Hec verius mihi. Existimo hanc sententiam esse veriozem, postquam hodie tam saeculares quam Religiosos vndecima hora comedere, id obtinente, & Romæ, & ubique terrarum consuetudine, quæ vim obunet legis.

DV BIV M LXIV.

An ieiunans possit absque vlla culpa prandio dare operam ante vndecimam (v. gr.) horam iam à Doctores, aut à consuetudine praescriptam.

³²⁶
Non potest. **N**on potest. Quia dum Doctores vel consuetudo statuunt, tali hora posse sumi cibum, indulgent totum id, quod possunt: & assignant totum id, quod anticipari potest, ita ut nihil amplius anticipari valeat: ergo quæcumque anticipatio respectu horæ ab ipsis praescripta non erit levis, sed notabilis, & ita constituet non solum leue, sed graue piaculum. Sic Ioann. Sancius in select. dub. 53. numer. 2.

³²⁷
Potest plane. Potest licite omnino. Quia hora praescripta pro prandio siue à Doctores, siue à consuetudine, est hora, quæ seruanda est morali modo: Ergo poterit dari aliqualis anticipatio, iuxta quam absque culpa prandere valeas. Ita Pasqual. decis. 147. n. 2. Diana part. 5. tractat. 5. resol. 1. §. Bossi. de Iubil. sect. 4. casu 18. num. 20. Leand. tr. 5. d. 5. q. 13.

³²⁸
Cum his Pinor. Cum his opinor existimans amicum meum Ioannem Sancium alias in re morali benignum, circa hanc quaestionem rigidum admodum se ostendisse. Vnde crediderim, posse ieiunantes, ante horam à consuetudine, vel Doctores praefixam per aliquod breue tempus nempe dimidia circiter horæ prandium anticipare, nulla causa iusta interueniente. Nam

DV BIV M LXV.

Quid dum cenat, pulsus horologij vnici mediam noctem designantes exaudiat: teneaturne à cena cessare, si die sequenti ieiunare debeat?

³²⁹
Non tenetur. Quia quando cenans si-
gnum mediae noctis exaudiat, est in cena. Non tenetur possessione, quæ est actio pertinet ad diem, tunc. quæ tunc finitur: Poterit igitur continuare cenam quovisque illam perficiat; praecipuum namque ieiunij non obligat, ut quis se possessione, quam habet supra diei antecedentis commestione, abdicet. Sic Pasqual. decis. 160. allegans id à viris doctis admodum affirmari, quos se consultasse testatur.

Tenetur omnino, mox ut audierit horam duodecimam à cena cessare. Quia dato ultimo horologij pulsu mediam noctem designantes, incipit dies sequens ieiunij: ergo incipit ieiunandi obligatio. Ita Sancius l. 2. de marimon. d. 41. num. 40. Villalob. part. 1. sum. tractat. 1. diffie. 21. num. 7. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dubio 4. num. 8. Sancius in select. d. 42. num. 19. & 20. Palao part. 1. tract. 3. d. 3. punct. 8. numer. 10. Fagundes praecip. 4. lib. 1. cap. 10. num. 2. & 3. Diana p. 3. tr. 4. ref. 36. & p. 10. tr. 16. resol. 17. citans Leandrum.

³³¹
Certum hoc mihi. Nam ex prima sententia sequeretur, posse te saltè absque graui piaculo, carne in die ieiunij vesci, si incepit in die noctis ieiunij paulo ante mediam noctem cenare. Et licet demus Pasqualigo, dari paritatem materiae respectu temporis, non tamen id ei concedam respectu quantitatis notabilis cibi, quæ ex illo perbreui tempore potest absumi, & per quam ieiunium violatur. Ex Diana.

CAPVT X.

Circa dies, quæ ex iure aut ex consuetudine est seruandum ieiunium.

DV BIV M LXVI.

An Quadragesimale ieiunium sit ex iure diuino?

³³²
S de iure diuino, non solum de Canonico. Quia id asserit Esch de iure Sanctorum Patrum auctoritas, quæ locum valide rationis gerit. Nam D. Augustinus Epist. 118. ad Ianuar. cap. 5. & ad Psalm. 100. D. Ambrosius serm. 23. & 24. D. Leo

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 105

³³³ Leo *serm.* 1. & 12. de *Quadragesim.* Beda, Telephorus, & alij id docuere. Sic graues Doctores quos pressio nomine affert Azor. *part. 1. lib. 7. cap. 12. quest. 1.* Cenedo in *collect. ad Decret. collect. 53. n. 3.* Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 5. num. 4.*

³³³ Non est de iure diuino, sed solum de Canonico. Quia minime constat datum à Christo Domino de hoc ieiunio præceptum: ergò id non est adstruendum. Ita Syluest. *verb. ieiunium. quest. 1.* Nauarr. *summ. cap. 21. num. 12.* Azor. *cit. Couarru. lib. 4. variarum. capit. 20. num. 4.* Fagundez *ubi sup.* Valent. *rom. 3. d. 9. q. 2. p. m. 1.* Laym. *l. 4. tr. 8. c. 1. n. 1.* Trull. *l. 3. Dec. c. 2. n. 1.* Sylui. *2. 1. q. 147. art. 5. quest. iunc. 1.* Reginal. *lib. 4. num. 130.* Bonac. *de prac. Eccl. d. ultim. q. 1. p. m. 5. num. 1.*

³³⁴ Longe probabilior hanc sententiam longe hoc esse reor. Nam si hoc præceptum esset diuino, num non ita facile à Summis Pontificibus dispensaretur. Indictum ergo est Quadragesimale ieiunium ab Apostolis in ieiunij Domini apud desertum memoriam, & ut decimas temporis Domino reddamus, & propter bona innumera, quæ à ieiunio proueniunt, ut monet Viguer. *de institut. Theolog. cap. 7. de temper. §. 3. vers. 1.*

DVBIVM LXVII.

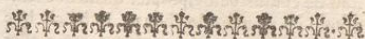
An omnia quatuor temporum ieiunia sint de iure Canonico?

³³⁵ Non sunt omnia de iure, sed de Apostolica solummodo traditione. Quia omnes *Non sunt canones, qui de his ieiuniis loquuntur, solum decernunt tempus, in quo debeant celebrari, ipsorum supponentes institutionem.* Sic ex D. Leone, & Clem. Romano Pasqualig. *decis. 168. & 169.* D. verd Thomas *2. 2. quest. 147. art. 4. l. 3.* Caeteran. *summ. verb. ieiunium. cap. 2. & Syluest. quest. 1. num. 5.* afferunt ieiunia cuncta quatuor temporum esse de iure præter ieiunium trium dierum hebdomadæ Festi Pentecostes, quod de iure non est.

³³⁶ Omnia sunt de iure communi. Quia ex-
Omnia de pressio habetur in cap. Statuimus dist. 79. & cap. ieiunium eadem dist. ibi: ieiunia, quæ ter in anno apud nos celebrari didicisti, conuenientius nunc per quatuor tempora fieri decernimus: ut scilicet annis per quatuor uoluitur tempora, ita & nos quatuorcentum solemne agamus ieiunium per quatuor anni tempora. Sic ibi ex Calisto I. & habetur *Epist. 1. Decretal. tom. 1. Concil. Ita Fagundez prac. 4. lib. 1. cap. 6. num. 1. & 2. Tolet. lib. 6. cap. 3. num. 3.* Azor. *lib. 7. cap. 14. quest. 1. & 2.* Bonacin. *dub. ultim. qu. 1. p. m. 5. num. 3.* Fillic. *trast. 27. part. 2. num. 98.* Layman. *lib. 4. tr. 8. c. 1. n. 5.* Reginald. *l. 4. n. 1. 31. Lessi. lib. 4. c. 2. dub. 9. num. 67.*

³³⁷ Certum omnino est, quatuor temporum ieiunia de iure communi esse. Continentur autem hæc quatuor tempora hoc in carmine, quod Syluester citatus, ne memoria excideret, confixit:
*Quæ Crux, Encie, & Cinie, & Charismata dia,
Præiunetur quarta sequens feria,*

Id est ieiunia quatuor temporum celebrantur primis quatuor feriis, quæ sequuntur post Festum Sancti Crucis in mense Septembri, post Sancti Luciam Cineres, & Pentecostem. Cause verò, ob quas hæc ieiunia instituit Ecclesia, à Doctoribus annotata recenseo. Ut ea ieiunia Deo in peccatorum satisfactionem offeramus. Ut Deus sicut totius anni, motusque solis est moderator, & rector: sic totius vitæ nostræ actiones, & studia prospere moderetur, & regat. Ut hæc ieiunia veluti quatuor temporum primitias Deo offeramus. Ieiunamus autem in his quatuor temporibus feria quarta, sexta, & Sabbato, quia Christus Dominus feria quarta traditus est, feria sexta occisus, Sabbato sepultus: & par est, ut hisce diebus, quibus maxime afflictus est Dominus, tristitiam nostram per ieiunij afflictionem ostendamus.

QVÆSTIO INCIDENS.

Nūm quatuor temporum ieiunia sub lethale obligent?

³³⁸ **N**on videntur obligare. Quia solummodo ex traditione Apostolica originem: at hæc traditio nec ratione sui, nec ratione consuetudinis ad mortale ergo. Probo, quod ratione sui non obligent. Nam constitutio Apostolica, quam affert Clemens Roman. *lib. 5. cap. 18.* ait, æquum esse, & lætari de Dei dono, & ieiunare post hilaritatem. Loquitur de ieiunio quatuor temporum Pentecostes. Ergo solum de æquitate, non de præcepto hoc ieiunium tenemur obseruare. Quod verò hæc ieiunia nequeant ad lethale ex consuetudine obligare, ostendo: Nam si ratione suæ institutionis ad mortale non obligant, non possunt obligare consuetudinis ratione: quando enim per consuetudinem aliquid recipitur ut institutum ab alio, tunc consuetudo non obligat, si alias non obligat institutio: nam consuetudo recipitur iuxta mensuram institutionis: nec ad est animus se obligandi in ieiunantibus; recipitur enim cum intentione seruandi institutionem, & animus intentioni instituentis conformatur. Sic Pasqualig. *decis. 179. num. 3.*

³³⁹ Obligant equidem. Quia omnia quatuor temporum ieiunia, (ut Dubio proximo vidimus) sunt de iure Canonico præcepta: ergò plane hoc ex capite obligant ad lethale. Imò licet ex traditione Apostolica solummodo essent, tamen ex consuetudine obligarent. Sub onere enim lethalis piaculi sunt ab Ecclesia vniuersali recepta. Ita Sylui. *2. 2. q. 147. a. 5. quest. iunc. 4.* Villalob. *tr. 2. diff. 2. num. 4.* Viuald. *part. 3. cap. 1. 5. num. 8.* Machad. *lib. 2. part. 4. trast. 3. docum. 1. n. 1.* Barbol. *ad cap. ieiunium, dist. 36.* Ludouic. de San. Iuan. *artic. 3. diff. 6. dub. 2. & 3.* Et Doctores citati pro nostra sententia *Dubio 72.*

Exi

SCOBAR
Lof: Mer.
XVI. VII.
FE. IV

³⁴⁰ Existimo, primam sententiam falsam, & improbam probabilem omnino esse, ne dicam suspectam, sententiam cum expresse sit contra communem fidelium reiciendam. Quod quidem non solum in ieiuniis S. duxerim.

Crucis, D. Lucie, ac Cinerum certum esse affirmo, sed & in tribus Pentecostes ieiunio triplici: cum in cap. Statuimus, dist. 76. præcipitur, ut ieiunium hoc obseruetur: & quemadmodum tria alia temporum ieiunia obligant ad mortale ita, & hoc. Scio, D. Thomam 2. 2. qu. 147. art. 5. ad 3. contrarium prima specie innuisse, dum docet, toto Paschali tempore nullum esse ieiunium ab Ecclesia præscriptum; quod Sacri Canones indicant, eo quod sit tempus lætitiæ. At Paschale tempus quod attinet ad ieiuniorum vacationem computandum est à Paschate usque ad Pentecostem, in quod tempus ieiunia iure communi non cadunt. Addo, D. Thomam solum locutum fuisse de iure, non de consuetudine, propter quam hoc ieiunium iam ad mortale obligat. Imò licet hoc tempus etiam quoad ieiunium tempus esset Paschale, & Canones id eo tempore prohibeant: potest tamen ieiunium legitima consuetudine induci, uti notat Azor. libr. 7. cap. 15. quæstion. 4.

DVBIVM LXVIII.

An Pentecostes Vigilia ieiunium obliget, sub lethali ex consuetudine?

³⁴¹ *Quæstionis status.* S^uppono, ex iure non obligare. Quia verius est, nullum de ieiunio hoc in iure præceptum reperiri, cum potius hoc in iure constet, nullum à Pascha ad Pentecostem ab Ecclesia induci, ut habetur cap. Consilium. Quæsierim autem, num ex consuetudine ad mortale obliget?

³⁴² *Nō obligat.* Non obligat. Quia ieiunium exultationis est, quod quidem non debet sub præcepto cadere, sed ex instinctu Spiritus Sancti, devotione instante obseruari: propterea Ecclesia toto tempore Paschali ieiunium non instituit: ergo ex necessitate fieri non debet, iuxta ca. Ieiunium. §. Non autem 76. Sic Gratian. ad cap. Scire, §. Necessario dist. 76. & cap. Nosse, §. observantia. D. Thom. 2. 2. qu. 147. art. 5. ad 3. Palud. in 4. dist. 15. qu. 4. Et esse probabile indicant aperte Angel. v. Ieiunium, n. 7. Syluest. nu. 5. Pasqual. decis. 171. n. 3. licet in fine asserat, se definire nolle, num in praxi hæc sit amplectenda sententia. Amicus meus perdoctus Graña l. 2. Decret. de feriis tit. 9. n. 13.

³⁴³ *Obligat quidem.* Obligat quidem. Quia Ecclesiæ generalis consuetudo id habet in cunctis Regnis Galliæ, Castellæ, Navarræ, Lusitanie, Romæ, & c. ut fert communis Doctorum sententia. Ita Syluest. citat. Gabriel. in 4. dist. 16. qu. 3. d. 1. morab. 2. Armil. v. Ieiunium, n. 2. Caiet. 2. 2. qu. 147. artic. 5. Laym. l. 4. tr. 8. c. 2. n. 6. Barbof. ad cap. Scire, dist. 76. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 5. nu. 16. & 17. Valent. tom. 3. d. 9. punct. 4. Tolet. l. 6. c. 3. n. 1. Sà v. Ieiunium, nu. 2. Tambur. de iure Abbat. tom. 2. d. 12. quæst. 1. num. 1. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 18. num. 1. Lessius libr. 4. cap. 2. dub. 9. numer. 66. & alij.

³⁴⁴ *Idē affirmo.* Idem affirmo, existimans D. Thomam de

communi iure fuisse locutum, non verò de consuetudine, quæ in præceptum transiit. Et quidem non bene circa id sentit Gratianus, cum consuetudo Ecclesiæ eius menti præiudicare videamus.

DVBIVM LXIX.

An obliget sub lethali ieiunia in D. Ioannis Baptista, Omnium Sanctorum, & D. Laurentij Vigiliis?

³⁴⁵ *Non obligant.* Quia non ex iure, ut omnes fatentur: neque ex consuetudine, licet enim inducta sint, non constat, an fuerint tantum sub cum animo se obligandi, an vero tantum ex lethali devotione: ergo incerta consuetudinis obligatio non potest contra certam possessionem libertatis prævalere. Addo, huiusmodi ieiunia valde esse antiqua, unde si ex consuetudine obligassent in corpus iuris Canonici reducta iam fuissent, cum consuetudo vim obtinuerit leg. s. Sic Pasqual. decis. 172. num. 2.

³⁴⁶ *Obligant sub lethali.* Quia certum moraliter est, hanc consuetudinem fuisse cum animo se obligandi inductam, cum ex immemoriali traditione habeatur. Ita Fagund. præc. 4. l. 1. c. 5. n. 10. Angel. v. Ieiunium, n. 7. Villalob. tr. 2. dist. 2. n. 4. Azor. l. 7. c. 13. q. 1. asserens ita esse decretum in Concilio Oxoniensi in Anglia ab Stephano Archiepiscopo coacto. Bonac. d. ultim. de præc. Eccl. q. 1. pun. 5. num. 1. Machad. Syluest. Armil. Innocent. Hostiens. Gabriel. Sanchez, Llamas, Sylui. & alij, quos citat, ac sequitur Leand. tract. 5. d. 7. q. 12. Diana part. 10. tract. 16. resol. 17.

³⁴⁷ Profectò de tribus hisce ieiuniis nihil est in iure communi expresse institutum, generali tamen consuetudine Ecclesiæ Latinæ, quæ vim legis habet, sub culpa est lethali ieiunium seruandum. Certe in Rubrica de ieiuniorum obseruatione, hi etiam dies inter alios ieiuniorum annumerantur. Vnde Pasqualis nequaquam exaudiendus.

CAPVT XVII.

Circa eos qui tenentur, vel non tenentur ad Ieiunij Præceptum.

QVÆSTIO INCIDENS.

Nūm qui ante annum vigesimum primum sunt valde robusti, ieiunium seruare teneantur?

³⁴⁸ *Idimus session. 1.* nullum teneri ad ieiunij præceptum ante vigesimum primum annum. Quia usque ad huius anni finem ex statu sen

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 107

rentia Philosophi est tempus augmenti, unde corpus continuò nutrimento indiget, æquumque est. Matrem Ecclesiam pie cum his agere haud eos ad ieiunij legem obligantem. Quæstionem verò, an qui valde robusti sunt ante annum vigesimum primum ad ieiunij præceptum teneantur?

³⁴⁹ Teneri videntur. Quia cum res naturales non eodem modo sese in omnibus habeant, & idè liberentur à lege ieiunij adolescentes ut tempus augmenti, ac robori impleant, qui ante vigesimum primum annum tempus augmenti præuenire, præceptum implere tenebuntur. Sic Durand. in 4. dist. 15. qu. 10. num. 4. Joann. Pineda part. 2. agricult. Christi. dialog. 29. §. 20.

³⁵⁰ Minimè tenentur. Quia Ecclesia suis legibus solum ad id attendit, quod regulariter contingere assolet, non quod in vno, vel altero accidentaliter experimur. Ita Valent. tom. 3. de 9. pun. §. 5. citans Medinam. Sanchez l. 5. cons. c. 1. d. 2. num. 4. Palqual. decis. 249. & omnes communiter.

³⁵¹ Hoc omninò certum. Quia regulariter vique ad vigesimum primum annum protrahitur augmentum, unde regulariter adolescentes haud valent sine damno notabili tota speciatim Quadragesima ieiunare.

QVÆSTIO INCIDENTS.

Nùm adolescentes teneantur ante vigesimum primum annum aliquibus saltem diebus in Quadragesima, & in vigiliis per annum ieiunare?

³⁵² **T**ENERI apparet. Quia vnum vel alterum ieiunium non impedit corporis augmentum & æquum est, adolescentes ieiuniis ante vigesimum primum annum aduocare, ne repente eis difficillimum sit tot ieiunia obseruare. Sic Angel. verb. ieiunium, Syluest. ibid. quæst. 6. Maior. in 4. dist. 15. quæst. 3. Durand. quæst. 10. num. 4. Corduba summ. quæst. 6. Manu. part. 1. summ. cap. 23. numer. 1. Ludouic. Granat. Duce peccator. lib. 2. cap. 11. §. 2. Ioan. de Pineda dialog. 19. Angles de ieiun. quæst. 9. diff. 3. quæst. 1. D. Thom. in 4. dist. 15. artic. 2. in corp. id indicat haud obscure, dum docet, non archari pueros vsque ad septennij tertij finem ad seruanda omnia Ecclesie ieiunia, sed debere eis commensurari ieiunia secundum quod magis ad dictum terminum appropinquant.

³⁵³ Non tenentur. Quia Ecclesia sine exceptione aliqua eximit à præcepto ieiunij pueros vique ad vigesimum primum annum expletum. Ita D. Thom. 2. 2. quæst. 147. art. 4. Nauarr. summ. cap. 2. num. 16. Paludan. dub. 4. art. 2. conclus. 2. Medina summ. cap. 14. §. 10. Azor. lib. 7. cap. 17. quæst. 2. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 4.

Didac de Narbon. anno 21. quæst. 2. num. 4. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 2. num. 4. Sancius in select. 4. §. 4. nu. 7. Palqual. decis. 250. & alij communiter.

Oportet profectò pueros, adolescentèscque ad ieiunia allicere, ne ætate illa completa difficius ad omnia seruanda ieiunia adstringantur, attamen minimè ad id tenentur. Vnde primam sententiam practicè hodie parum, vel nihil probabilitatis habere reor.

D V B I V M L X X.

An Religiosi professi vigesimo primo anno minores teneantur ieiunia, quæ Regula præscribit obseruare?

³⁵⁵ **S**UPPONO, Religiosos, professos non teneri ad ieiunia Ecclesie seruanda ante annum vigesimum primum completum. Quia eadem est in hac re Religiosorum, ac secularium ratio, nempe natura subleuanda, vique ad augmenti terminum necessitas. Quæstio autem est, nùm ante id tempus ad ieiunia, quæ præscribit Regula teneantur?

³⁵⁶ Non tenentur, nisi legislator apertè ostendat, se obligandi etiam adolescentes intentionem habere. Quia si huiusmodi speciatim intentioni non aperitur, supponendum est, Regulam pietatem Ecclesie imitari voluisse. Sic Graff. part. 1. decis. lib. 2. cap. 37. num. 42. Medina lib. 1. sum. cap. 4. §. 10. in 1. edit. Tambu. 2. de iure Abbat. d. 12. quæstion. 4. numer. 4. Palqual. decis. 254.

³⁵⁷ Tenentur absolute. Quia Regula obligat ad hæc ieiunia: ergo qui huiusmodi Regulam proficentur licet vigesimum primum annum non expleuerint, eam sicut in aliis, sic in ieiuniorum præcepto obseruare. Ita Syluest. verb. ieiunium, quæstion. 6. Rosel. numer. 14. Tabien. quæstion. 16. numer. 17. Sà numer. 3. Lezana numer. 6. Azor. lib. 7. cap. 17. quæstion. 3. Sanchez summ. lib. quart. cap. 11. numer. 56. Filliuc. tract. 27. tract. 2. numer. 111. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. numer. 6. Reginald. lib. 4. cap. 17. numer. 207. Sancius in select. dub. 54. numer. tert. Trulench. lib. tert. Decalog. cap. 2. dub. 2. numer. prim.

³⁵⁸ Quamuis Religiosi professi vigesimo primo anno minores ad Ecclesie ieiunia seruanda non teneantur, tenentur tamen ex vi voti ad ieiunia Regule. Quia præceptum Regule omnes professos obligat: & quemadmodum adolescens potest spontè Deo votum emittere de ieiunio seruando, ita etiam potest se Religionis obligare, ita vt illius legibus sit adstrictus. Vnde hanc sententiam longe admodum probabilior em, imò mihi omninò certam esse crediderim, primamque infirmo niti fundamento.

QVÆSTIO

QVÆSTIO INCIDENS.

*An qui complevit post Quadra-
gesimam inceptam annum
vigessimum primum, teneatur
diebus sequentibus usque ad
eius terminum ieiunare?*

359
No tenetur.

Non teneri videberis. Quia ieiunij præceptum est pro tota Quadragesima impositum: Igitur qui pro aliqua eius parte à ieiunio eximitur, etiam pro tota excusabitur: nam qui totum non potest servare præceptum, non tenetur ad partem. Sic nonnulli, quos pressio nomine memorat Sanchez libr. 5. consil. capit. prim. dub. secund. numero octavo.

360
Tenetur
planè.

Tenetur planè. Quia præceptum Quadragesimalis ieiunij non est vnum indivisibile, sed integrale ex pluribus præceptis affixis singulis diebus constans: Ergo per partes potest observari. Igitur ad id tenetur etiam ille, qui ad totum non tenetur. Ita Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 6. num. 1. Lezana verb. ieiunium, num. 6. Sanchez libr. 4. summ. cap. 11. num. 56. Caietan. verb. ieiunium, cap. 4. Filliuc. tract. 27. part. 2. num. 111. Ludovic. de la Cruz in Bul. di. p. 1. cap. 5. dub. 19. num. 3. Pasqualigus de cision. 151.

361
Hoc certè
fuit mihi.

Existimo hanc sententiam esse certissimam etiam casu, quo vnus tantummodo dies Quadragesima superesset, quando quis vigessimum primum annum completum attingit. Vnde primam sententiam falsam omnino esse crediderim.

DVBIVM LXXI.

Incepta iam ieiunij die complet quis vigessimum primum ætatis annum, cum adhuc nihil cibi assumpsit: teneturne ea die ieiunare?

362
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem. Quia tunc iam ille præcepto ieiunij obligatur, quod servare potest, siquidem nondum ea die comedit. Sic Sanchez libr. 2. de marrimon. d. 24. numer. 23. Bonacin. de præcept. Eccles. dub. ultim. quest. 1. pun. ultim. num. 7. Lezana verb. Etas, num. 8. Ghilinus verb. Ieiunium, numer. 24. litter. A. Portel. 99. Regular. verb. Ieiunium, in addit. numer. prim.

363
No tenetur.

Non tenetur. Quia ieiunij præceptum totum integrum diem respicit, ut individuum obiectum non autem partem: Igitur si per aliquam diei partem quis fuit à ieiunij obligatione exemptus, totaliter eo die à ieiunij lege liberatur. Ita Narbona anno 21. question. 2. num. 14. Filliuc. tract. 27. part. 2. num. 111. Naldus

verb. Etas, n. 3. Diana p. 1. tr. 9. resol. 49. Palqu. de cision. 152. num. 2. Sancius in select. d. 54. nu. 4. & alij.

Sententiam hanc probabiliorē esse crediderim: magis enim recepto ubique ferè vñui Probabilium conformatur. Accidentale namque est: seu ea hoc. suale ea die vti, poterat licite non comedisse priusquam hora, in qua vigessimum primum annum explevit, aduentaret.

DVBIVM LXXII.

An vir sexagenarius liber sit absolute, à lege ieiunij?

Non est absolute liber sexagenarius. Quia sicut aliqui citius ad finem augmenti perveniunt, alij tardius; haud aliter alij senes citius, alij tardius deficere incipiunt: unde si validi adhuc sexagenarii sint, à ieiunij præcepto minime excusantur. Igitur cum non detur certus ætatis terminus, in quo senes sint debiles, cum sapius videamus dari sexagenarios quadragenariis multis robustiores, haud determinari debet sexagenaria ætas, ut quis legi ieiunij nō sit obnoxius. Sic apud Pasqualigum, Viguierius, Medina, Pedraza, Philarchus, Manuel, Hugolinus, Ledesma, & alij. Valent. 1. 2. d. 9. q. 2. pun. 5. Tanner. d. 3. q. 3. sub 5. num. 91. Layna. 1. 4. tr. 8. c. 3. n. 1. & 2. Lessi. 1. 4. c. 2. dub. 6. num. 112. Reginald. 1. 6. a. num. 109. Azor. 1. 7. ca. 17. q. 4. Tolet. 1. 6. c. 4. num. 1. Fagundez præc. 4. li. cap. 8. num. 9.

Est absolute liber. Quia ætas sexagenaria est ex se senilis: sed ætas senilis à lege ieiunij, iuxta omnes, excusat: ergo ætas sexagenaria absolute liberat à ieiunij onere. Maior probatur; quia natura hominis quantumvis robusti incipit tunc languescere, eo quo calor debilitari incipiat, & spiritus imminui, Authore Galeno lib. 5. de sanit. tuenda. Ita Sæ verb. Ieiunium, num. 9. Sanchez libr. 7. de marrimon. d. 32. num. 17. Angles in floribus, question. 9. de ieiun. difficult. 6. conclus. vnic. Llamas part. 3. Method. cap. 5. §. 20. Armil. verb. Ieiunium, numer. 1. Caietan. v. Ieiunium. Molles. part. 1. summ. tract. 10. cap. 4. numer. 37. Granad. 1. 2. controuers. 7. tract. 3. part. 1. d. 6. section. 5. numer. 39. Sancius in select. dub. 54. numer. 8. & alij.

Hoc probabilius esse iudico. Imò & Pius V. anno 1570. (Authore Llamas citato) id vñ. Hanc seu voce confirmavit. Et quidem satis iuste, sententiā quam cum infirmitas à ieiunio liberet, & senes habiliorem infirmitas magna sit, imò infirmitatem esse existimantes, morbumque incurabilis, satis commode annus sexagenarius taxatur, ad quem hisce temporibus vix pervenitur, ne dicam robustè ad ieiunandum vivitur. Itaque sicut datur ætas iuvenilis viginti suprà vñum annum, quæ eximit adolefcentes ab Ecclesiæ ieiunio: datur etiam sexagenaria ætas, quæ senes à ieiunij obligatione liberet. Ex Sanctio accipi.

DVBIVM

Seção II. Dubia, De Precepto IV. 109

D V B I V M LXXIII.

An Quinquagesimus quintus ætatis annus
hoc et absolute viros à lege ieiunij?

p. 68
Liberat
quidem.
Liberat quidem. Quia ea ætatis instantia iam
 senectus incipit membra languore affice-
 re. Sic quidam quos pressio nomine Angelus
 afficit v. *Annium* ru. s. Memorant Azor l. 7.
 c. 7. q. 4. & Victorellus in *notis* ad c. 4. l. 6. To-
 lerant sententiam nec improbant.

Minime liberat. Quia nulla aetas minor
sexagenaria ex se & per se reddit hominem
senem, ut & uniuersum testatur DD. Ergo nulla
aetas minor sexagenaria per se, seu absolute
liberat virum a ieiunij obligatione. Ita Lessi.
l. 1. c. 2. d. b. 6. n. 1. 2. l. cand. tr. 5. d. 8. q. 18. Pas-
qual. d. c. 1. s. 9. n. 8. Narbo. anno 60. q. 2. n. 6.

Existimo vniuersaliter, & per se loquendo,
nullam aetatem anno sexagesimo minorem,
vires a ieiunij legibus excolare. Dixi, *vniver-*
saliter ac per se loquendo, Possunt enim multi
a ieiunio excolari ante annum sexagesimum,
imo quinquagesimum, in quibus senectus ex
languore celerius incipiat. Vt autem digno-
sceas, si ante sexagesimum annum, in quo per
se & communiter senectus incipiat, in te
accidentaliter inceperit, nota, num in te ro-
bur decretere incipiat. Quod facile colliges,
videns naturam ea non iam posse perficere,
quae antea facilem operam adhibebat.

D V B I V M LXXIV.

An quinquagenaria fœmina absolute i-
berentur àicunij præcepto, prætic lo-
quendo?

Non liberantur. Quia femina viua animas, quæ labore sæpe facilius quam viri sustinere, vt docet experimentum dum eas videmus tot noctibus vigilare ægrotorum obsequio addictas. Ergo non citius quam viri senectute grauantur, vt eo ex capite à ieiunij lege citius liberentur. Sic Sanchez l. 7. de matr. d. 1. n. 17. fatus. Sed re vera re mecum bene considerata, & rationibus expensæ, existimo nihil à ratione denum distituri, neg assensum à probitate, qui feminas quæ inuagenerat à ieiunio ex assuetis, sicut viri exagenerant excusantur. At dum aliud non apparuerit clari omnium, tunc quam probabiliorem eligo opinionem, quæ iustine, indifferenter de viri & femine a re loquentium e'le ad excusandum à ieiunio. Palqualig. cecif. 157. Laym. l. 4. r. 8. c. 1. n. 2. dicit: oppositum esse improbabile. Sanchez l. 6. de glori. d. 4. n. 1. Pagand. r. 4. d. 1. c. 8. n. 1. Liberantur.

Libertantur equidem, non solum speculative,
ut, ait Sanchez, sed practice loquēdo. Quia
femine suae ex natura debilioris sūt comple-
xionis, quā viri. Ergo citius in eis senectus, et
declinatio agnæ virtutis apparet, t. 1. te
Quintiliano de clam. 1. 26. *Inter pares quinq̃ue
annos citius femina senescit.* Quod verò quin-
quagenaria femine inter senes annu-
erunt, patet; nam feminae (vixisse) comen-
tis

sententia) post annum quinquagesimū non
generant ob naturalis virtutis defectum. Igi-
tur in hac ætate vere reputanda sunt fenest-
& consequenter ab Ecclesiastico reuino
libera. Ita Sanchez re ad huc melius conside-
rata l. 5. onfil. c. 1. dñb. 4. n. 6. ibi: *tr. de ideo forme*
quinquagenaria deobligant a ieiunio Didac.
Narbo. anno 50. q. 1. n. 16. & anno 60. n. 15. Le ad.
tr. 5. d. 8. q. 19. Ad. h. 2. p. 3. docum. q. 1.
4. Zacchus ad 3. decret. l. iiii. q. 6. n. 10. Pell. ar.
tr. de Monial. c. 6. n. 2. 5. Diara p. o. tr. resol. 7.
non audeat hanc sententiam tanquam impro-
babilem damnare.

Profecto quinquagenariae foeminae aequae senectuti quam viri sexagenarii dixerim: nam foeminae decennio citius quam viri perfecti senescunt. Ideo haec sententia verior esse crediderim, mei Layanii venia, qui eam improbabilem appellavi immerito, cum tot post rationum Doctoribus classicis muniaur.

DVBIVM IXXV.

An Religiosus sexagesimus vel Minialis
quingeneraria i. neantur sua Regula
iuncta servare?

Teneatur plane, in Regulae praescripta
dum professa est, voluntarie suscipere. Ber-
go iuri suo, quo ex fensile a te ad non ieu-
nandū in frui poterat, ipse cessit, & ieiunij Re-
gulae praescriptis adestur. Sic Borlon, in con-
silijs Reglarum lib. 18. c. 6. Ludou. de San. Iuan. p.
1. sum. 17. de ieiun. a. 6.

Non tenetur. In Regula precepta in-
star preceptorum Ecclesiasticorum obligant: A
Religiosis hexagenarius, & Monialis quin-
quagenaria ad ieiunia B. clisq non tenetur:
Ergo nec ieiunium Regulæ obleruat: Ioni ar-
dentur. Ita Sancti in seclis l. 4 n. 8. Pa quod q.
decif. 299. n. 1. Hieron. Rodrig. in compe d. qq.
Regulæ refol. 75. m. 10. Turbinus tot. de iure
Abbat. d. 9. s. 5. n. 7. Marchant p. 2. Trium. S.
can. r. 12. sit. 3. q. 4. c. 1. Caramuzin Regul. S.
Bened. d. 118. n. 1613. Diana p. 9. tr. 6. re. l. 6.
Dech. d. 118. n. 1613.

Probabilius existimo, præceptum Regiæ
instar præcepti Ecclesiastici obligare, nisi Re-
ligiosus, aut Monialis aduertenter intēderint
senectæ cōmuni priuilegio renunciare, & se
absolute Regulæ præscriptioni addicere.

DVBIVM LXXVI.

*Vouit quis ceris diebus pro toto vite cursu
ieiunare: venenturne vir sexagenarius,
& femina quinquagenaria illud im-
plere?*

Implere tenentur. Quia cum pro toto vitæ tempore fuerit voluntariè emissus votum pro toto vitæ tempore debet eius obligatio perdurare. Sic Laym. l. 4. r. 8. c. 2. n. 1. F. uet. Caiet. Angel. Syluest. & Navar. apud Sanch. z. r. t. undum. Leand. de Murcia in Reg. S. Francis. 2. §. 2. n. 19.

Non tenentur. Quia vot^o particularia, ac
K singu

SCORAB
Lot Mer.
XIV. V. II.
E. IV
C

Implere nō singularia; præcipue quæ ad bonum particulare vouentis spectant, obligant iuxta vim Ecclesiastici præcepti: At præceptum ieiunij nō obligat viros post annum sexagesimum nec post quinquagesimum feminas: Ergo nec ieiunij votum. Ita Sanch. l. 4. Decal. c. 1. n. 54. Tambur. 10. 2. de iure. Abbat. d. 12. q. 5. n. 7. Pasqualig. decis. 260.

³⁷⁹ *Quid An. dicitur* Ego autem existimo haud teneri eos post assignatam senectutis ætatē ieiunare, nisi alias expresse intenderint etiam in senectute obligare. Nam votum ex natura sua obligat iuxta vouentis intentionem: Igitur si vouentis intentio se extendit expresse ad ieiunandum in senectute etiam, post hanc etiam se voti extendit obligatio ex natura sua licet per accidens cessare possit obligatio ratione incapacitatis subiecti, debilitatis scilicet, ad eiusmodi obligationem sustinendam. Sanchez sic.

DV BIVM LXXVII.

An ut quis à lege ieiunij liberetur ratione in somnij, necessum sit ut per totam noctem nequeat obdormire?

³⁸⁰ *Questionis status.*

Vidimus scilicet, excusari à ieiunio eum, qui nequit incenatus dormire. Quia substructio somnij notabile infert corpori damnum cum decoctionem impedit. Quæstio autem, num sit necessum, ut tota nocte quis nequeat dormire, ut à ieiunij obligatione liberetur.

³⁸¹ *Necessarium est.*

Necessarium est Quia si quis somnum capiat, sufficere poterit decoctioni cibi operam impendere. Ergo hoc ex capite non erit à ieiunij liber obligatione. Sic Navar. summ. c. 21. n. 16. Reginal. l. 4. n. 209. Llamas p. 3. Methue. §. 2. 1. alios citans Sanch. l. 5. consil. c. 1. dub. 14. n. 10. Gabri. in 4. dist. 16. q. 3. notab. 4.

³⁸² *Non est necessarium.*

Non est necessarium, sed sufficit ut notabiliter impediatur per maiorem partem temporis, quo quis dormire consuevit. Quia ex huiusmodi temporis vigilia valde corpus patitur, nec percipit debitam virium instaurationem, Ita Ludovic. à S. Ioseph q. de ieiun. art. 7. diff. 7. in append. Pasqual. decis. 263. n. 3. Leand. tr. 5. d. 8. q. 28.

³⁸³ *Auctoritatis resolutio.*

Certe non sufficit, ut à ieiunij obligatione quis sit immunis, quod somnium parum impediatur, nec etiam quod totaliter impediatur, requiritur; sed solum quod notabiliter impediatur. Et hanc sententiam puto esse probabiliorē. Ex notabilis namque consueti somnij portionis defectu nimium corpus debilitatur, præcipue si crebra ieiunia, ut in Quadragesima, occurrant. Nam si vnica solummodo dies ieiunij se offerat difficulter te à ieiunandi obligatione absoluerem, eo quod maiorem noctis partem in formis transigeres. Licet enim corpus defatigaretur, die sequenti facile posset ab illo incommodo reparari.

DV BIVM LXXVIII.

An qui duo habet cauteria Hispanæ Fontes liber sit absolute à lege ieiunij?

Liber quidē est. Quia ex humore profuente nimium vires debilitantur adeo, ut non mediocre nocumentum valetudini imminuat, si ieiunij vigeat obligatio. Sic Sanci. in select. d. 54. n. 17.

Minime est absolute liber. Quia per cauteria, sola naturæ electione absque violentia profuunt humores noxii ad subleuandā potius, quam ad grauandā naturā, & ad conservandam sanitatem, si vore nonnunquam debilitas inferatur, per accidens est, raro, & debilitas exigua: Ergo ex duplici cauterio quis nō absolute est à ieiunij liber obligatione. Ita Pasqualig. decis. 266. & alij docti, quos consului.

Mea sententia est, non esse liberū absolute ob expressam pro secunda sententia rationē: Attamen si quis ex maiori humorū profuentia se notabiliter debilitari præsentiat, (humores enim noxii assolent & viles trahere) liber erit à ieiunij obligatione, etiam si vnico sit cauterio vulneratus.

DV BIVM LXXIX.

An qui carnibus vescitur ob præseruationem ab infirmitate quia pisces seu oua & lacticia ei afferunt nocumentum: eximatur à ieiunij obligatione?

Qui ob præsentem infirmitatem carnibus vescitur, à ieiunio eximitur. Nam præsentis infirmitatis ratione iustam habet causam pluries vescendi, cenandi, &c.

Exemptus nō est. Quia ex privilegio carnibus in die ieiunij vescitur. Igitur cū huiusmodi privilegium contra ius commune sit, strictè est interpretandum. Vnde carnibus semel poterit vesci, sed simul debet à secunda comestione abstinere. Sic Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 8. Corduba in sum. q. 143. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. qu. 1. pun. 2. n. 3. Reginal. l. 4. n. 168. Comitoli in resp. moral. l. 4. q. 46. Gordon. l. 6. q. 18. c. 6. & alij.

Est quidē exemptus Quia de ieiunij essentie est abstinentia à carnibus cap. Stauimus diff. 4. cap. Non oportet, diff. 3. Ergo quacūque ex causa quis ad edendas carnes dispensatur, dispensatus est simpliciter quoad ieiunium. Ita Caiet. 2. 2. q. 147. a. 8. Navar. summ. c. 21. n. 2. Azor. p. 1. l. 7. c. 10. q. 3. Tolet. l. 6. c. 3. n. 4. Henric. l. 7. c. 13. n. 13. Filliuc. tr. 27. nu. 25. Sanch. l. 1. Decal. c. 19. n. 6. Sanci. in select. d. 51. n. 4. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 2. n. 5. Diana p. 1. tr. 9. resol. 15. Trull. libr. 3. Decal. c. 1. dub. 2. n. 7.

Probabilem satis reor esse primā sententiā, ut ieiunij præceptū quoad partem seruet, qui non potest seruare quoad totum. Attamen hoc solutio & dispensata præcepti essentia, totū præceptū necessariò soluitur: & contrariū est planè in intel

Sectio II. Dubia De Præcepto IV. 111

intelligibile, maxime quando obiectum præcepti de se partibile non est, sicut partibile est debitum pecuniarium, & ideo qui non potest soluere totum debitu, partem illius tenetur soluere. Ad hæc Llamas p. 3. *Method. c. 5. §. 16.* asserit, post declarationem, quæ de hac re viua voce Pius V. fecit, esse luce clarum, quod dispensatus ad esum carniū, à ieiunij lege sit liber. Fagund.

DVBIVM LXXX.

*Ob præseruationē futuræ infirmitatis carni-
bus quis vescitur Teneturne ieiunare iis
diebus quos non vult carniū vesci?*

³⁹¹ *Quæstio
fieri.* **E**tum mihi ad ieiunium non teneri eū, qui infirmitatis, aut debilitatis præsentis intuitu carniū vescitur, iis diebus, quibus pro libito à carniū abstinet. Quia præsens infirmitas, vel debilitas semper est sufficiens ad excusandum à ieiunio causa. Quæstio autē est nūm qui ex dispensatione carnes comedit ob futuræ infirmitatis præseruationem, ieiunare teneatur iis diebus, quos non vult carnes comedere?

³⁹² *Tenor
idem.* Tenetur quidem. Quia à ieiunio excusatur cum carniū vescitur eo quod ieiunium cum esu carniū stare non potest: Ergo si in die ieiunij vult à carniū abstineri, necessario ei valenti inst. bit ieiunandi obligatio. Sic Sanchez l. 5. *confil. c. 1. dub. 10. nu. 3.* Diana p. 10. *tr. 1. resol. 4. Megalito. resol. mor. resol. 153. n. 5.* Trull. l. 1. *Decal. c. 1. dub. 2. n. 7.*

³⁹³ *Non tene-
tur.* Non tenetur. Quia per absolutam ad esum carniū dispensationē tollitur obligatio abstinendi à carniū, & à pluribus simul refectionibus. Ergo & obligatio ieiunandi tollitur. Igitur si dispensatus aliquo die vult à carniū abstineri, ieiunare non tenetur, cum obligatio sublata fuerit per dispensationem absolutam, & non conditionatam, *Si viatur carniū*, quæ non reuiuiscit ex eo quod non viatur carniū. Ita Pasqualig. *decif. 268. n. 3.* Leand. *tr. 5. d. 8. §. 35.*

³⁹⁴ *Com his
opin.* Cum his opinor mei Sanci j venia. Nam cum his dispensatus non habet obligationem ieiunandi, cum ei liberum sit ieiunare, & non ieiunare: Ergo liberum erit ei eligere vnum ex iis, quibus ieiunium constat scilicet abstinentiam à carniū, & non eligere alterum, nempe vnicam refectionem. Consequencia patet; nam ea quæ voluntaria sunt possunt diuidi, & vnum fieri sine alio.

DVBIVM LXXXI.

Quis in Quadragesima non potest ieiunare nisi oua, ac lacticia comedendo, eo quod ex aliis cibis sufficientem non habet refectionem: teneturne oua comedere, ac ieiunare?

³⁹⁵ *Tenetur
loc.* **T**enetur plane. Quia præceptum ieiunij est principale: Ergo quando aliter seruari non potest, debet cum esu ouorum obseruari. *Esch. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.*

Sic Sanchez. l. 5. *confil. c. 1. dub. 32.*

³⁹⁶ Non tenetur. Quia in hoc casu duo concurrunt præcepta ad lethale obligantia, præceptum de abstinentia ab ouis, & lacticiis: At hoc est vniuersalius cum etiam adulescentes adstringat: Ergo illi debet cedere de ieiunio præceptum. Ita Pasqualig. *decif. 172. &* Sanchez. probabile esse docet.

³⁹⁷ *Auctoris
resolutio.* Mea sententia est teneri in eo casu ona ac lacticia comedere, cum valeat si ieiunium asseruare. Profecto videmus innumeros vel ex Bullæ priuilegio vel ex dispensatione Medici, vel ex nota necessitate ouis & lacticiis vesci, nec ideo liberos esse ab obligatione ieiunij: Igitur credendum est, Ecclesiā nolle eos liberari à ieiunio, qui habent oua & lacticia solum ad refectionem, maxime cum ieiunij præceptum sit principale. Mecum Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 2. n. 3.* asserens, præceptum de non edendis ouis & lacticiis solum ad veniale obligare, quod alio ex capite supra reieci. Et Diana p. 10. *tr. 12. resol. 45.* citans Leandrum.

DVBIVM LXXXII.

In die ieiunij quis non habet nisi carnes ad refectionem: teneturne eis vesci, ac ieiunare?

³⁹⁸ **T**enetur carnes edere. Quia hoc in casu non adhibetur carnes, tanquā carnes, sed tanquam sustentationis materia necessaria ad prandium. Sic Abul. *ad cap. 6. Mar. qu. 171.* Hentiq. l. 7. c. 13. n. 17.

³⁹⁹ *Non tene-
tur.* Non tenetur. Quia edendo carnes minime ille poterit substantiam Ecclesiastici ieiunij tueri, quæ in abstinentia à carniū, & à pluribus refectionibus consistit. Igitur non tenetur carnes edere ad ieiunandum. Ita Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 8. n. 12.* citans D. Thomam, Richardum, Durandum, Nauarrum, Caietanum, Syluestrum, Rosellam, & Angelum. Azor. l. 7. c. 17. qu. 7. Pasqualig. *decif. 274.* Trull. l. 3. *Decal. c. 2. dub. 2. n. 7.* Sanchez. l. 5. *confil. c. 1. dub. 2. n. 7.*

⁴⁰⁰ *Hoc proba-
bilis.* Hanc sententiam probabiliorē esse crediderim. Nam si edendo carnes soluitur essentia ieiunij, quonammodo tenebitur ad carnes edendas vt ieiunet, qui eo ipso quod carniū vescatur, ieiunare non potest?

DVBIVM LXXXIII.

An qui solummodo ad refectionem habet panem & olera, vel fructus: teneatur ieiunium seruare, absolute loquendo?

⁴⁰¹ **S**cio, eum qui solummodo panem habet ad refectionem ieiunare non teneri, quia ad congruam sustentationem panis solus non sufficit. *Quæstio
statim.*

⁴⁰² *Tenetur
absolute.* Tenetur quidē regulariter loquendo. Quia in quampluribus regionibus tota refectio fit ex pane fructibus, vel oleribus: qui quidem cibi sufficientes vires corpori adiciunt: Ergo habens panem, olera, vel fructus in sufficiente ad vnicam refectionem quantitate, K 2 ieiuna

ieiunare tenebitur. Sic Ludou. de S. Iuan. q. de
ieiun. n. 7. diff. 7. dub. 3. p. pend. 3. Leand. tr. 5. d.
8. q. 42. Lege Dianam p. 10. tr. 12. re. ol. 45.

403
Non tene-
tur.

Absolute loquendo non tenetur. Quia eius-
modi cibi ad congruam sustentationem sunt
insufficientes, & in quantitate ad vnicam re-
fectionem necessaria valetudini officiant. Ita
Angles q. 6. de ieiun. diff. 9. append. 1. Sanch. l.
5. onfl. c. 1. dub. 15. n. 3. Leand. de Murcia c. 2.
§. 2. num. 38 pag. mibi 170. Pasqualig. decis. 275.
num. 3.

404
Cum his
opinor.

Crediderim, nihil de hoc casu posse genera-
tim, & absolute definiri. Nam si Magnates, aut
ei, qui debitate & splendide veluti assue-
rit, non dubito, quin à ieiunij obligatione exime-
retur, ei quidem nimis onerosi. Si autem id
contingat mediocribus ita haud diversitati
ciborum assuetis, non difficile admodum forte
eis habentibus panem & olera, vel fructus iei-
unare iudico; vnde adstringi hosce lege iei-
unij non dubitarim.

DVBIVM LXXXIV.

*Tenentur Domini die ieiunij famulis au-
gere portionem, (qua alias sufficiens
non est) ut ieiunare va-
leant?*

405
Non ulla
suppono.

Suppono, famulos non adstringi lege ieiunij
si ita tenuis sit portio eis à domino assi-
gnata, ut cum ea sustinere ieiunij molestiam
nequeant, nec habeant aliunde vnde congruè
prandere valeant. Hoc enim in casu eos pau-
peribus comparo, quibus non est refectione suf-
ficiens ad ieiunandum. Quæstio vero est, num
in hoc casu teneantur Domini si possint, fa-
mulis augere portionem, ut ieiunare queant?

406
Tenentur
plane.

Tenentur quidem. Quia ad eos attinet spi-
ritualis famulorum cura, ut legem impleant
ieiunij, sicut pertinet ad eos sollicitudo, ut Sa-
cramentis suscipiendis dent operam, quando
Ecclesiæ instat præceptum. Sic Angl. de ieiun.
q. 6. diff. 9. Ludou. de San. Iuan. art. 7. diff. 7.
dub. 1. append. 2.

407
Non tenentur.

Non tenentur. Quia ex iustitia non, ex hac
enim non tenentur nisi ad id, in quo conue-
nerunt: nec ex charitate, cum non sint in ali-
qua necessitate constituti: nec ex alio capite:
Ergo. Ita Pasqualig. decis. 277. n. 3. Leand. tr. 5.
d. 8. q. 47. Vega p. 1. sum. c. 14. casu 26.

408
Auctoris
sententia.

Ego autem sic quæstioni respondeo. Si do-
mini cum famulis conuenerit, ut quotidianus
eis victus reddendus esset sicut filiofamilias:
tenebitur dominus famulo ieiunanti provi-
dere sufficientem ad ieiunia sustinenda refe-
ctionem. Si verò certa portio eis fuit assigna-
ta pro diebus singulis, & ut vulgariter expli-
cem, *Si son criados de racion, cada para cada
dia: portionem non tenetur die ieiunij auge-
re.* Non enim famulo providere dominus de
cibo simpliciter, sed iuxta pactum & conven-
tionem cum eo factam debet.

QVÆSTIO INCIDENS.

*Num si coniugibus ieiunium im-
pediat, ne sibi invicem red-
dant debitum, teneantur à ie-
iunio abstinere?*

ERTVM existimo, non teneri hosce
ieiunare, rogitò autem, num tenean-
tur à ieiunio abstinere, si ieiunium
impedit, ne invicem debitum reddere
queant? Non tenetur abstinere à ieiunio. Quia ieiunio,
diebus ieiuniorum non debent delictorum actibus
dare operam. Sic Paludan. in 4. dist. 15. q. 4.

Teneri non ieiunare videntur. Quia præce-
ptum reddendi debitum est iustitiæ ac naturale
diuinum: Ergo præferendum præcepto ieiunij hu-
mano, ad temperantiam pertinenti. Ita Caiet.
sum. v. ieiunium. c. 3. Armil. n. 4. Navar. sum. c. 21.
n. 16. Sanch. l. 9. de matr. d. 3. m. 10. Fa-
gund. præc. 4. lib. 1. c. 8. n. 18. citans Philiarum,
Medinam, Ledesma. Lessi l. 4. c. 2. n. 41. Bonac.
d. vlt. de præc. Eccl. q. 1. p. vlt. m. 3. Pasqualig.
decis. 280 plures referens.

Hanc sententiam veram vnicè esse credi-
derim, nec enim prima solido nititur funda-
mento. Abstinere enim à deliciis licitum
vix in die ieiunij consilium salubre quidem
est: at reddere debitum coniugi postulanti
est iustitiæ præceptum?

DVBIVM LXXXV.

*An vxor teneatur ad ieiunandum, ob rixas
cum marito precipiente ex rationabili
causa, ut non ieiunet vitandus?*

EXCUSATUR proculdubio vxor à ieiunio ob
viri præceptum, si excitandæ essent alias
discordiæ vel rixæ. Quia præcepta positiva
cum tanto dispensatio non obligant.

Non tenetur. Quia vxor sciens, si sine in-
commodo à marito excogitato ieiunare po-
test, implens quod Ecclesiæ præcipit, non vi-
detur scandalum, siue rixarum actuum occasio-
nem exhibere: vnde scandalum marito erit
imputandum. Sic Paludan. in 4. dist. 15. q. 1. a. 1. Sanchi.
in select. d. 54. n. 26.

Tenetur à ieiunio abstinere. Quia maritus
rationabiliter imperat, & vxor irrationabili-
ter sese à præcepto eximit. Ita Leand. tr. 5. d. 8. plane.
q. 51. Pasqualig. decis. 283. n. 3.

Mea sententia est, vxorem non teneri à
ieiunio abstinere ob mariti scandalum quan-
do ille absque causa id rationabili præcipit.
Tunc enim scandalum ex mariti malitia ducit
ortum. At si rationabili ex causa id imperet,
(scilicet, ob aliquam illarum, quæ communiter
à Doctoribus afferuntur, ut quis sit ab Eccle-
siæ præcepto liber) tenebitur vxor obtemperare
non aliud posse existimo ab Authoribus pro
prima sententia adductis sustinere.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 113

DVBIVM LXXXVI.

An femina nubere è proximo intendens, si ex ieiunio formam timeas notabiliter obscurandam, possit absolute à ieiunio abstinere?

⁴¹⁶ **A**bsolute potest. Quia formæ deturpatio in ordine ad nubendum, ut damnum notabile reputatur, quo affici si femina timeat, lex ieiunij non obligat. Sanch. l. 9. de matr. d. 3. n. 1. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 18. Molfes. p. 1. sum. tr. 10. c. 4. n. 46. Sanci. in select. d. 54. nu. 25. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 25. Lopez p. 2. Infruct. c. 111.

⁴¹⁷ Non potest absolute à ieiunio excusari, sed sed solum quando id, experimento duce, formam notabiliter deturpatum esse videatur: vnum enim, vel alterum ieiunium formæ noxium non est, sed potius non semel eam reddit clariorem. Igitur non liberatur absolute mulier à lege ieiunij conservandæ pulchritudinis ex ratione. Ita Pasqualig. de c. 385. per totam. Eum sequitur Leand. tr. 5. d. 8. q. 53.

⁴¹⁸ Existimo feminā ab aliquibus Ecclesiæ ieiuniis, non ab omnibus excusari, nisi forte sit tam delicatæ complexionis, ut à quocumque ieiunio formæ speciositas notabiliter offendantur. Quia regulariter loquendo vnum vel alterum ieiunium non potest notabile formæ detrimentum impertire. Vnde assero debere eam in vigiliis ieiunare, in quatuor temporibus vnum saltem ieiunium inire, in Quadragesima bis aut ter in hebdomade Ecclesiæ præceptum observare.

DVBIVM LXXXVII.

An si prægnantes, vel lactentes adeo sint robustæ, ut unica refectione meridiana, & refectiuncula vespertina valeant se, & infantes sustentare, teneantur, ieiunium inire?

⁴¹⁹ **V**idimus sect. 1. prægnantes & lactentes communiter non astringi ieiunij lege. Quia nequeunt vnica refectione sibi & infanti sufficere de alimento providere.

⁴²⁰ Tenentur quidem ad ieiunium. Quia cessat ratio excusationis, & quasi non prægnantes ac lactentes reputantur. Sic Abul. ad cap. 6. Mat. q. 146. Caiet. sum. v. ieiunium. c. 3. & 2.2. q. 147. a. 4. Syluest. v. ieiunium. q. 9. Graff. p. 1. l. 2. c. 17. n. 44. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 14. Philarc. de offic. Sacerd. 10. p. 2. l. 3. c. 23.

⁴²¹ Non tenentur. Quia lex ad ea, quæ acciderent, re frequenter assolent, adaptatur, leg. ex his, & leg. Nam ad ea, ff. de legib. Igitur cum prægnantes, & lactantes communiter ieiunare non valeant absque infanti incommodo, ut vltus Ecclesiæ approbat: omnes possunt eiusmodi favore vti. Ita Molfes. 10. l. sum. tr. 10. c. 4. nu. 40. citans Paludanum, Gabrielem, Nauarrum, Reginaldum, Angles, Dianam, Trulléc, & Pasqualig. & Mend. Theol. Moral. Tom VI. p. 11.

lig. quos refert, & sequitur Leand. tr. 5. d. 8. q. 53. Richar. de Mediaul. in 4. dist. 15. art. 3. quæst. 4.

Profecto si aperte constaret, aliquam ita esse robustam, ut semel capiendo cibum, & sibi ac puero valeat sufficienter providere; tunc ⁴²² *resolutio.* eam à ieiunio gerendo ego non excusarem. Attamen quia id raro aut nunquam potest euidenter constare, existimo nunquam non excusandas.

DVBIVM LXXXVIII.

An prægnanti, ac lactenti sit licitus absolute in die ieiunij carnum usus?

⁴²³ **N**on est licitus absolute. Quia si robustæ sint satis, & cibis non prohibitis vescentes, quoties libuerit, sufficienter sibi ac infantibus provident, non apparet sufficiens ratio, unde licetia huiusmodi honestetur. Sic Bonac. de præc. Eccl. d. v. l. q. 1. pun. vii. nu. 3. Tolet. l. 6. c. 4. n. 1. Angl. q. 6. de ieiun. diff. 7. Bassæ. v. ieiunium. 2. n. 6. Ludon de San. Iuan. a. 7. diff. 6. append. 3. Geri. v. ieiunium. n. 6. & v. Infirmi.

Absolute est licitus. Quia communiter ciborum quadragesimalium qualitas & debilitatem ⁴²⁴ *Et licitus absolute.* femine prægnantis, seu lactenti ingerit, & infantibus solet esse noxia. Ita Funes in spec. p. 3. c. 2. nu. 6. & alij, quos presso nomine Bonacina refert.

Ego autem existimo, prægnantes posse, imo debere carnis vesci, quando eas vehementer appetunt; quia ex abstinentia posset infans periclitari, At si prægnantes, vel lactentes sint valde robustæ, non video vnde eis liceat caribus vti. Secus dixerim, si sint nimis delicatæ complexionis. Vel si licet robore polleant, duos simul lactet infantes. Quia tunc ob magnam cibi indigentiam solidiori poterunt vti alimento. Imo etiam si vnicum lactet infans, si præter consuetudinem debilis appareret.

DVBIVM LXXXIX.

An Artifex adeo robustus, ut simul possit artes laboriosas exercere, & ieiunare: teneatur ad id?

⁴²⁶ **C**ertum est eos, qui artes laboriosas exercent, v. gr. agricolas, fabros ferrarios seu lignarios &c. à ieiunio eximi. Quia præceptū ⁴²⁷ *Status quæ-* ieiunij cum tanto incommodo non obligat. Quæsierim autem, an qui adeo est robore pollens, ut simul valeat artes laboriosas exercere, ac ieiunare, ad id teneatur?

⁴²⁸ Ad id tenetur. Quia solū defatigatio, qua ex labore afficiuntur artifices, eos à lege ieiunij libera- ⁴²⁹ *Ad id tenetur.* tur. Ergo si robustis defatigatio non adest, sed facile labori accinguntur: non est, unde excusari valeant. Sic ad cap. 6. Mat. q. 143. Reginald. l. 4. n. 216. Medina C. de ieiun. q. 9. docens habentes causam ad non ieiunandum, non debere recedere à præcepto de abstinentia in die ieiunij, ultra quod recedere eis permittitur.

K 3 Ad

428
Nō tenetur.

Ad id non tenetur. Quia lex absolute eximit ad ieiunandi obligatione eos, qui artes laboriosas exercent: Ergo neminem huius generis obligat. Nam quod aliquis adeo robustus inueniatur, ut simul possit artes illas exercere, ac ieiunare, per accidens est, & de raro contingenti, quod lex non respicit. Ita Pasqualig. *decis.* 290. n. 4. Leand. *tr.* 5. d. 8. q. 6. 1. & alij communiter.

429
Hoc mihi
probabilius

Probabiliorem hanc sententiam esse crediderim. Nec enim verum puto robustiores facilius posse labori incumbere, ac simul ieiunare. Nam robustiores abundantiori alimento assolent indigere: & si pro aliquo tempore valeant laboris, ac ieiunij sustinere molestiam: tandem fortasse magis quam debiliores deficient.

D V B I V M X C.

An Eugenij IV. declaratio, aut indultum excusans Artifices artem suam exercentes à ieiunij obligatione, comprehendat eos, qui artes laboriosas non exercent?

430
Solum comprehendit.

Non comprehendit nisi eos, qui laboriosas exercent artes. Quia expresse id declarat indultum, quod in *Compendio privilegiorum Fratrum Minorum, v. Ieiunium*, nu. 2. his verbis refertur: Idem Eugenius declaravit, quod Artifices laboriosas artes exercentes, & rustici, siue diuites sint, siue pauperes, non tenentur ieiunare sub precepto peccati mortalis. Et quod absolui possint, & induci ad elemosynas, & alia bona faciendū. Ergo solum hoc privilegio, siue declaratione excusantur Artifices, qui laboriosas artes exercent. Sic Doctores, qui Sartores, Barbitonfores, Pictores, & alios haud laboriosas artes exercentes artem, legi ieiunij subiaci docuere, quos suis exponam locis. Interim accipe Abulensem ad cap. 6. *Mat. q.* 143. Angles q. 6. de ieiun. *diffic.* 10. apend. 1. Azorium p. 1. 17. c. 17. q. 8. Reginaldum l. 4. n. 2. 16. Filliucium *tr.* 27. nu. 17. Laymanum l. 4. tr. 8. c. 3. nu. 3. Tannerum 2. 2. d. 3. q. 3. *dub.* 5. n. 102.

431
Omnes Artifices absolute comprehendit.

Comprehendit omnes Artifices, licet artes laboriosas multū non exercent. Quia grauissimi Doctores Pontificis indultū, seu declarationem referentes, nullam de laboriosis artibus gessere mentionē, sed absolute dicunt, Eugenium declarasse solutos esse à ieiunio Artifices, seu opifices suas artes exercentes. Ita Nauar. *sum. c.* 21. nu. 16. Leander *tr.* 5. d. 8. q. 69. Fagund. *prac.* 4. l. 1. c. 8. n. 15. & 16. praecipue in 2. edit. ubi haec adiecit verba: Et quamuis Ioan. Sanchez P. Ledesma, Grassi, Vega, Toletus, Lessius, Villalobos, & Filliucius, Sartores, & Barbitonfores non existerent ob exiguum laborem, quem habent: tamē non video rationem, ob quam non excusentur, cum Artifices, & opifices excuset Eugenius IV. & cū Papa eos excuset, contra rationem videtur, velle eos ad ieiunium obligare Ledesma p. 4. q. 17. a. 3. *dub.* 9. Sà v. ieiunium, n. 9. Machad. to. 2. l. 6. p. 8. *tr.* 7. docum. 5. n. 5. & *tr.* 8. docum. 8. n. 2. Centent, hanc sententiam esse probabilem Pasqualig. *decis.* 307. n. 3. Diana p. 8. tr. 8. *resol.* 55. & p. 10. *tr.* 15. *resol.* 37. Henrici in *sum. sect.* 16. q. 27.

432
Eque probabilem hanc crediderim esse sententiam. Imo ut probabiliorem eā esse alicuius firmam efficaci me allici ratioce profiteor. Eque pro. Nam siue indultū sit, siue declaratio, ille textus Eugenij. Quia de iis, qui artes nempe de fabricatoriis, aut lignariis, agricolis, fossoribus, ac similibus non poterat esse dubium, num ad ieiunium obligarentur, cum de se cōfiteretur, ad id minime teneri. Aliis ergo Artificibus subleuandis debuit indultum impertiri, aut declaratio Pontificis adaptari.

D V B I V M X C I.

An sutores excusentur à ieiunij obligatione?

Non excusantur. Quia sedentes artem laboriosam minime exercent. Sic Angl. *qu.* 6. de ieiun. *diffic.* 10. a. pend. 1. Llamas p. 3. c. 5. s. 21. Luis Turrian. *sum. part.* 1. cap. 256. *dub.* 16. *concl.* 1. Ceteranus citatur à Fagundez ubi *infra*.

Excusantur planè. Quia quamuis sedentes suo ministerio incumbant, magnum tamen conatum adhibent manibus, brachiis, cruribus, ac pedibus. Ita Azor. *lib.* 7. c. 17. q. 8. Lessi. l. 4. c. 2. *dub.* 6. n. 43. Trull. l. 3. *Decal.* cap. 2. *dub.* 7. n. 7. Pasqualig. *decis.* 296. nu. 2. Quintanad. de *libil.* c. 8. nu. 17. Diana p. 1. *tr.* 9. *resol.* 7. Fagundez *prac.* 4. *lib.* 1. cap. 8. numer. 15. Sanchez *lib.* 5. *consil.* cap. 1. *dub.* 7. nu. 5. & alij.

Hoc plane probabilius. Licet enim Eugenij declaratio non extaret, ars consuecendi calceos, si pro maiori, vii assolent, dici parte bilis, exeratur, admodum laboriosa est.

D V B I V M X C I I.

An adstringantur Sartores legi ieiunij?

Adstringuntur quidem. Quia hoc exercitiū nō exhaurit vires cum à sedente fiat labore perfacili. Sic Abul. ad cap. 6. *Mat. q.* 143. Azor. p. 1. l. 7. c. 17. q. 8. Filliuc. *tr.* 27. n. 17. Mol. *sect. 1. sum. tr.* 10. c. 4. n. 43. Raguti. in *Vase Eccl. disc. prac.* 7. q. 30. n. 9. Lessi. l. 4. c. 2. *dub.* 6. n. 43. Tolet. l. 6. c. 5. n. 4. Sanch. l. 5. *consil.* c. 1. *dub.* 7. n. 7. Trull. l. 3. *Decal.* c. 2. d. 7. n. 9.

Non adstringuntur. Quia integrum diem insumunt, imo & partem non modicam noctis in vestibus suendis cum magna celeritate. Ita Fagund. *prac.* 4. l. 1. c. 8. n. 15. & 16. Sà v. ieiunium, nu. 9. Machad. to. 2. *sum.* l. 6. p. 8. *tr.* 7. docum. 5. numer. 5. Henriquez *sum. sect.* 16. *quassio.* 27. Et probabilem esse docent Diana *pari.* 10. *tr.* 15. *resol.* 37. Azor. Sanchez, Trullench, & Pasqualig. *decis.* 296.

Profecto licet Sartores tota die suo ministerio operā non impenderēt, licet nimium non vigilarēt, non mediocrem ego reputarē laborem, tot horis addici sedili. Igitur totius diei, imo alicuius partis noctis in consuecendis vestibus sufficiens plane erit, ut à legi ieiunij exci

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 115

eximantur. Attamen non ideo magistros incidentes vestes (idem dixerim de futoribus incidentes caleceos) & non conuientes liberos dixerim à ieiunio, nec per Eugenij declarationem. Quia existimo Pontificem supponere, maiorem diei partem esse in ministerio consumendam, quod regulariter in vestium, aut caleceorum incisione non accidit. Si autem accideret aliquando, eos assererem, à ieiunij obligatione esse etiam immunes. Didici à Facundio.

DVBIVM XCIII.

An Pictores, & Barbitonifores teneantur ieiunare?

⁴⁹ Tenentur quidem. Quia adeo facile ex-
 tunt ministerium, vt facile valeant ei ieiunantes incumbere. Sic Fillius. *tract. 27. num. 17. Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 6. num. 43. Layman. lib. 4. art. 8. cap. 3. numer. 3. Tolet. lib. 6. cap. 4. num. 5. de Barbitoniforibus. De Pictoribus vero Sic Azor. Angles. Molfes. Tolet. Layman. Bonacin. Tanner. Sanchez, Fillius. Reginald. & alij citati à Pasqualigo *decision. 306. Sancius in seless. d. 4. num. 16. Sylui. 2. q. 147. art. 4. Lessi. ubi sup.**

⁴⁰ Non tenentur. Quia intuitu priuilegij, aut declarationis Eugenij omnes Artifices suam artem exercentes eximuntur. Sic de Barbitoniforibus. Ledelm. 2. part. quart. *question. 17. artic. tert. dub. 9. Fagundez precept. quart. lib. prim. capit. octau. numer. 15. & 16. Sà. verb. Ieiunium 9. & alij. De Pictoribus vero Fagundez numer. 16. Pasqualig. *decision. 296. numer. tert. & quart. Ledelm. 2. part. quart. question. 17. artic. tert. dub. 9. Sà. Syluest. Tabien. Maior. apud Machad. lib. secund. part. quart. tractat. 4. docum. 1. num. 2. Diana part. 10. tractat. 15. resolut. 37. citans Leandrum.**

⁴⁴¹ Ego autem existimo, non teneri vnum, &
 alterum ieiunare, dum per integrum diem, vel maiorem ipsius partem suam artem exercent. At Barbitonifor. aut Pictor, qui solum per aliquam diei partem vacant ministerijs, non eximuntur ex indulto, vel declaratione Eugenij, supponentis, Artifices à ieiunio eximendos debere tota, vel maiori diei parte suis ministerijs incumbere, ex quo non mediocri molestia ieiunanti accrescit. Alias enim posset verificari indultum, vel declaratio de opificibus, qui per vnam solummodo horam suo muneri incumbunt, quod nemo dictabit. Porro qui in Barbitonifore totius diei, vel maioris eius partis laborem requiro, non tanti temporis instantiam in Pictore preferberem. Quia ars hæc intensam requirit mentis attentionem, quæ spiritus atterens, corpus ipsorum subsidio adeo priuat, vt egeat à ieiunio liberum reparari.

DVBIVM XCIV.

An Lanarij, Pictores, Fullones, Sculptores, Argentarij, Textores vitæ Sericeæ, lanceæ, vel lineæ, qui panes coquant Aurifices, Figuli, & alij huiusmodi Opifices excusentur à ieiunij obligatione?

⁴⁴² Non excusantur. Quia horum omnium ars, licet ei tota die inferuiant, haud grauem corpori molestiam ingerit, vnde necessaria sit *sanctur.* multiplex refectio. Sic Pasqualig. *decision. 106. Luil. Turrian. part. 1. summ. cap. 56. dub. 16. a conclus. 1.*

⁴⁴³ Excusantur quidem. Quia Argentarij, Aurificesque ex usu mallei, & sumæ, & ex diuturnitate laboris, & attentione mentis necessaria, magnum corpori laborem ingerunt. Ita Pasqualig. *decision. 302. Azor. Reginald. Trull. Molfes. Bonacin. Fagundez, quos refert, & sequitur Leander tractat. 5. dub. 8. question. 73. Sculptorum autem labor tota die ministerio incumbendum vites quidem haud leuiter atterit. Ita Fagundez *precept. 4. lib. 1. cap. 1. num. 16. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. numer. 9. & alij communiter. Textores vitæ sericæ, lanceæ, aut lineæ si per totum diem, & partem noctis de more laborent per Eugenium eximuntur, sunt enim Opifices. Ita Azor. Reginaldus. Molfesius, Trullench, & Bonacina apud Leandrum tract. 5. dub. 8. question. 75. absolute, & sine distinctione omnes textores à ieiunio eximendos. Demum Fullones. Lanarij, Pictores, & qui furnariam artem exercent, aut panes coquant, à ieiunio excusantur. Quia omnes hi generali nomine Artificum in Eugenij declaratione comprehenduntur. Ita Pasqualig. *decision. 298. Azor. lib. 7. cap. 17. question. 8. Reginald. Bonacin. & alij à Pasqualigo citati.***

⁴⁴⁴ Cum his opinor, asserens hosce omnes Opifices si tota die labori dent operam proculdubio Eugenij aut gaudere indulto, aut declaratione comprehendi.

DVBIVM XCV.

An mulieres lin eam suppellectilem diluentes, aut post ablutionem complantes, eximantur à lege ieiunij, si solummodo partem notabilem diei in hoc exercitamento insumant, non diem totum?

⁴⁴⁵ Eximuntur quidem. Quia actus lauandi magnam virium conatu requirit: si autem *Eximuntur.* huic exercitio accedat preparatio eorum rerum, quæ necessariae sunt ad ablutionem, & post illam expansio, ac collectio pannorum: maximus, præcipue in femina, labor aestimatur auferens ieiunandi obligationem. Certè quando linea suppellex iam mundata com-

K 4 plicatur

plicatur ad huc labor notabilis est. Quia in ea extendenda, ac premenda, ut est opus, non levis conatus requiritur. Vnde hoc quoque exercitium etiam post ablutionis diem, tollit ieiunij obligatione m. Sic Palqual. *decifion.* 304. n. 1. 2. 3. 4.

446 Non eximuntur. Quia si partem solummodo notabilem, non totam diem, aut maiorem illius partem huic ministerio impendant, non reputatur eorum labor admodum magnus, ut à lege ieiunij eximi debeant, maxime cum mulieribus hisce vulgaribus agnitis sit hoc ministerium, quod magna dexteritate, ac facilitate exerunt. Ita Diana p. 10. tr. 1. 6. re. sol. 76. Leander tr. 5. d. 8. q. 82.

447 Ego quidem sic quaestioni respondeo. Si in hyeme hoc ministerium exercetur, eximuntur à lege ieiunij, etiam si tota die non incumbant labori, sed partem solum notabilem infumant. Quia ex frigoris cruditate modico labori accedente, non modica molestia resultat. Si verò non in hyeme, sed alio tempore ministerio huic dent operam, ut à ieiunio eximantur, debere maiorem diei partem in ministerio infumere affirmo. Demum haud dubium mihi, quin ieiunare teneantur, quae solum plicandis pannis dedere operam. Quia huius exercitij labor levis est, & in illo brevis diei pars infumi a solet. Certè si huiusmodi exercitium sufficeret ad liberandas feminas à lege ieiunij, à fortiori esset sufficiens quodcumque aliud domesticum ministerium, quale est, neres, in quo multoties totam diem fecerunt infumant. At hoc, vel aliud simile non excusat à ieiunio. Auctore Sanchez libr. 5. consil. cap. prim. dub. 7. numer. 7. Ergo minus illud excusabit.

DVBIVM XCVI.

An sint à lege ieiunij exempti characterum Compositores, in Typographica Officina?

448 Certum mihi Typographos praelum torquentes, aut attramentum ministrantes immunes à ieiunio esse. Quia ex ductione ac reductione preli robustae admodum vires laxantur. Quæserim autem, num characterum compositores à lege ieiunij sint etiam exempti?

449 Exempti non sunt. Quia in hoc exercitio nullus ferè interuenit ingenij, & corporeus labor nimis est moderatus, cum absque vlla corporis fiat agitatione. Sic Gordon. libr. 6. q. 18. cap. 6. §. Secunda excusans. Palqual. *decif.* 309. n. 1. Trull. l. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. Diana p. 4. tr. 4. resol. 134.

450 Sunt à ieiunio exempti, si tota die laborent. Quia licet labor ingenij sit modicus, labor corporalis ex continuatione per totum diem, ac partem noctis notabilis proculdubio est. Ita Machad. l. 2. l. 6. p. 8. docum. 4. n. 1. Quem sequitur iam Diana, prudenter mutato consilio, part. 8. tr. 1. 7. resol. 56. Leander tractat. 5. d. 8. quæst. 88.

451 Certum mihi oculato testi characterum Hoc mihi compositores sufficienti plane labore affici, ut à ieiunij lege liberentur. Accedit namque

compositioni plumbeæ characterum formarum huc illuc deportatio, earum in torculari appositio, quod quidem non mediocrem addit diuexationem. Quid plura? Certè si probabile admodum est, (ut videbimus) eos, qui tota die scribendi ministerio leui calamo operam expediunt, à ieiunio excusari: probabilius plane erit eximi à lege ieiunij, qui plumbeo, (ut sic explicem) tota die instantia transcribunt. Licet autem hi ex tanto labore non excusarentur cum Artifices proculdubio sint, ex indulto, seu declaratione Eugenij liberantur.

DVBIVM XCVII.

An qui artes laboriosas exercet non ex officio, vel indigentia, sed diuerticuli causa, excusetur à ieiunij obligatione?

Non excusatur. Quia cum indigentia, vel officium ad laborem non obligat, sed solummodo labor, vel exercitamentum illud causa diuerticuli assumitur in die ieiunij: debet quis à diuerticulo abstinere, ut præcepto latissimum sit. Sic D. Thom. in 4. dist. 15. quæst. 3. art. 2. quæst. iunc. 4. ad 3. D. Antonin. p. 2. tit. 6. cap. 2. §. 6. Gabriel in 4. dist. 16. quæst. 3. artic. 1. notab. 4. Angel. verb. Ieiunium, numer. 15. Armil. numer. 4. Durand. in 4. dist. 15. quæst. 10. numer. 6.

Excusatur equidem. Quia non excusantur qui artem exercent titulo indigentiae, (hoc enim titulo minime excusantur diuites, qui non ex indigentia, aut officio ad victum comparandum, sed diuerticuli causa laborant,) sed ex labore corpus affligente, indigens quidem virium reparatione. Si ergo diuites ei ministerio incumbat, quod ieiunij non subeat legi, æquè à ieiunij lege erit immunis ac ille, qui ex indigentia laborat. Ita Nauarr. summ. capit. 21. numer. 16. Syluest. verb. Ieiunium, quæstion. 9. numer. 24. Toletus libr. 6. capit. quart. numer. tert. Lessius libr. quart. capit. secund. numer. 21. Azor. part. prim. libr. septim. capit. 17. quæstion. octau. Reginald. libr. quart. numer. 213. Sanchez libr. quint. Consil. dub. septim. numer. quart. Sancius in select. dubio 54. numer. 14. Filliacius tractat. 27. numer. 120. Fagundes præcepti. quart. libr. prim. capit. 8. numer. 15.

Probabiliorem hanc sententiam esse existimo. Nam in dispensatione, seu declaratione Eugenij expressè dicitur legem ieiunij non comprehendere eos, qui artes exercent, siue diuites sint, siue pauperes. Verbum autem illud diuites idem est, ac ij, qui non ad inopiam subleuandam, sed ad animi diuerticulum, corporisque exercitamentum artes exerunt.

DVBIVM

DVBIVM XCVIII.

An qui excusantur à ieiunij lege ex causa laboris, teneantur ieiunare illis diebus, in quibus vel ob festi religionem, vel ob pigritiam cessant laborare?

⁴⁵⁵ Tenentur quidem, nisi ex labore præterito debilitate afficiantur, aut præsentiant probabiliter ieiunium fore causam, ut die sequenti laborare non valeant. Quia huiusmodi debilitas communiter ex vno aut altero ieiunij die timeri non potest. Sic Angles *quæst. 6. de ieiun. difficult. 10. dub. 1. Medin. libr. 1. summ. capit. 14. §. 10. Reginald. libr. 4. numer. 114. Filiucius tractat. 27. numer. 121. Manuel. part. 1. summ. capit. 24. numer. 1. & 2. Sancius in select. dub. 54. numer. 15.*

⁴⁵⁶ Minime tenentur, licet præfata debilitas ex labore præterito, vel ineptitudo ad futurum non timeatur. Quia durum plane videtur, huiusmodi Artifices, qui nunquam soliti sunt ieiunare, vno, vel altero die, quo operam intermittunt, ad ieiunium obligari. Ita Fagundez *præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 16. Azor. lib. 7. cap. 17. quæst. 8. Diana part. 1. tractat. 9. resolut. 9. Sanch. lib. 5. consil. cap. 1. dub. 7. num. 10. Bassaus verb. Ieiunium. 1. numer. 7. Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. numer. 8. Pasqualigus de ieiun. 293. numer. 1. Ioann. Henriquez summ. section. 16. quæstion. 18.*

⁴⁵⁷ Licet huiusmodi Artifices vna vel altera die non laborent, eos absolute à ieiunij lege liberos esse credo, sufficientem excusationis causam reddente labore præterito, ex quo debilitas, & futuro ex quo ineptitudo semper proculdubio timeretur. Moneo tamen, veram esse nostram sententiam, si operarij vna, vel altera die à ministerio cessent ob festum occurrens, vel ob aliam causam: non autem si cessatio longior esset, tunc enim diebus intermedijs, excepto primo, & ultimo tenentur ieiunare. Adnoto præterea, Artifices operis non laboriosi excusari quidem à ieiunio eis diebus in quibus laborant, ex indulto, aut declaratione Eugenij, non vero diebus, in quibus labori non dant operam: nam cum ex modico labore prælapso defatigati non sint, nec ad modicum seu leuem futurum opus debilitas non timeatur: non video vndenam eos si die ieiunij non laborent, eos ab eius obseruatione valeam excusare.

DVBIVM XCIX.

An pedestre iter leucarum trium sufficiat, ad tollendam ieiunij obligationem?

⁴⁵⁸ Vpono ex section. 1. iter pedestre continuum à lege ieiunij excusare, minimèque

ei adstringi, qui tota die pedestri operam dat itineri. Quia nimium corpus defatigatur, & debet iterata refectioe reparari. Quæstio vero, an sufficiat trium leucarum expeditio ad tollendam ieiunij obligationem?

Sufficit quidem. Quia præscindendo à quæscumque circumstantijs septem aut octo milliaria sufficiunt, ut corpus ineprum ad ieiunium reddatur, nimirum enim commouentur, & debilitantur membra: ergo efficacius à ieiunij lege soluat trium leucarum, seu novem milliarium expeditio. Sic Pasqual. *ecision. 314. num. 4. Sanchez lib. 5. consil. dub. 10. numer. 172. docens non excusari à ieiunio illum, qui iter ageret pedestre per vnam leucam cum dimidia. Ergo clare innuit excusari, si iter non ita breue pedes conficeret, nempe si trium leucarum tereret spatium. Leander tractat. 5. d. 8. quæstion. 95.*

Non sufficit, sed requiritur iter esse quindecim saltem milliarium, seu leucarum quinque. Quia minoris distantie iter non afficit corpus ut viatori liceat legem ieiunij non implere ad illius subleuationem. Ita Fagundez *præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 17. Azor part. 1. lib. 7. cap. 17. q. 9. Bonac. de præc. Eccles. d. ultim. q. 1. punct. ultim. numer. 11.*

Ego autem primam eligens sententiam, aliter non sufficere iter pedestre septem aut octo milliarium, ut Pasqualigus docet: nec necessarium esse quinque leucarum distantiam: sed sufficere, & esse omnino necessarium, præcis alijs circumstantijs, iter trium leucarum, ad tollendam ieiunij obligationem. Nam huiusmodi distantia requiritur, ac sufficit, ad ingerendam corpori eam lassitudinem, quæ requiritur multiplici refectioe auferri.

DVBIVM C.

An iter pedestre voluntarium tollas ieiunandi obligationem?

Non tollit, si iter necessitate non suscipitur, aut saltem commodè differri non potest. Quia qui merè voluntarium suscipit itineris laborem, quem poterat differre in alium diem, videtur etiam suscepisse illius diei ieiunandi obligationem. Sic Gabriel in 4. diff. 15. *quæstion. 1. Paludan. quæstion. 4. num. 10. Duran. quæstion. 10. Azor part. 1. lib. 7. cap. 17. quæstion. 9. Lessius lib. 4. cap. 2. numer. 43. Reginald. libr. 4. num. 217. Filiucius tractat. 27. part. 2. num. 125. Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. Toletus lib. 6. cap. 4. num. 2. Villalobos tractat. 23. diff. 4. numer. 10. Layman. libr. 4. tractat. 8. capit. 3. numer. 4.*

Tollit quidem. Quia ieiunij præceptum non prohibet iter pedestre: ergo voluntariè potest suscipi à quocumque, & ieiunium non obligabit, si labor itineris sit cum eo incompatibilis. Ita Sanchez *consil. capit. prim. dub. septim. num. 16. & 17. Manuel summ. part. prim. capit. 23. numer. prim. Ortiz. summ. capit. 19. numer. 12. Bonacin. præcept. Eccles. dub. ultim. quæst. 1. punct. ultim.*

ultim. num. 11. Lublin. verb. iei. ni. m. cap. 5. Bal-
laus. verb. ieiunium. 2. num. 7. Ledesma. 2. libr. 4.
quæst. 17. art. 3. prop. 2. Viguer. Inst. ii. Theol. cap.
7. §. 3. Sà. verb. ieiunium. num. 9. Medin. lib. prim.
summ. capit. 14. Paragraph. 10. Sancius in se-
lect. dub. 5. 1. num. 21. Pasqualig. decis. 314.
num. tert.

464 *Auctoris
resolutio.* Profectò perpendens primæ sententiæ fun-
damentum, Doctorumque eam sumantium
grauitatem, eis hæere decreueram. At legens
meum Thomam Sanchez maturiori consilio
mutasse sententiam, quam l. 5. Conf. c. 1. d. 10. n. 1.
docuerat secutus primæ sententiæ Auctores:
secundam saltem æque probabilem mihi eli-
gendam duxi.

DVBVM CI.

*An iter nouem, vel decem leucarum
vna die equo percurrens, li-
ber sit à lege ie-
iunij?*

465 *Non est li-
ber.* Liber non est. Quia leuis est molestia co-
litum, qui equo proficiscuntur: imo hoc
genus itinerandi facilius geritur cum ieiunio,
quam expleto ventre. Sic Bonacin. di. p. ultim.
de legibus. quæst. 1. punct. ultim. num. 11. Filiucius
tract. 27. part. 2. num. 122. Toletus lib. 6. capit. 4.
num. 3. Sanchez lib. 5. Confil. cap. 1. dub. 10. num.
4. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 17. Trul-
lib. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. num. 12. Azor. l. 7. c. 17.
quæstion. 9.

466 *Liber est.* Liber quidem est. Quia equitans nunquam
non si nouem vel decem leucarum vna die sint
percurrenda, valde defatigatur, & lassatur equi
agitatione. Ita Ortiz. summ. cap. 19. numer. 7. &
10. Diana part. prim. tractat. 9. resolut. 46.
huius Auctoris sententiam non improbat: &
tam expresse approbat part. 8. tractat. 7. re-
solut. 40. Machad. summ. tom. 2. lib. 5. p. 6. r. 6.
docum. 3. numer. 1. Leander tract. 5. d. 8. quæst. 101.
& alij.

467 *Sententia
Auctoris.* Mea sententia est, Pasqualigum secutus de-
cision. 316. teneri equitantes ieiunare, si iter sit
breue, & equus placidus, & obtemperans, gressu
facilis, & sine agitatione incedens: si autem
equus haud placidus sit, & incedat cum agita-
tione, paucarum leucarum iter intolerabilis
ostentatur. Scio, communiter Doctores solos
pedestres à ieiunij lege exemptos esse dicere.
Attamen si iter aliquorum dierum sit, nempe
octo, vel decem, excusari viatores assero à ie-
iunandi lege, licet sit equus placidus & solum-
modo octo leucarum sint quotidie percurrenda.
Si verò iter vnius diei sit, existimo, placido
equo incedentem à ieiunij lege non liberari.
Demus si quis adhuc magnam sentiat difficul-
tatem, quia debilius est, non tenebitur ieiuna-
re. Quia lex Ecclesiastica cum magna difficul-
tate non obligat.

DVBIVM CII.

*An teneantur cursores, qui vnico
tantum cursui vnius horæ plus
minùse in die dant
operam?*

468 *Quæstio
statum.* T Otius diei, vel maioris partis illius curso-
res vulgariter, *Los que coren la posta* exem-
pti sunt proculdubio à lege ieiunij. Quia eo-
rū labor grauissimus proculdubio est. Quæ si-
rim verò, nūm teneantur ieiunare, qui vnico
tantum cursui in die dant operam, nempe
Los Postillones?

469 *Teneantur
quidem.* Qui tantummodo vnicum cursum perficit,
vulgo, *Una posta*, teneantur ieiunare. Quia assue-
ti ei ministerio breui temporis interstitio,
nempe vna plus minùse hora perficiendo,
parum defatigantur. Sic Pasqualig. decisio.
315. numer. 6.

470 *Nō teneantur.* Non tenentur. Quia eorum labor est in-
gens, notabilem ex se generans lassitudi-
nem: quamvis enim vnius horæ spatium
non excedat, intensio superat temporis
breuitatem. Ita Leander tractat. 5. dub. 8.
quæst. 100.

471 *Secundum
sententiam
eligenda.* Ego quidem probabilem reor esse primam
sententiam, præcipue cum sine veniali huius-
modi homines possint, quando currendi in-
stat occasio in die ieiunij, vna, vel altera pa-
nis vncia aut alterius cibi, ac meri poculo,
sufficienter aduersus breuis cursus molestiam
muniri, vt simul valeant ieiunare. Atta-
men alio ex capite probabiliorē se mihi se-
cunda sententia obicit. Nam hi post confe-
ctum vnius horæ cursum, ad hospitium reuer-
tuntur, ubi expectant, parati quidem nouum
cursum peragere, si occasio se dedat: ad quod
robusti, indigent viribus: ergo non tenentur
eas ieiunio relaxare.

DVBIVM CIII.

*An qui curru, quadriga, vel lectica
gerit iter, eximatur à ieiunij obli-
gatione?*

472 *Non eximitur.* N On eximitur. Quia facilis admodum iter
agendi modus, qui vires non atterit,
quæ indigeant multiplici refectione. Sic Pas-
qualig. decisio. 317. numer. prim. & secund.
Toletus lib. 6. capit. quart. numer. quint.
Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. nu-
mer. 12. Sanchez lib. 5. Confil. capit. prim. dub. 10.
numer. quart.

473 *Eximitur.* Eximitur quidem, si per plures dies iter
agat, sicut equitans excusatur. Quia ex
continuatione vires valde laxantur. Ita Bo-
nacin. de præcept. Eccles. dub. ultim. quæ-
stion. 1. punct. ultim. numer. 11. Leander
tractat. quint. dub. octau. quæstion. 10. Filiuc.
tract. 27. part. 2. num. 122. Diana part. 10. tract. 14.
resolut. 39.

Assero

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 119

474
Affero, eum, qui euru duarum scilicet ro-
tarum totius diei gerit iter excusari, sicut ille,
qui equo nohem, aut decem percurrit leucas.
Quia magis curtus quam equi commorione
vires atteruntur, præcipi si via sit inæqualis.
Qui vero quadriga (vulgò *Cochæ*) vehitur
vnius, vel duorum dierum perfecturus iter,
non eximitur, (nisi capite valde sit debilis.)
Quia facilius est pergendi modus. Demum qui
lectica deportatur, etiam si pluribus diebus
tendat non eximitur à ieiunij lege. Quia pla-
cida admodum deambulandi ratio. Quod si
aut quadrigæ, aut lecticæ vltum plurium die-
rum perducatur contingat instantia, & proba-
biliter dubitari possit de superuentura debili-
tate, ob magnam longi itineris defatigatio-
nem, cessat ieiunandi obligatio.

DVBIVM CIV.

An liceat, operarium conducere cum
pacto, quod ieiunaturus non sit,
nervans ieiunium, mi-
nus solito labore
valeat?

475
Imine licet. Quia nefas est impedire
præcepti observationem eis, qui parati
sunt ad ieiunium, & satagunt abstinentiæ la-
borem cum ministerij sui molestia compone-
re. Sic D. Thom. in 4. distict. 5. quæst. 3. artic. 2.
quæstionem 4. ad 1. Paludan. quæstion. 4. n. m. 18.
Durand. in 10. numer. 6. Richard. quæst. 4. artic. 3.
Caietan. 2. quæst. 47. art. 4. Syluest. v. ieiunium,
q. 9. m. 14. Trull. 13. l. 1. c. 8. num. 8.
& alij.

476
Licet omnino. Quia non inducit eos ad
violandum ieiunium, cum huiusmodi operarij
præcepto hoc non adstringantur laboraturi;
ergo licitum est eiusmodi pactum: cum condu-
ctor operarij non curet eos ab opere
meritorio abstrahere, sed propriæ vili-
tati promittere ne ex ieiunio in labore ta-
bescant. Ita Fagundez præcept. 4. l. 1. c. 8. num. 6.
Sanchez l. 5. Confil. dub. 8. num. 2. Palqualigus
decis. 3. 13.

477
His adhæreo Doctoribus addens, secus di-
cendum esse, si quis operarios conducere ad
laborem non excusantem à ieiunio; tunc enim
lethaliter delinqueret, eam apponens condi-
tionem, nisi operis necessitas festinationem
exigat, & non posset plures invenire opera-
rios, qui tempore necessario perficerent. Didici
ex Sancio citato.

DVBIVM CV.

An possit dominus in die ieiunij famu-
lu inungere opera cum ieiunio in-
compatibilia, si in diem al-
teram valeant
differris?

478
Non potest sine gravi piaculo. Quia do-
minus tenetur familiam suam à præce-

ptis implendis non impedire: differt ergo de-
bet in diem alteram incompatibilem laborem
sicut cum instat observandi festi præceptum in
alteram diem opera servilia differuntur. Sic
Paludan. in 4. distict. 5. Gabriel. quæstion. 1.
Angles quæst. 7. de ieiun. difficult. 2. append. omic.
Sa verb. ieiunium, num. 16. Syluest. 2. 2. q. 2. 147.
quæst. 1. Navarr. summ. capit. 1. numer. 2. Azor.
lib. 7. capit. 1. quæstion. 12. Tollerus lib. 6. cap.
5. numer. 1. Fagundez præcept. quart. lib. 1. pr. m.
capit. 10. numer. 1. Lublin. verb. ieiun-
ium, numer. 22. R. ginald. lib. quart. nu-
mer. 21.

479
Potest sine villo piaculo. Quia famuli licet
possunt in die ieiunij opera cum ieiunio in-
compatibilia exercere, non enim præceptum
ieiunij obligat ab his abstinere: ergo & domi-
nus licite potest eis illa iniungere. Ita Troller.
lib. tert. Decalog. ap. se und. ubi seprim. numer.
octau. Palqualigus decis. 324. Sanchez
lib. quint. consil. cap. rim. dub. 5. num. se und.
citans pressio nomine doctos Iuniores Moure
in Exana. Theolog. part. servit. carit. octau. Para-
graph se und. numer. 15. B. nacin. de præcept. Ec-
cles. dub. ultim. quæstion. prim. punct. vlt. m.
numero novo. Orriz. summ. capit. 19. nu-
mero 14. Leander tractat. quint. dub. octau.
quæstion. 108.

Probabiliorem hanc reor esse sententiam.
Viteo enim viros Religiosos, & sæculares ri-
moratos neque operarios die ieiunij dimitte-
re, neque famulos de labore subtrahere. Et
hoc profiteri coguntur qui docent, (satis pro-
babiliter laborem omnino spontaneum à lege
ieiunij excusare.

DVBIVM CVI.

Qui ob mercedem vel ex mercede concionan-
tur, eximuntur à lege
ieiunij?

480
Suppono ex section. 1. ingenij laborem si
magnus sit, ab obligatione ieiunij eximere.
Quia labor ingenij magnus nimium affolere
corpus affligere. Hinc colligo Concionatores,
qui ex officio, obedientia, aut voto gerunt ser-
monem, vel quotidie, vel quater, aut ter sin-
gulis Quadragesimæ hebdomadis à ieiunio
eximi, & ratione laboris actualis concio-
nandi, & quia debent conservare vi-
res ad commodè prædicandum, quod ieiunio
attriti difficilè præstare possent. Ratio verd
cur Concionandi officium à lege ieiunij libe-
ret, est, Quia charitatis officia ieiunij præcepto
sunt preferenda. Quæstionem autem, num etiam
qui ex mercede concionantur liberi sint à le-
ge ieiunij?

481
Liberi non sunt. Quia si Concionatoris of-
ficium à ieiunio excuset eo quod sit charitatis
opus, qui ob mercedem suggestum ascendit, sunt,
non liberabuntur à ieiunij lege, siquidem non ex
charitate, sed ex mercedis lucro recipiendo
mouetur. Sic Fagundez præcept. 4. lib. 1. capit. 8.
num. 19. Syluest. ver. ieiunium, num. 26. Led-
ma 1. in 4. distict. 7. art. 2. dub. 9. Azor l. 7. cap. 18.
q. 1. Philarch. de offic. Sacerd. tom. 1. p. 21. 3. c. 25.
& alij.

Sunt

SCOLAR
Jos. Mer.
XVI. VII.
E. IV
G

484 Sunt quidem liberi, si com node non va-
 Sum. liberi. leant ieiunare. Quia mercenarij non tenen-
 tur ad ieiunium, quando labor cum eo est in-
 compatibilis ergo nec concionatores etiam si
 ex mercede concionentur. Ita Gabriel. in 4.
 dist. 16. quæst. 5. art. 1. notab. 4. Palac. dist. 15. d. 8.
 Sæ verb. ieiunium, num. 9. Lublin. num. 5. Tabie.
 num. 16. Bonacin. de præcept. Eccles. dub. ultim.
 quæst. 1. sum. ultim. num. 13. Sanchez lib. 5. Con-
 sil. cap. 1. dub. 13. Llamas part. 3. et Ethod. cap.
 5. §. 21. Trullench. lib. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. n. 15.
 Diana part. 1. tract. 9. resol. 11. Pasqualig. decis.
 326. num. 2.

484 Scio Nanastrum sum. cap. 21. num. 16. cum
 Auctor. resolutione. limitatione hoc in casu loqui. Docet enim,
 primam sententiam esse veram, si quis princi-
 paliter ob mercedem concionaretur, ut mer-
 cenarij assolent: non verò si concionarentur
 principaliter ob pietatem, vel ob inopiam sub-
 leuandam ad sustentationem, & minus princi-
 paliter ob mercedem. Hæret Reginald. lib. 4.
 num. 219. Ego autem probabilem satis pri-
 mam sententiam ducens secundam longè
 probabiliorē esse reor. Nec enim negan-
 dum concionatori laboranti, mercenarij in-
 star, quod vulgari mercenario conceditur,
 dum utriusque labor compati cum ieiunio
 non valeat.

DVBIVM CVII.

An eximatur à ieiunio eo die Concio-
 nis, qui semel tantum in hebdo-
 mada, in mense, vel anno con-
 cionatur?

485 Non eximitur. Quia labor est exiguus, qui
 Non exi- quidem valet cum ieiunij observatione
 mitur. compati. Sic Villalobos part. 1. sum. tract. 23.
 difficult. 4.

486 Eximitur. Quia adest sufficiens labor
 tam spiritualis, quam corporalis ad huiusmodi
 obligationem soluendam. Ita Sanchez lib. 5.
 Consil. cap. 1. dub. 13. num. 6. Ioann. Henriquez
 sum. sectio. 16. quæstion. 30. Pasqualig. decis.
 326. num. 7.

487 Qui semel aut bis in hebdomada Quadra-
 Sententia gesimæ concionatur, haud excusari à ieiu-
 Auctoris. nio totius Quadragesimæ affirmo, nisi de-
 bilis sit complexionis adeò, ut ieiunium
 munus concionandi impediatur, aut efficiatur,
 ut nimium molestè geratur. Attamen eo die,
 quo quis quouis anni tempore conciona-
 tur existimo liberum esse à ieiunio, imo
 posse die antecedenti non ieiunare. Quia
 hoc requiri videtur ad robur necessarium,
 ut oratio non langueat. Lege Trullen-
 chum lib. 3. Decalog. capit. secund.
 dub. septim. numer. 15. & Dia-
 nam part. 10. tractat. 11.
 resol. 34. idem asse-
 rentes.

DVBIVM CVIII.

Confessarij qui non ex officio, vel obedi-
 tia, sed voluntarie tota die confessioni-
 bus audiendis intersunt, eximuntur
 à lege ieiunij?

Scio. Pasqualigum decis. 321. num. 3. & 4. 488
 Sexulare Confessarios, si tota die, scilicet à mane in meridij, & aliquibus vespere horis
 Nonnulla audiendis confessionibus laboriosis intersint
 lethaliū nempe criminum: non tamen si au-
 diant confessiones solum venialia continen-
 tes. Quia in his labor exiguus, in illis au-
 tem magna molestia in interrogandis pœni-
 tentibus reperitur. sed absolūtè credo excusa-
 ri, si fere per diem totam huic ministerio in-
 cumbant. Quia verè est magnus tam spiritui,
 quam corpori labor, etiam si de venialibus
 confessiones gerantur. Quæserim autem,
 num eximantur à ieiunio, qui non ex of-
 ficio, sed voluntarie tota die, vel maiori
 eius parte confessionibus audiendis in-
 tersunt?

Non eximuntur. Quia non est suscipiendum
 pro libito ministerium, cuius causa omittenda
 fit præcepti observatio: igitur quando officium
 vel obedientia non urget, debet quis à volun-
 tario ministerio abstinere, quod incompatibi-
 le cum observatione ieiunij videatur. Sic Ca-
 ietan. 2. 2. quæst. 147. art. 3. Toletus lib. 6. cap. 4.
 num. 4. Angles quæst. 6. de ieiun. diff. 3. append.
 2. Moure part. 2. sum. cap. 8. §. 2. num. 12.
 & alij.

Eximuntur planè, si cum auditione confes-
 sionum incompatible sit ieiunium. Quia me-
 lius, & vtilius est confessiones audire, quam iei-
 unare. Ergo potest quis vitroneus eligere,
 quod melius esse reputatur. Ita Gabriel. in 4.
 dist. 16. quæst. 5. art. 1. notab. 4. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. num. 15. Bonacin. de præ-
 Eccles. dub. ultim. quæstion. prim. pun. ultim. nu-
 mer. 13. Sanchez lib. 5. Consil. capit. prim.
 dub. 13. Diana part. 1. tractat. 9. resol. 11.
 & alij.

Cum his opinor. Non enim prohibetur quis
 per ieiunij præceptum opera vitroneæ sulce-
 ptæ relinquere, etiam quando incompatibilia
 cum ieiunio existant, (de quo supra.) Ergo de-
 bet à ieiunio eximi qui commodè nequit ieiunare.
 Profectò qui à mane vsque ad meri-
 diem confessiones exaudit, etiam si vespere
 auditurus non sit, crediderim à ieiunio
 ea die esse satis probabiliter exem-
 ptum.

DVBIVM CIX.

in Lectores Theologia, turis civilis, & Ca-
 nonici, Medicinæ, ac Philosophiæ absolūtè
 sunt à ieiunij obligatione liberi?

Sunt absolūtè liberi. Quia labor vnus ho-
 re in legendo, & post lectionem in respon-
 denda

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 121

denda ad discipulorum interrogationes sufficiens est, ut possit licite abstinentia à ieiunio reparari. Sic Molfes. *sum. p. 1. r. 10. c. 1. 4. num. 4. 8. Llamas. p. 3. Meth. c. 5. §. 2. 1. Ledelma. 2. 4. 9. 17. 4. 3. post. 2. proposit. Gordon. 1. 6. Theol. mor. q. 18. cap. 6.*

493
Non sunt liberi absolute. Quia labor præfatus in legendo, ac respondendo levis est. Ita Sanch. l. 5. *consil. c. 1. dub. 13. n. 8. Villalob. p. 1. sum. tr. 2. 1. diff. c. 4. n. 5.*

494
Ego autem existimo, tunc Lectores liberos esse à lege ieiunij quando lectioni, quam discipulis dictant, adiciunt necessarium studium præcedens, ut id cum plausu ministerium gerant. Quia tunc sufficiens ad soluendum ieiunij obligationem labor existit. Secus dixerim quando dictant lectiones iam rursus repetitas, vel olim discursu calamoque exaratas, tunc enim levis est labor. Nisi alias ex accedenti cum lectione aliarum rerum adderetur studium; tunc enim ex utroque labore labor sufficiens ad absoluendum Doctorem à ieiunij lege resularet. Ex Pasqualigo *decif. 3. 27. n. 4. 8. 5. accipi. Addiderim, Præsidentes in publicis aut privatis disputationibus à ieiunio esse immunes, si magno conatu in respondendo, & speculando, utantur; secus verò si parvum, seu perbreve temporis interstitium eo quod sustentans facile sine Præsidis admiriculo argumentis respondeat. Arguentes vero seu replicantes raro aut nunquam ex hoc ministerio à lege ieiunij eximi poterunt, quia raro aut nunquam accidunt, eos per horam integram argumento instare, cum pluribus Doctoribus dandus sit ad arguendum locus. Denique eximo eos, qui ostentationis lectiones profertunt vel oppositionis causa dicunt esse eo die à ieiunio immunes, & antecedenti. Quia in vno ac altero die magno assolent labore premi.*

DVBIVM CX.

Liberi sunt, & non sunt qui quatuor diebus singulis Grammatica lectiones agunt, à totius Quadragesimæ ieiunio?

495
Non sunt absolute liberi à totius Quadragesimæ ieiunio, sed solum possunt tertio quoque die non ieiunare. Quia ad laborem, qui gravis admodum non est, sustinendum, sufficit moderata reparatio. Nisi lector debilis valde sit, & ideo maiori reparatione indigeat, nempe absoluta à ieiunio exemptione. Sic Sanch. l. 5. *Consil. c. 1. dub. 13. num. 7.*

496
Absolute liberi sunt à totius Quadragesimæ ieiunio, dum actualiter suum munus exercent. Quia magno prorsus labore quis poterit quotidie quatuor horas in explicandis, aut recolendis Grammaticis præceptis, seu Auctoribus interpretandis insumere. Ita Laym. l. 4. tr. 8. c. 4. Leand. tr. 5. d. 8. q. 119. Pasqualig. *decif. 3. 29.*

497
Prof. do qui Rhectoribus in Societatis Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

Schola pluribus annis præcepta tradidi. & Lat. Idem affe. tinorum Auctorum interpretem egi, & testis ro. affimo, improbum huius ministerij esse laborem. Et quomodo nunquam ex hac causa à ieiunij obligatione recessi, nec vidi aliquem in societate humanarum literarum Magistrum sese ut exemptum ab hac lege præbuisse; credo, nos hoc gratis ex deuotione, non ex obligatione præstitisse.

DVBIVM CXI.

An immunes sint à ieiunio Scholares, Aduocati, Procurores, iudices, Scribae, Notarii, Secretarii, Medici, Chirurghi, & Cantores, qui per totam diem fere suis ministerijs incumbunt?

498
Non sunt immunes à ieiunio Scholares, qui propria sponte adeo laborant in studiis: ut simul ieiunare non valeant: teneant enim laborem resistere, & ieiunia seruare. Quia publica observantia non est omitenda. Sic Bonac. *de præc. Eccl. d. ult. q. 1. pun. vlt. n. 12. Azor. p. 1. l. 7. c. 18. quæst. 8. Reginal. libr. 4. num. 2. 6. Angl. quæst. 6. de ieiun. diff. 1. 4. append. 1. Molfes. sum. tract. 10. cap. 4. num. 43. Trull. libr. 3. Decal. capit. 2. dub. 7. numer. 9. Nec Aduocati, Procuratores, Iudices, Scribae, Notarii, Principum Secretarii, Medici, Chirurghi, & Cantores. Quia eorum labor exiguus est. Sic Azor. Reginal. Trull. Molfes. & alij ubi sup.*

499
Immunes sunt Scholastici. Quia non tenentur studium consuetum minuire ut ieiunare valeant, cum nemo ob ieiunium à proprio officio debeat abstinere: & studium continuum sufficiens causa est, ut soluat ieiunij obligationem: plus enim lassat vires, quam alia artis mechanice exercitamenta. Sic Sanch. *in select. d. 54. n. 17. Pasqualig. decif. 3. 33. n. 3. ad 6. Porro Aduocati, Procuratores, Iudices, Scribae, Notarii, Principum Secretarii, Medici, Chirurghi, ac Cantores immunes etiam sunt. Quia eorum exercitamentum per diem totam nimium membra debilitat. Ita De Aduocatis Procuratoribus, & Iudicibus Phillarc. *de offic. Sacerd. to. 1. p. 2. l. 3. c. 35. Diana p. 1. r. 9. resol. 12. Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 13. n. 10. Sanch. in select. d. 54. num. 17. Pasqualig. decif. 3. 34. De Scribis, ac Notariis Ludou. de San. Iuan. part. 1. sum. tract. de ieiun. artic. 7. diff. 8. append. 1. Diana part. 4. tract. 4. resol. 130. Machad. tr. 2. lib. 6. part. 8. tract. 8. docum. 5. numer. 1. Angl. quæst. 6. diff. 10. append. 1. De Regum, aut Principum Secretariis Angl. Pasqualig. & Ludou. de San. Iuan. citari. De Medicis, & Chirurgis Llamas part. 3. Metho. cap. 5. §. 21. Leand. tr. 5. d. 8. q. 125. De Cantoribus denique Pasqualig. *decif. 3. 38. numer. 5. & 6. Leand. tract. 117.***

500
Ego quidem his Doctoribus fere adhærescens, affimo, Scholares lege ieiunij non comprehendendi, si nimium studio operâ expediât. His namque officium studendi est proprium, &

Quid de omnibus his sensentiam expono.

à quo abstinere non coguntur, sicut nec alij officiales, qui ex officio defatigantur. Iudices, Procuratores, & Advocatos merito à ieiunio excusari reor, si tota die suo muneri incumbant. Nam studere debent, legere scripturas, ponderare, scribere pro clientibus, Iudices informare: vnde munera hæc tota die susceperunt vires ieiunio ineptas exponent. De Notariis, ac scribis totius, vel maioris partis diei, idem assero. Exercitatio enim hæc ingentem præferat laborem iuxta vulgare illud:

*Scribere qui nesciunt, nullū putat esse laborē.
Tres digiti scribunt, cetera membra dolent.*

Quid de Principum secretariis dubitem, si per totam diem huic officio dent operam, si nō solū laborant in scribendo, sed etiam in cōponendis literis occupantur? Certe si de Medicis, vel Chirurgis loquar, licet absolute ac regulariter loquendo, ad ieiunia teneantur: duplici in casu ab eo eximuntur. Primus est, si ægrorū multitudo adsit, quæ huc illuc eos discurre cogat. Alter est, si infirmorū timeant fecore se esse nocituro afficiēdos, præcipuē cū contagiū peruolat cōmune, vel contagiosum ægrū sint curaturi. Demū si Cantores per totū ferē diē canant, (quod raro contingere potest) nō tenentur ieiunia seruare; tūc enim labor notabilis esse censetur: secus vero si paucas diei horas huic muneri impendant.

DVBIVM CXII.

An qui se processionibus publicis, aut priuatim flagellat ad ieiunium cūctandum, peccet lethaliter ex ieiunij omissione?

501
Nonnulla
suppono.

Suppono ex certa fere sententia eos, qui se publicis processionibus flagellant siue confratres sint, siue non à ieiunio esse immunes. Quia flagellatio publica est opus pietatis maxime ad publicā edificationē conducēs: Ergo in die ieiunij potest licite geri. At si gerit licite valeat, incompatibilis est cum ieiunio debilitas, quæ ex sanguinis profusione procedit. Docet Sanch. l. 5. cōfil. c. 1. dub. 12. num. 2. Sanci. in select. d. 54. n. 2. Diana p. 1. r. 9. resol. 46. Filliuc. r. 27. p. 2. n. 123. Nec audiendus Palacios, qui in 4. dist. 15. d. 8. contrariū asseruit. Quæstio vero, num qui flagellationis laborem ea intentione suscipit, ut valeat ieiunium soluere lethaliter delinquat?

502
Non delinquit.

Non delinquit. Quia assumit medium licitum, ut se ab obligatione huiusmodi expediat: potest enim quis licite se subtrahere obligationi, quando alioquin vitur medio; hoc nāque non est fraude vti, sed vti iure proprio ad ea, quæ possunt ab obligatione eximere. Quod quidem efficacius valet in casu nostro: eligitur enim opus excellentius, quod sua ex natura soluit ieiunij obligationem, vnde nihil fit contra præceptum. Sic Pasqual. decis. 340. n. 5.

Delinquit plane. Quia lethaliter peccat contra præceptum quodlibet, qui media alias licita sumit compatibilia cum præcepto ex intentione non impledi; hoc enim est expresse

velle frangere illud. Ita Sanch. lib. 5. cōfil. c. 1. dub. 12. & alij.

Cum his opinor. In casu enim præfato nō eligitur formaliter excellentius opus, ut asserit Pasqualis cum omnino vitetur ex vitioso fine, nempe non ieiunandi, dum præceptum vrget. Sed ut planius fiat, & similes casus hac ex mente resoluas, sequens Dubium annotandum obliquo.

DVBIVM CXIII.

An peccet lethaliter contra ieiunij quæ media licita incompatibilia cum ieiunio assumit ea intentione, ut liber sit ab obligatione ieiunij?

Non peccat. Quia nō operatur contra ieiunij legē, cū impotens ratione laetudinis nō peccat. ex assumpto labore iam præcepto minime adstringitur. Nec deliquit quando assumpsit media licita ex intentione nō ieiunandi; nō enim egit contra legē ieiunij, sed se obligatione legis subtraxit, adhibēdo media licita laboriosa, quæ à lege ieiunij excusant. Sic Sanci. in select. d. 54. n. 14. & 20. Ghilinus sum. v. ieiunij, n. 2. l. 1. M. Pasqual. decis. 320. n. 3. citans Dianam. Qui p. 1. r. 9. resol. 52. asserit, sibi Sanci sententiam non displicere, sed ipse contrariæ hæc reicit, vnde haud fideliter Pasqualigo citatur.

Peccat quidem. Quia violat præceptū ieiunij, qui eo instante, id non vult adimplere. At qui ex intentione non seruandi ieiunium assumit media cum ipso incompatibilia, ieiunare non vult, instante præcepto: Ergo verē violat ieiunij præceptum. Minorē probō. Nā ex intentione non ieiunandi mediis vsus est incompatibilis cum ieiunio cuius præceptū cum sepe adsit, sepe ligat illum, qui id valet implere. Ergo per illam non ieiunandi intentionem ad media antecedentem, verē ieiunij violauit. Ita Azor p. 1. c. 17. q. 9. Palao r. 1. r. 3. d. 1. p. n. 2. 1. n. 3. Ioan. Henric. sum. sect. 16. q. 2. 9. Manu p. 1. summ. cap. 23. concl. 6. Diana citatus. Lublin v. ieiunium, n. 29. Villalob. p. 1. sum. r. 23. diff. 4. n. 11. Sanch. l. 5. cōfil. c. 1. dub. 7. n. 12. Bosli. diff. 4. Salas 1. 2. d. 2. sect. 9. n. 118. Nauar. sum. c. 1. n. 17. Bonac. r. 2. d. 2. de peccat. q. 8. p. n. 1. n. 16. Laym. l. 4. r. 8. c. 3. n. 5. Trull. l. 3. De al. c. 2. dub. 7. n. 10. & 11. & alij.

Profecto non peccat, ille lethaliter, quando post defatigationem laboriosam non ieiunat, sed dum assumit media illa licita ex intentione non ieiunandi. Fraude enim vsus est ad præceptum non obseruandum, quod minime licet, ut patet ex lege. Contra legē 29. Igitur dū quis media incompatibilia cum ieiunio ad nō ieiunandum assumit, verē contra legem ieiunij operatur, & lethaliter plane delinquit, siue illicita media, siue licita ea intentione assumat.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 123

DVBIVM CXIII.

An liber sit ab hoc præcepto absolute, qui magnam difficultatem in ieiunando sentit?

⁵⁰⁸ **L**iber quidem est. Quia magna repugnantia, ac difficultas ipsa vires omnino lassat, idque reddit ad laborem inutile. Sic Bonac. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. p. ult. n. 15.

⁵⁰⁹ Non est liber. Quia si propter huiusmodi repugnantiam liceret præceptorum Ecclesiæ oblationem omittere, multi ex difficultate confessionis, ac communionis præcepti observatione præterirent. Debet ergo fidelis præfatam vincere repugnantiam, & se præcepti accingere oblationi. Ita Ledes. 2. 4. q. 1. 7. art. 3. Angl. q. 5. de ieiun. diff. 4. dub. 2. propos. 2. Medina C. de ieiun. q. 9. docens posse facile cum huiusmodi hominibus dispensari, eo quod ex ea repugnantiâ derur sufficiens dispensationis causa: Ortiz sum. c. 19. n. 13. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 125.

⁵¹⁰ Profecto si difficultas ex vitio aliqua gustationis consuetudine proneniat, eum non excusari reor: repugnantia enim hæc debet ipsa virili ieiunandi resolutione superari. Attamen si difficultas ex naturalis conditione oriatur, nempe ex nimio calore quandam agnaram voracitatem excitat, cui difficile admodum resistere: verè à ieiunij lege excusari crediderim; hæc enim cum tanto non obligat incommodo. Lege Pasqualigum decis. 343. à n. 3.

DVBIVM CXV.

Dubitatur quis, num iustam habeat non ieiunandi causam: teneturne ieiunare?

⁵¹¹ **N**on tenetur. Quia possessio stat pro illis, qui dubitant: Ergo non tenentur hi ieiunare, cum in dubio melior sit possidentis conditio. Sic Pasqual decis. 344. n. 3. & 4.

⁵¹² Ieiunare tenetur. Quia in hoc casu possessio stat pro ieiunij præcepto. Ita Bonac. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. p. ult. n. 15. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 5. n. 34. Azor. l. 7. c. 1. 8. q. 2. Navar. sum. c. 2. n. 21. Angel. de ieiunij. n. 10. Abul ad cap. 6. Mat. qu. 150. Trull. l. 1. Decal. c. 2. dub. 7. nu. 20. Bassæ. v. Ieiunium, l. n. 11. Moure p. 2. sum. c. 8. §. 1. n. 13. Tolet. l. 6. c. 4. n. 9.

⁵¹³ Existimo teneri eum ieiunare, nisi dispensationem ad non ieiunandum obtineat, vel dubium aliqua ex ratione deponat. Probabilius namque est, in hoc casu possessionem pro ieiunij præcepto stare. Addiderim, cum qui putat, se iustam causam non ieiunandi habere, sed reuera illam non habet, non peccare lethali ter, si non ieiunet. Quia vere secundum rectam rationem dictantem quidem licitum esse ieiunium soluere, operatur. Imo nec venialiter delinquere iudico. Nam operatio, quæ ex iusta ratione ortum ducit, non est peccaminosa. Mecum Tolet. l. 6. c. 4. num. 6. Valq. l. 2. d. 1. §. 8. c. 4. Suar. l. 1. de legib. cap. 24. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 130. & alij absolute docentes illum non peccare. Eschob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

DVBIVM CXVI.

Sumit quis manè in magna quantitate ientaculum, putans se habere iustam non ieiunandi causam, vel inadvertenter ignorans diem esse ieiunij, vel malitiose postmodum autem cessat causa illa quæ iusta putabatur, vel advertit diem esse ieiunij: teneturne adhuc ieiunare?

⁵¹⁴ **T**enetur quidem. Quia in primo & secundo casu ientaculum illud bona fide assumptum si insufficiens sit ad unicam comestione qualem si insumptum non esset, debet reputari: si vero sufficiens sit, debet ille id loco comestionis ducere. & hora consueta refectiunculam sumere. Verum si malitiose ientaculum sumpsit, tenetur adhuc à secunda refectiione abstinere. Quia semper instat ieiunij præceptum. Sic Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 13. Bassæ. v. Ieiunium, n. 11. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 3. n. 5. & 15. Gordon. l. 6. q. 18. c. 5. n. 9. & alij.

Minime tenetur. Quia in triplici casu iam soluit ieiunium quoad substantiam, quod semel violatum nequit amplius reparari. Ita Palud. in 4. dist. 15. q. 4. a. 5. Viuald. in append. ad Candelabr. c. 5. n. 6. Pasqual. de i. 344. 345. & 346. Leand. tr. 5. d. 8. q. 114. n. 5. & 116.

Certe qui iudicans se iustam causam non ieiunandi ientaculum in magna sumptu quantitate, causa postea cessante, v. gr. itinere, quod credebatur facturum, impedito, ieiunare non tenetur. Quia iam non potest esse unica comestio. Qui vero inadvertenter sumpsit ientaculum videtur à ieiunio exemptus non esse, quia per eam comestione non voluntaria ieiunium violatum non fuit. Attamen cenfeo ad ieiunandum non obligari. Quia non potest ea die formam ieiunij, quæ in unica comestione consistit, asseruare. Idem dixerim efficacius de eo, qui malitiose ientaculum in magna quantitate sumpsit. Quia semel ieiunio violato, non instat obligatio, cum substantia ieiunij observari non possit. Hæc quidem ex probabiliori in primo & secundo casu sententia retulerim. Mea autem sententia est, sic te gerere debere in casu inadvertentiæ, si comestio sit æquivalens prandio, eo die non sumas nisi refectiunculam. Si vero ientaculum id refectiuncule æquipolleat, ea die solum prandium assume. Si autem ob parvitatem nec pro prandio, nec pro refectiuncula sufficere valeat, sume prandium & refectiunculam: tamen ieiunare teneris. Nam cum per involuntariam respectu ieiunij comestionem, ieiunium violatum non fuit, poteris equidem ieiunare, & ideo teneris. Ex Leandro, & aliis.

DVBIVM CXVII.

An licitum sit ob hospitem Magnatem ieiunium soluere?

⁵¹⁷ **C**ertum mihi (quidquid Gerson Ser. in 1. Certa præ. Dominie. Quadr. in contrarium adducat) mita. L 2 non

non licere, ob hospitem non Magnatem ieiunium omittere. Quia nulla virget necessitas, nec suadet charitas, cum possit hæc à ieiunij observatore cum maiori adificatione exerceri. ut docet Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 10. n. 12.* Homobon. *p. 2. Exam. tr. 1. c. 7. qu. 2. 3. & Sylui. 2. 2. q. 247. d. 4.* Quid verò si quis hospitem Magnatem excipiat; poteritne ieiunium soluere?

⁵¹⁸ *Licitum erit.* Licitum ei erit. Quia non videtur posse illi sine gravi incommodo servare ieiunium: nam si non parat cenam, hospes suspicabitur secum debita sibi magnificentia non excipi. Si vero parat cenam, & accumbens non comedat preterferens vel tacite ieiunij obligatio, ne ei imputabitur ad quandam impotuntiam hospitis correptionem, ut querelæ excitabitur. Sic Pasqual. *decis. 150.* & Azor. *p. 1. l. 7. c. 18. q. 1.* Tambur. *10. 2. de iure Abbat. d. 12. q. 6. n. 3.* ac Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 17.* cum quo cumque hospite concedunt posse excipientem ieiunium soluere, si hospes sumpserit mane collationem, & ideo vespere cenare deberet.

⁵¹⁹ *Non erit licitum.* Non erit licitum. Quia licet Magnatem exceperit nulla subest causa violandi ieiunium cum possit ei magnificeatissimam cenam opponere, mensæ accumbere, & hospitis gratia aliquid cibi absumere sine ieiunij violatione. Ita Reginald. *l. 4. n. 221.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 17.* Leand. *tr. 5. d. 8. q. 151.* & alij.

⁵²⁰ *Hoc verum.* Hoc verius admodum esse reor, asserens, nullo modo licere amici vel hospitis quantumvis Magnatis gratia ieiunium soluere, nisi quando proximi necessitas exierit. Hac enim occurrente, non solum poteris, sed debebis soluere, ut sæpe à viris Sanctis gestum esse Azorius pluribus confirmat exemplis. Ex Trullencho.

DVBIVM CXVIII.

An labor voluntarius excusans à ieiunio, possit instante ieiunio, quoties libuerit suscipi?

⁵²¹ *Questionis status.* Constat ex dictis, laborem voluntarie suscipere. Quia unusquisque habet ius quemcumque laborem suscipiendum, quo nullatenus priuatur ob ieiunij observationem. Quæstionem autem, cum labor huiusmodi à ieiunio excusans valeat in Quadragesima v. gr. cunctis diebus ieiunij assumi?

⁵²² *Non potest.* Non potest assumi nisi semel aut iterum. Quia cum labor sit voluntarius, nec ex officio, aut necessarius ad victum, sæpius in die ieiunij assumi videtur esse in illius fraudem. Sic Sanch. *l. 5. Confil. c. 1. dub. 7. n. 10.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 10.* & 14.

⁵²³ *Potest place.* Potest, quoties libuerit, assumi. Quia id quod semel aut iterum est licitum, semper erit licitum geri, eisdem concurrentibus circumstantiis. Ita Pasqual. *decis. 318.* Leand. *tr. 5. d. 8. q. 155.*

⁵²⁴ *Mibi hoc probabilius.* Probabilius hoc esse reor. Nam si hodie, & crasius habeo ad laborem soluentem ab obligatione ieiunij, suscipiendum cur tertia, ac quarta die eo iure priuabor? Nec video unde.

nam id fiat die tertia, ac deinceps in ieiunij fraudem, si actum semel & iterum, in ieiunij fraudem geri dicendum non est.

DVBIVM CXIX.

Prævidet quis futuram ieiunandi impotentiam ex labore assumendo ob prauum finem (v. gr. ob venerem immoderatè exercendam) & tamen eiusmodi laborem suscipit. Deliquitne in causa contra ieiunij præceptum?

⁵²⁵ *Status.* Certum est, nullatenus post illicitum laborem assumptum ad ieiunium teneri. Quia labori illi agnatum est, haud posse ob debilitatem ex delicto sequutam cumie iunio componi. Quæstio autem est, an ille in causa contra ieiunij præceptum Deliquerit?

⁵²⁶ *Deliquit.* Deliquit quidem. Quia prævidens, eum laborem futurum esse causam non ieiunandi, causam peccato dedit. Sic Ortiz *summ. c. 10. plane. n. 17.* Vega *p. 1. sum. c. 14. casu. 7.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 10.* Ioan. de la Cruz *p. 1. sum. de prac. 3. a. 4. dub. 9. concl. 1.* Sanch. *l. 5. confil. c. 1. dub. 7. n. 15.* Manu. *10. 1. sum. c. 2. 3. n. 6.* Homobon. *in Exam. p. 2. tr. 8. c. 7. q. 23 & tr. 9. cap. 4. quæst. 74.*

⁵²⁷ *Non deliquit.* Non delinquit contra ieiunij præceptum, sed solummodo contra illam virtutem, cui hic prauus finis contrarius obicitur. Quia præceptum ieiunij nõ obligat, ut quis ab operibus voluntatis inhonestis quantumvis abstineat, cum solum sitat in abstinencia præscribenda iis, qui illam servare possunt. At defatigatus ex assumpto labore, malo ex fine licet, assumpto, non potest illam (ut suppono) servare solum ergo deliquit contra præceptum, cui finis inhonestus opponitur. Ita Medi. *summ. l. 3. c. 14. §. 10.* Ledes. *sum. tr. 27. c. 2.* Filliuc. *tr. 27. p. 2. n. 123.* Diana *p. 1. tr. 9. resol. 40.* Sanch. *in select. d. 54. n. 20.* Bonac. *10. 1. d. 2. de peccat. q. 8. pun. 1. n. 16.* & alij.

⁵²⁸ *Probabilius hoc.* Profecto postquam quis debilitatus est, factusque ad ieiunandum impotens etsi impotentia propria ex culpa oriatur, ut qui lassatus valde est in directa ad furandum domo, vel in proximi intereptione, vel in actu multiplicatione turpium, vel in longa via ut inuideret cubicinam, instituta: non tamen contra ieiunij præceptum delinquit etià in causa: nam lassitudo præfata membrorum visa est haud posse cum ieiunio componi licite quidem labore supposito. Deliquit igitur ex ipso labore illicito assumpto, contra illam virtutem cui finis inhonestus constet opponi.

CAPVT XVIII.

Circa peccata, quæ contra præceptum ieiunij assolent perpetrari.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 125

DVBIVM CXX.

An qui ieiunium violat secundo comedens, toties deinde lethaliter peccet quoties eo die cibum sumit sufficientem alias ad soluendum ieiunium?

¹²⁹ **T**oties peccat lethaliter. Quia ieiunii præceptum est negativum, unde toties de nouo delinquit, quoties de nouo cibum in notabili quantitate sumit. Sic Molan. *theol. præct. tr. 13. c. 11. concl. 4.* Montefin. *1. 2. q. 73. a. 2. quæst. unc. 4. n. 47.* Maior in *4. dist. 15. q. 6.* Medina *C. de ieiun. q. 1.* Couar. *l. 4. variat. c. 2. n. 13.*

¹³⁰ Non peccat lethaliter quoties in illa die comedit, sed solum cum secunda comestioni dedit operam. Quia præceptum ieiunii est primo & per se affirmativum, unde semel ieiunio violato in secunda comestione, iam vterius non delinquitur. Ita Durand. in *4. dist. 15. q. 11. n. 9.* Sues. *v. Ieiunium. q. 8.* Angel. *n. 22.* Rosel. *n. 4.* Tabie. *q. 9.* Armil. *n. 4.* Navar. *sum. c. 2. l. 1. n. 15.* Azor. *p. 1. l. 7. c. 9. q. 2.* Fagund. *de præc. 4. l. 1. c. 4. n. 1.* Salas *de legib. d. 14. d. 5. n. 67.* Suar. *10. 2. de Relig. l. 4. c. 7. n. 12.* & alij.

¹³¹ Hæc sententia longe est probabilior. Nam per secundam comestionem omnino ieiunii præceptum violatur, & tollitur, cum forma præscripta ab Ecclesia auferatur. Ergo nequit vterius violari, ac proinde nec delinqui in vterioribus comestionibus. Et quidem cum Ecclesia præcipit, ne amplius in die quam semel comedamus, nihil aliud præcipit, quam ne bis comedamus. Perinde ac si alicui præceptum esset, ne certum locum vno passu transiliat peccabit quidem primo passu, non tamen secundo aut tertio iterum transiliens.

DVBIVM CXXI.

An qui die ieiunii post secundam comestionem qua ieiunium violauit, vterius comedit, toties peccet venialiter contra ieiunii præceptum quoties manducat?

¹³² **P**eccat quidem. Quia inordinata illa post ieiunii fractionem comedendi multiplicatione leuiter præceptum vterius violatur. Sic Lessi. *l. 4. c. 2. dub. 3. n. 15.* Filliuc. *tr. 27. p. 2. n. 13.* Bassæ. *v. Ieiunium. 1. n. 10.*

¹³³ Minime delinquit venialiter contra ieiunii præceptum. Quia per comestionem secundam tota præcepti substantia fuit destructa: ergo contra illud nihil vterius peccari potest. Ita Trull. *l. 3.* Decal. *c. 2. dub. 5. n. 4.* Pasqualig. *decis. 338. n. 3.* & 4. Diana *p. 1. tr. 9. resol. 53.* Villalob. *sum. tr. 23. diff. 6. num. 5.* Sanci. in *selest. d. 54. num. 42.*

¹³⁴ Potest quis vterius post secundam comestionem peccare non solum venialiter, sed & lethaliter, sed non quidem contra ieiunii præceptum, cuius iam destruxit substantiam, sed contra præceptum temperantiæ.

Escob. & Menâ. *Theol. Moral. Tom. V. P. II.*

DVBIVM CXXII.

Violat quis ieiunium Quadragesima, in qua vigilia D. Marthæ occurrit: perpetratne duplex piaculum?

¹³⁵ **P**erpetrat quidem. Quia duplex violat præceptum lethale ad peccatum obligans. Sic Navar. *sum. c. 21. n. 4.* Manuel Coninch, Lopez, & Reginaldus, quos affert Leand. *p. 1. tr. 5. d. 8. s. 8. q. 5.*

¹³⁶ Non perpetrat duplex piaculum. Quia ratio vtriusque præcepti ad temperantiæ virtutem vnice pertinet. Ita Trull. *lib. 3. Decal. c. 2. dub. 5. n. 5.* Pasqualig. *decis. 359.* Leand. *hic tr. 5. d. 9. quæst. 4.* citans Vasquez, Sanchez, Suarium, Sancium, & alios.

¹³⁷ Probabilius hoc esse reor. Nec enim potest esse multiplex peccatum, cui ratio præcepti sit ad eandem pertinens virtutem. Vnicum igitur piaculum est, grauius quidem. Addiderim hinc, eum qui ieiunium, ad quod ex Ecclesiæ præcepto, & voto, vel iuramento tenebatur, multiplex patrare delictum. Quia tunc violatur ieiunium, ad quod ille multiplex obligatione adstringitur diuersæ rationis nempe abstinentiæ & Religionis: aut Religionis & fidelitatis, vt adnotauit Pasqualig. citatus *n. 4.* & 6. Hinc etiam elicio, Regularem, qui violat ieiunium, ad quod ex præcepto Ecclesiæ ac Regule tenetur, non peccare dupliciter. Quia illa duo præcepta, quæ violat, ad vnicam virtutem temperantiæ spectant. Vt Gordon. in *consil. Regular. resol. 18. numer. 13.* aduertit.

DVBIVM CXXIII.

An Dominus suos famulos teneatur compellere ad præceptum ieiunii seruandum?

¹³⁸ **T**enetur dominus sub graui piaculo suos famulos monere, & luadere ad ieiunium seruandum iuxta illud Apostoli *1. Tim. 5. si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior.* Igitur quando paterfamilias probabiliter ceniet à domesticis suo sine causa violari ieiunium, si monitio non possit, debet eum fraterna charitate corripere, vt ieiunii præcepto satisfaciat, vt docet Diana *p. 1. tr. 9. resol. 28. ex communi.* Quæstioni autem do, an non solum teneatur monere, ac corripere, verum etiam compellere ad ieiunandum, è domo seilicet minitendo expulsiõem, aut alimenta subtrahendo?

¹³⁹ Tenetur quidem. Quia vt paterfamilias nõ videatur D. Pauli illud transgredi monitum, debet non solum de iis quæ ad corpus, verum de iis, quæ ad animi salutem attinēt famulis providere. Sic Medi. *C. de ieiun. qu. 11.* Maior. in *4. dist. 15. q. 4.* Gabrî. *dist. 16. q. 3. n. 3. dub. 6.* Molfel. *sum. tr. 10. c. 5. n. 29.* Ledel. *sum. tr. 27. c. 2. dub. 6. post 6. concl. Comit. l. 4. Sylui. 22. q. 147. a. 3. concl. 2.*

¹⁴⁰ Non tenetur. Quia hoc ad spirituale pertinet iurisdictione Prælati Ecclesiasticis agnatâ. Ita

L 3 Ita

Ita Trull. 3. Decal. c. 2. dub. 6. n. 8. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 10. n. 11. Diana p. 1. tr. 9. resol. 28. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 91. Sanch. l. 5. confil. c. 1. dub. 17. num. 5. Reginal. l. 4. m. 199. Azor. l. 7. c. 20. q. 12. Sà v. Ieiunium. n. 15. Villalob. tr. 23. diff. 3. n. 3.

Verius hoc
mibi.

Veriorem hanc sententiam esse reor. Domini enim non habent vim coarctivam, seu spirituale in famulos iurisdictionem. Curare debent de iis, quæ ad sustentationem spectant, eosque circa spiritualia monere, corripere; sed cogere ad præceptorum observationem non tenentur, unde famulorum crimini minime cooperantur.

DVBIVM CXXIV.

Famulis ieiunare nolentibus tenenturne dominus cenam non impertire?

541
Tenentur, non
impertire
cenam.

Tenentur non impertire cenam. Quia tenentur quoad possunt eos auertere à ieiunij violatione, quod abnegando cenam præstabit. Sic Navar. sum. c. 2. n. 26. Tolet. l. 6. c. 5. n. 1. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 91. Trull. l. 1. Decal. cap. 2. dub. 6. num. 8. Manu. sum. 10. c. 23. concl. 4. n. 8. Ortiz sum. c. 19. num. 14. Diana p. 1. tr. 9. resol. 28. Medina c. de ieiun. q. 11.

542
Non tenentur.

Non tenentur. Quia domini tenentur famulis ministrare cibum, & non possunt exercere in eos aliquam vim coercitivam, seu punitivam circa spiritum: Ergo possunt, imo tenentur eis nolentibus ieiunare ministrare victum. Ita Aragon 1. 2. q. 3. 2. art. 3. Pasqual. decif. 361. nu. 7. Sotus de secreto, memb. 2. q. 3. concl. 4. Angl. de ieiun. fol. mibi 415. Ledes. 2. 4. q. 17. n. 3. Sanch. l. 5. confil. c. 1. dub. 17. n. 5.

543
Cum his
opinor.

Existimo, non teneri dominum famulis abnegare cenam. Nā cū ipsi decreverint nō ieiunare, & ipse eis victum ministrare debeat: non vi deo unde eorū peccato cooperetur. Verū oppositū dixerim, si famuli nollēt in Ecclesiæ contemptum ieiunia servare, vel si id cum scādalo gererent. Quia tunc non solum teneretur cenā non ministrare, verum ē domo pellere, debita non proficiente correptione.

DVBIVM CXXV.

An parentes teneantur filios cogere ad ieiunandum, quando nolunt, cum possunt?

544
Tenentur
quidem.

Tenentur plane. Quia licet domini non teneantur famulos cogere, specialis lex est parentum respectu filiorum ætior vtiq; cū ætiori vinculo debeat parens filios ad legis observatiā adducere. Sic Medi. C. de ieiun. q. 11. Maior. in 4. dist. 15. q. 4. Sanch. l. 5. confil. c. 1. dub. 1. n. 8. Navar. sum. c. 2. n. 26. Corduba addit. ad Sotum de secreto, memb. 2. q. 5. concl. 4.

545
Non tenentur.

Non tenentur. Quia supra filios non habent spirituale iurisdictionem, unde circa præceptorum observationem haud possunt in eis vim coercitivam exercere. Ita Sanch. lib. 5. confil. c. 1. dub. 17. n. 5. Reginal. l. 4. n. 199. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 91. Trull. l. 1. Decal. c. 2. d. 6. n. 8. Ledes. 2. 4. q. 17. a. 6. dub. 4. Azor. l. 7. c. 20. q. 12.

546

Tenentur parentes monere, ac corrigere si

lios ieiunium nolentes obsequare: non tamen tenentur illos cogere, ob præfatam rationem. Attamen crediderim ex rati habitudine Prælatorum levi poena posse illos, imo debere afficere ieiunare nolentes, si eam illis profuturam agnoscant. Idem dixerim dominis respectu famulorum, nempe teneri eis semel aut iterum negare cenam, si fiant id famulis profuturū. Nam licite possunt domini, & parentes illam lenem coactionem ex præsumpta Prælatorum voluntate in filios, ac famulos exercere: Ergo tenentur, cum ad id solum obitare videbatur moralis eorum impotentia ad vim coercitivam in filios seu famulos exerendam.

DVBIVM CXXVI.

An caupones, aut alij vendentes, vel ministrantes cibos si decenter possint, teneantur interrogare bespites, an non ieiunandi causam præferant, priusquam eis cenam exponant?

Tenentur quidem. Quia alias videbuntur fieri illorum peccati cooperatores. Quod si (vt supponimus) id decore ac decenter gerere valeant, cur ab huiusmodi interrogatione licite abstinebunt? Sic Lessi. l. 4. c. 2. dub. 4. n. 24. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 93. Maior. in 4. dist. 15. q. 4. Trull. l. 1. Decal. c. 2. dub. 5. n. 9. Bassæ. v. Ieiunium. 1. nu. 14.

Non tenentur. Quia non attinet ad officiū Cauponum, vel eorum, qui paratas habent mēfas ad prandium conscientias aduētantium moderari, cum ipsorum curam spiritualem nō gerant. Ita Sanch. l. 1. sum. c. 7. n. 34. Homobon. p. 2. Exam. tr. 8. c. 7. q. 2. citans Valentiam, & Medinam. Diana p. 1. tr. 9. resol. 39. Moure p. 1. sum. c. 8. §. 2. num. 22. Molles. 10. 1. sum. tr. 10. c. 5. n. 30.

Absolute existimo Caupones ab eiusmodi cura liberari. Quia præterquam quod sui id muneris nō est, valde onerosum existeret, eam gerere interrogationem. At si facile quiverint, posse ex zelo præcepti id facere laudabiliter, sed ad id non teneri respondeo.

DVBIVM CXXVII.

An si Caupones certo cognoscant, se ad ieiunium obligari: possint tibi apponere cenam?

Minime possunt. Quia tunc nō ieiunandi executioni cooperarentur. Sic Sylui. 2. 2. q. 147. Non possunt. a. 5. q. 1. Moure p. 2. c. 8. §. 2. n. 22. Bassæ. v. Ieiunium, 1. n. 14. Tolet. l. 6. c. 5. n. 51. & ibi Viçorel. Palao p. 1. tr. 6. d. 8. pun. 8. n. 7. Gabr. in 4. dist. 10. q. 3. a. 3. dub. 6. Navar. sum. c. 2. n. 2.

Possunt plane. Quia Caupones te hospitē non inducunt ad peccatum cenā apponentes, quam non ieiunandi intentione postulas, cum solum suas res diuendant, vt possint cenā deferuire quatenus est naturæ actus, non quatenus est ieiunij violatio: in quo hi solummodo munus, quod licite exerunt, exequuntur.

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 127

quantur. Ita Caiet. 2. 2. q. 147. a. 4. Saloni. ibi. q. n. 77. a. 4. couv. 6. Manu. tom. 1. summ. c. 13. num. 8. Angl. q. 7. de ieiun. diff. 4. append. 1. Bonac. de pr. Eccl. d. ult. q. 1. sum. 3. n. 9. Diana p. 1. tr. 9. resol. 49. Pasqualig. decis. 365. num. 2. & 4. Azor. lib. 7. cap. 18. q. 5.

⁵⁵² Probabilem puto vnam, & alterā esse sententiam. Ego autem cum Filliucio tr. 27. par. 2. n. 93. Trullenchio l. 3. Decal. c. 2. d. 5. n. 9. Valent. 2. d. 9. q. 1. punct. 3. & Sancio l. 1. sum. cap. 7. n. 34. & aliis distinguendum existimo. Possunt quidem Caupones licite tibi ministrare carnem, si absque notabili incommodo eam denegare nequeant. Vel si sciant te ad alterius mentem iturum, ut ieiunium soluas. At in his casibus prauæ executioni minime cooperantur, sed suo dant operam licito ministerio. Adiderim, Pasqualig. contrarium asserentis venia, mortaliter Caupones delinquere, si nolint hospicio excipere eos, qui die ieiunij cœnare nolunt. Quia verè concurrunt ad actionem, in quo peccatum sumit exordium: inducunt enim, & aliquo modo cogunt hospites ad ieiunij violationem, uti aptè Molfes. sum. tr. 10. cap. 5. num. 30.

DVBIVM CXXVIII.

An Caupones possint in hæreticorum locis apponere carnes omnibus illis petentibus, etiam si eas valeant sine graui incommodo denegare?

⁵⁵³ *Non possunt.* Si carnes sine graui sui incommodo abnegare valeant, non possunt eas venales cunctis petentibus apponere. Quia aniam eis exhibere violandi ieiunium, & Ecclesiæ præcepta irridendi. Sic Lessi l. 4. c. 2. n. 23. Bonacin. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. punct. 1. n. 9. Filliuc. tr. 27. p. 2. num. 91. Laym l. 2. tr. 3. c. 13. n. 5. Molfes. summ. tr. 10. cap. 5. num. 21.

⁵⁵⁴ *Possunt plane.* Licet sine sui graui incommodo valeant carnes abnegare, possunt absolute eas petentibus cunctis apponere. Quia Caupones non cooperantur peccato illicite eas comedentiū, cum exhibeant rem indifferentem, qua & licite uti, & illicite abuti pro libito valeant. Ita Ledesma tr. 27. c. 1. diff. 4. post 6. con. l. Pasqu. decis. 368. n. 7. Vega. p. 1. c. 14. casu 19. Faufl. l. 1. Thesaur. quest. 172. Homobon. part. 2. Exam. tract. 8. cap. 7. quest. 21. Manuel. tom. 1. capit. 23. numer. 8.

⁵⁵⁵ *Ibi casus.* Cum petentes carnes in die prohibito iam decreuerint violare præceptum, non videntur Caupones peccato comedentium cooperari: unde probabile iudicari posse absolute illos carnes cunctis apponere. Attamen primam sententiam securiorem quidem mihi eligendam duxi. Cæterum illud fere mihi certum, posse Caupones in locis hæreticorum absolute apponere simul carnes, & pisces, electio nem propriæ ementium conscientie relinquo. Hinc elicio eos, qui in diebus ieiunij carnes, & alios cibos prohibitos venales exponunt, non delinquere, quamuis suspicentur, emptores peccaturos. Quia vsu receptum in Quadragesima vendi carnes ægrorantium causa, etiam si inde sani possint peccandi occasio-

nem eis vscendo arripere. Nec enim venditor eorum crimini cooperatur, cum vendat rem indifferentem: nec teneatur piaculum impedire, cum regimen conscientie eorum ad eum non spectet.

DVBIVM CXXIX.

An qui in die ieiunij licite cœnat, possit inuitare amicum ad cœnandum secum, si certò sciat alibi cœnaturum?

⁵⁵⁶ *Minime potest.* Quia nemini est licitum incitare alium ad id, quod sine peccato geri non valet. Sic Sylui. 2. 2. q. 47. art. 1. quest. iunc. vnic. 10. 1. conel. Trull. l. 5. Decalog. ap. 2. dub. 5. n. 10. Fagundez præcept. 4. libr. 1. cap. 10. num. 12. Vafquez de scandal. art. 1. & 4. Lessius l. 4. c. 2. dub. 3. n. 20. Bonac. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. punct. 3. num. 9.

⁵⁵⁷ *Potest equidem.* Quia amicus non petit absolute id ab amico, sed supposito, quod cum alio sit cœnaturus: unde eius crimini non cooperatur, nec ad peccandum inducit, quod ille iam patrare decreuerat. Ita Angl. q. 7. de ieiun. Nauarr. summ. cap. 21. num. 26. Caietan. 2. 2. q. 147. art. 4. Azor. l. 7. cap. 10. q. 2. 1. Ledesma. 2. p. 1. q. 7. art. 1. Pet. Ledesma. tr. 27. c. 1. diff. 4. post 6. conel. Saverb. ieiunium. n. 15. Diana part. 1. tr. 9. resol. 1. 8. Villalob. tr. 23. diff. 3. n. 2. Regin. l. 4. n. 19. Valent. tom. 3. d. 9. q. 2. punct. 3. Manu. c. 23. con. l. 5.

⁵⁵⁸ *Profecto quando amicus tuus paratus fuerit violare ieiunium, non delinques eum ad cœnam inuitans; quemadmodum liber à culpa potest quis à parato vsurario vsuram postulare. Unde hanc sententiam probabiliorē esse iudico.*

DVBIVM CXXX.

An possit quis amicum ad cœnam inuitare, ad cœnandum alibi non paratum?

⁵⁵⁹ *Non potest.* Quia vere id esset amicum ad peccandum inducere. Sic Azor. l. 7. c. 20. quest. 12. Lublin. verb. ieiunium, num. 11. Bonac. de præ. Eccl. d. ult. ultim. quest. iunc. prima, puncto tertio, numero nono. Reginald. libr. quart. numer. 195. Lessius libr. quart. capit. se und. dub. tert. numer. 10. Fagundez præcept. 4. libr. prim. cap. 10. numer. 12.

⁵⁶⁰ *Potest equidem.* Quia inuitatio consueta, & communis, quæ sic ad exerendam vrbancitatem, hæc est de se efficax ad inducendum amicum, ut cum eff. tu cœnet, cum eiusmodi inuitationes etiam extra ieiunij instantiam acceptari non soleant. Ita Angles q. 7. de ieiun. diff. 4. conel. 2. Ortiz. sum. c. 19. trac. 2. numer. 10. Pasqualig. d. c. 1. 37. n. 4. Trull. l. 3. Decalog. ap. 2. dub. 5. n. 10. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 94. Leand. tra. 5. d. 9. q. 2. 3.

L 4 Verius

⁵⁶¹ Verius hoc mihi. Nam ad cenam inuitare) etiam si probabiliter credas, am cum acceptaturum, non est inuitare ad sumendam tantam cibi quantitatem, ut ieiunium violetur: sed ad mensae communicationem, in qua bene poterit inuitatus solummodo absumere illam cibi quantitatem, quae portionem in refectuncula permissam non excedat. Vnde inuitans ad cenam ad delinquendum non inducit. Praesumendus est enim ille, curam propriae conscientiae habere, licet praeter inuitantis intentionem fortasse delinquat.

DVBIVM CXXXI.

An medici absque causa in die ieiunij carnes alicui edendi concedentes sint duplici piaculo constricti?

⁵⁶² *Duplex patrant piaculum.* Sunt constricti duplici peccato. Quia duplex violant in specie praecceptum, vnum ieiunandi, alterum a carnibus abstinendi. Sic Chillin. v. ieiunium, n. 8. Pasqual. decis. 378. n. 2. Sanchez l. 4. sum. c. 11. 42. & 53. Sancius in select. d. 5. n. 16. Leander tr. 5. d. 9. qu. 26. citans Petr. Gr. nados, Och. gauiam, Bonacinam, & Ludovicum de Sanct. Iuan. & alij, quos refert idem Leander part. 1. tractat. 5. dub. 8. § 8. quassion. 11.

⁵⁶³ *Non sunt.* Non sunt duplici peccato constricti, sed vnico. Quia solummodo sunt temperantiae violatores. Ita Trull. l. 3. Decret. 2. d. 2. n. 14. Montef. in 1. 2. q. 73. a. 1. d. 5. quassion. 4. Filluc. tract. 7. numer. 90.

⁵⁶⁴ *Prior eligo sententiam.* Aequè probabilem vtramque existimo esse sententiam. Attamen primam mihi eligendam duxi; quia solidiori fundamine innititur.

CAPVT XIX.

Circa dispensationem in ieiunij praeccepto.

DVBIVM CXXXII.

An peccaret Summus Pontifex, si absque rationabili causa cum aliquo in lege ieiunij dispensaret?

⁵⁶⁵ *Nonnulla suppono.*

VPRONO ex section. 1. Pontificem posse in lege ieiunij dispensare, vel eam tollere, etiam si ab Apostolis, vel Concilio Generali sit praescripta. Quia supra omnem humanam legem exerit potestatem. Haec autem dispensatio valida omnino est, etiam si absque iusta causa facta fuerit. Quia ad valorem dispensationis sufficit voluntas legislatoris, à quo tanquam à causa efficienti lex pendet. In humanis namque legibus exigitur rationabilis causa, ut dispensatio sit hone-

sta, non ut simpliciter sit valida. Profectò peccaret Summus Pontifex si legem ieiunij generatim abrogaret. Quia cum ieiunium addit sit ad salutem vtile communem, haud posset sine boni communis praedictio abrogari, unde ad id iusta causa dari non posset. Scio tamen posse sine piaculo aliqua abrogare ieiunia etiam Quadragesimae, Quia ad hoc posset rationabilem causam inuenire. Quasi enim autem, num Pontifex delinqueret, si absque rationabili causa cum aliquo in lege ieiunij dispensaret?

⁵⁶⁶ *Non delinqueret.* Minimè delinqueret. Quia dispensatio priuata vnus vel alterius nullum infert praedictum. Ergo etiam absque causa data valida erit. Antecedens patet. Non enim infert praedictum ei, cui conceditur; licet enim bono abstinentiae priuatur, haec autem priuatio illi praedictio non est: quia solum dicit negationem maioris boni, quod à dispensatione non tollitur, cum adhuc à dispensato obtineri, ieiunando, potest. Nec infert praedictum alteri particulari; nam quod Petrus non ieiunet, nihil Antonio praedictat. Nec bono communi: quia est circa priuatas actiones, quae priuatum exercentur: & quia lex ieiunij non est lata pro communi bono, sed pro particularis vnus cuiusque utilitate. Sic Pasqual. decis. 402. nu. 2. Gloss. l. Relegatiss. de penis, Et lex postrema non liget, est in Principe pro ratione voluntas. Salas de legibus, tractat. 1. 4. d. 20. sect. 4. num. 37. citat pro hac parte Felinum, Decium, Nauarum, Ceuaruniam, & alios. Sanchez verò de matr. lib. 8. tit. 18. num. secund. refert Hostiensium, Angelum, Rosellam, Syluestrum, Armillam.

⁵⁶⁷ *Delinqueret planè.* Quia, (ut ait D. Thom. 1. 2. qu. 97. art. 4.) dispensatio sine causa, est impudens, temeraria, & infidelis potestatis usus. Est (ait D. Bernard. lib. 3. de consider.) dissipatio quaedam, & violatio iuris naturalis: siquidem facit, ut sine causa pars non consonet toti. Est offensa aequalitatis, quam iustitia erga omnes seruari postulat cap. iustum. est. dist. 9. Est denique actus rationi dissonus, & offensionis ansam subditis exhibens. Peccaminosus igitur est. Ita Medin. Cod. de ieiun. q. 3. Angl. q. 5. de ieiun. diff. 2. concl. 2. Sorus de inst. q. 7. ar. 3. dub. 2. Salas citatus sect. 5. nu. 50. Victoria in relect. de potest. Papa, num. 14. Sanchez lib. 5. Consil. c. 1. dub. 5. num. 5. & 9. Sancius in select. d. 54. Mol. sel. tract. 10. cap. 4. num. 15. Reginald. l. 4. n. 226. Diana part. 10. tract. 16. resoluit. 77. citans Leandrum.

⁵⁶⁸ *Hoc praedictum esse.* Hanc sententiam longe veriore esse crediderim, solidiori scilicet fundamini haerentem: quod frateor, me in prima sententia non inuenire. Nam (ut Sancius ait) dispensatio in ieiunio absque causa est in primis praedictio ei, cui conceditur, cum priuatur non ieiunando exercitio virtutis abstinentiae, ieiunij merito, & pro peccatis satisfactione: & dato, quod dispensatus adhuc ieiunaret, id pro libito gereret, non praeccepti exigentia, unde tantum meritum non obtineret. Deinde praedictum infert ceteris, qui ieiunant; nam cum videant, alios sine causa à ieiunio eximij, iure offenduntur, & ad idem gerendum ansam arripiunt, ut ait Trident. sess. 25. cap. 5. & 18. Denique est bono communi inferens praedictum. Quia

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 129

Qui lex ieiunij indicta est ob commune bonum, sicut & aliæ leges, *c. p. Erit autem lex, dist. 4.* Ergo eius dispensatio sine causa bono communi præiudicialis erit. Omni igitur ex capite illicita. Scio equidem, pluribus placere Doctoribus, & meo Sancio aliquando placuisse, hoc peccatum solummodo tuo ex genere esse veniale, si scandalum graue non sequeretur: quod probabile puto; at plus mihi placet quod post rem melius consideratam Sancio affirmat *l. 5. Confil. c. 1. d. 5. n. 6.* probabilis suo ex genere esse mortale, & tantum excusari posse ex materie paruitate, quando scilicet lex, in qua dispensatur, magni non esset momenti.

DVBIUM CXXXIII.

An Parochus possit præsentem Episcopum iusta ex causa, in ieiunio cum aliquibus dispensare?

¹⁶⁹ Existimo certum omnino esse (quidquid *Angel. de ieiunio, num. 20.* Tabiena, *num. 15.* & alij in contrarium affirmant) posse Parochum, ablente Episcopo, iusta de causa in ieiunij lege cum aliquibus dispensare. Alias enim non esset fidelibus sufficienter provisum, si ablente Episcopo, aut eius Vicario, non adesset qui in ieiunio posset cum eis, virgente necessitate, dispensare. Requiri autem, num præsentem etiam Episcopum, id Parochus possit?

¹⁷⁰ Non potest. Quia solum ex consuetudine huiusmodi potestas Parocho adicitur, ipse enim iure solum iurisdictionem habet spirituales. At ex consuetudine huiusmodi potestatem dispensandi in ieiunio non habet, nisi quando Episcopus facile adiri non potest. Ergo Sic Fagund. *præc. 4. c. 9. n. 2.* Graff. *p. 1. decis. l. 2. c. 3. n. 7.* Ledesma. *summ. tr. 27. c. 2. d. 3.* Gabr. *in d. dist. 16. q. 3. n. 1. notab. 5.* Angl. *q. 5. de ieiunio dist. 4.* Manu. *p. 1. summ. c. 24. n. 4.* Vega. *p. 1. summ. cap. 14. c. 16.* & alij.

¹⁷¹ Potest quidem. Quia probabile est, hanc iurisdictionem consuetudine introductam penes Parochum esse etiam præsentem, & consentiente Episcopo. Ita Pasqualig. *decis. 187. m. 3.* & 4. Ortiz. *summ. c. 19. pr. c. 2. n. 16.* Villalob. *p. 1. summ. tr. 23. dist. 4. n. 21.* Trul. *de al. l. 3. cap. 2. d. 7. n. 18.* Sancio in *select. d. 5. q. 2. n. 16.* Molfes. *p. 1. summ. tr. 10. c. 4. n. 5.* Suarez. *de legibus, l. 6. c. 14. fine.* Sanchi. *l. 8. de matr. d. 9. n. 27.* Valent. *tom. 3. d. 9. q. 2. punct. 2.*

¹⁷² Ego autem existimo probabilius esse, hanc iurisdictionem solum habere locum, quando Episcopus facile adiri non potest. Nam si facile potest adiri, nequit Parochus tuto hac in re dispensare. Et hoc est (inquit Azorius *tom. 1. l. 7. c. 8. q. 3.*) quod vltu receptum est, vt Parochus dispenset, quando Episcopus facile adiri non potest. Addiderim, non solum Parochos, sed & eorum vices gerentes posse, si facile non valeat Episcopus adiri, in ieiunio dispensare. Quia nisi alias à Parochis prohibeantur, Vicarij eorum Parochiales possunt actus exercere, meo Sancio monente.

DVBIUM CXXXIV.

An iusta interueniente causa, Confessarius possit in ieiunio dispensare, si Episcopus, & Parochus haud valent facile adiri?

⁵⁷³ Potest quidem. Quia Confessarius Apostolica electus autoritate vices Curati exerit. *Potest qui Sic Rosel. v. Ieiunium, n. 16.* Palati. *in 4. dist. 15. acm. d. 8. n. 4. concl.*

⁵⁷⁴ Minime potest. Quia dispensare in ieiunio est iurisdictionis exterioris actus, quam Confessarius minime habet. Ita Fagundez. *pr. 1. l. 1. c. 9. n. 3.* Bonac. *de præc. c. 1. d. vlt. q. 1. dub. vltim. num. 8.* Sanchez. *l. 5. Confil. cap. 1. un. 5. m. 28.* & 29 Azor. *lib. 7. cap. 4. q. 4.* Trullench. *lib. 3. de alog. cap. 2. dub. 7. m. 18.* Pasqualig. *decis. 189.*

⁵⁷⁵ Etiam si Episcopus aut Parochus adire facile non valeant: indubitatum mihi, non posse Confessarium in ieiunio dispensare. Quia quamvis sit Apostolica electus autoritate, caret externa iurisdictione, quæ ad huiusmodi dispensationis valorem est necessaria. Poterit tamen declarare, an causa sit iusta, ac sufficiens ad ieiunandum.

DVBIUM CXXXV.

An Abbatissa possit in Monialium ieiunio dispensare?

⁵⁷⁶ Certum est Regularium Superiores posse in ieiunio Ecclesiastico suorum subditorum dispensare. Alias enim nequirent suis subditis, circa quos habent spirituales iurisdictionem, in necessariis providere. Certe id concessit Eugenius IV. D. Hieronymi Fratris: scio tamen hoc privilegium non concedere novam Prælati iurisdictionem, sed esse iurisdictionis, quam habent, declarationem: item est certum, Superiorum localium Vicarios posse in absentia illorum, eandem dispensationem gerere. Quia tunc eandem obtinent auctoritatem. At iusta causa requiritur, non solum vt licite, sed etiam vt valide huiusmodi gerant dispensationem. Quæsierim vero, num Abbatissa, & aliæ Monialium Superiores possint in earum ieiuniis dispensare?

⁵⁷⁷ Possunt quidem. Quia in Moniales subditas ex Prælati commissione habent aliqualem clauium vsum, vt eas digne gubernent, corrigant, puniant: & vt vota quædam irritet: Ergo vt cum eis in ieiunio dispensent, & quædam Ecclesiasticis legibus, si causa virgeat, Sic Henriquez *l. 6. c. 2. n. 3.*

⁵⁷⁸ Minime possunt. Quia scemina sunt spiritualis iurisdictionis, quæ ad id gerendum requiritur, incapaces. Ita Sanchez. *lib. 6. de al. c. 1. num. 14.* Sancio in *select. d. 5. q. 2. n. 37.* Pasqualig. *decis. 391.* Lezana. *verb. Abbatissa, num. 14.* Portet. *qq. Regul. verb. Abbatissa, num. 3.* Batbaf. *de iure Eccles. cap. 45. num. 39.* Tambur. *de iure Abbat. d. 32. q. 10.*

Ego

577 Ego quidem propter doctissimi P. mei Hen-
Resolutio tiquez auctoritatem definire non audeo, pri-
Auctoris. mam sententiam improbabilem omnino esse:
 attamen eius venia dixerim probabiliorē
 admodum esse secundam. Nam si ad dispen-
 sandum spiritualis iurisdictionis incapaces
 poterūt dispensare. Nec enim intelligo quomā-
 modo aliquis illē Clauium vsus valeat à Pre-
 latis incapaci communicari. Quamuis verò
 dispensare non possit Abbatissa, poterit tamen
 declarare, quandonam Moniales obligentur,
 vel non obligentur ad ieiunij obseruationem.
 Quia ad Abbatissam attinet Monialium dire-
 ctio, vnde debet habere sufficientem faculta-
 tem ad huiusmodi munus obeundum, qua ca-
 reret, si saltem declarare nequirer, prudenti
 vsa consilio, quandonam subdite ad ieiun-
 ium tenerentur, quandonam ab eius lege li-
 beræ existerent. Et quidem ad id saltem fuit
 concessum priuilegium à Paulo III. Abbatissæ
 S. Clare, cuius meminerit Manuel. coll. et. Bul-
 lar. & Portel. ubi supra.

DVBIVM CXXXVI.

*An prelatus teneatur dispensare in ie-
 iunio toties quoties ex causa iusta à
 subdito dispensatio pe-
 titur?*

580
*Tenetur
 quidem.*

T Enetur quidem. Quia quando id subdi-
 tus petit, & dubia, & incerta causa vide-
 tur, si soluit Prelatus, nulli sese peccati peri-
 culo obicit, cum potestate sua dispensando
 utatur. Si autem subditum lege ieiunij non
 soluit in causa dubia, & incerta, sed rem subdi-
 ti arbitrio relinquit, vel absolute dispensatio-
 nem abnegat, subditum periculo peccati, &
 erroris exponit. Tenetur ergo toties dispensa-
 re, quoties à subdito ex rationabili causa, qua-
 lis erit, quando super dubium, dispensatio po-
 stulatur. Sic Rosel. ver. *Dispensatio*, n. 4. Syluest.
 q. 1. Aruill. n. 14. Sà n. 2. fatens. Cum subest causa
 dispensandi, videtur peccare Prelatus, qui po-
 test, si non dispenser. Sancius in select. d. 43. num.
 8. Anton. Cardin. Rebuff. & alij, quos ci-
 tat Sanchez libr. 3. de matrim. dub. 10. num.
 3. & 26.

581
*Non tene-
 tur.*

Non tenetur. Quia ad id nec præceptum
 positum, nec naturale obligat, nec aliud ali-
 quod virgere videtur. Et quia in iure dispensa-
 tio gratia vocatur cap. *Licet*, can. de electione,
 in 6. & etiam indulgentiam, ac misericordiam
 appellari probat Caput 1. de statu Monachor.
 & Caput Posulasti, de Cler. excomm. ministran-
 te. At gratia, indulgentia, & misericordia potest
 quidem semper petenti impendi, sed debita
 quidem non semper est: Ergo non tenetur
 Prelatus toties dispensare, quoties subditus
 ex rationabili causa postulat. Ita Sanchez li. 3.
 de matrim. d. 10. num. 3. & 26. citans Archidia-
 conum, Turrecrematam, Dominicum, Fran-
 cum, Decium, Felinum, & alios. Salas de legib.
 d. 20. sect. 7. n. 70. Suar. ibi. l. 6. c. 18. num. 22. Ca-
 stro Palao part. 1. tract. 1. d. 6. punct. 8. §. 2. num. 9.
 Pasqual. decis. 397. Basil. Legion. l. 8. de matrim.
 cap. 14. num. 9.

Existimo non semper teneri, cum dispen-
 tio gratia sit. Attamen in duplici casu non po-
 test sine graui piaculo petenti subito dispen-
 sationem abnegare, scilicet, quando causa non sit
 ieiunandi est ita evidens, & certa, vt de se iei-
 unij obligationem soluat, tunc tenetur supe-
 rior non quidem (si in rigore loquar) dispen-
 sare, sed declarare pro exteriori apparentia ad
 tollendas murmurationes, seu praua iudicia,
 minimè obligare ieiunium; & quando in pe-
 tente ex iusta causa dispensationem, adest pe-
 riculum violandi ieiunium: tunc namque Pre-
 latus saltem ex charitate tenetur dispensa-
 tionem impertire, vt Pasqualis num. 5.
 aduertit.

DVBIVM CXXXVII.

*Vritur quis dispensatione in ieiunio,
 quam Superior illi cū, sed
 valide impertit: de-
 linquitne?*

D elinquit, & graniter. Quia Superior dis-
 pensando in lege propria sine causa le-
 thaliter delinquit: ergo & subditus delinquit
 graniter, iniqua vtens dispensatione. Sic Pet.
 de Ledesma, part. prim. summ. de matrim. on. capit.
 27. difficult. prim. post quart. conclusion. &
 alij citati à Pasqualigno decis. 392. nume-
 ro primo.

Nec leniter delinquit. Quia per dispen-
 sationem verè est ablata ieiunij lex: ergo dis-
 pensatus nec venialiter in eius omissione de-
 linquit. Ita Basil. Legion. libr. octau. de matrim.
 capit. 14. numer. quint. Palao part. prim. d. 6. num.
 octau. Paragraph. prim. numer. octau. Syluest.
 verb. *Dispensatio*, question. tert. numer. quint. An-
 gel. numer. tert. Vasquez 1. 2. disp. 178. capit. 4.
 Suar. de legibus, libr. 9. cap. 19. numer. 14. 5. las
 ibi, dub. 20. section. 6. numer. 60. Diana part. prim.
 tract. 10. resolut. 35. Vinald. & alij, quos citat, &
 sequitur Pasqual. ubi supra.

Scio plures Doctores defendere, dispen-
 sationem venialiter delinquere illi hærentes fon-
 damini: quia Superior dispensando lethaliter opina-
 tur: peccat: ergo subditus quamuis dispensatus
 peccabit venialiter vtens tali dispensatione.
 Sic Nauarr. prelat. 5. numer. 14. Amic. tom.
 quint. dub. 6. section. 7. num. 109. & alij, quos
 citat, ac sequitur Leander tractat. quint. dub.
 10. question. 26. Attamen si per dispensatio-
 nem absolute lex ieiunij est sublata, non vi-
 deo, vndenam levis illa culpa possit ortum
 habere, cum actio omittendi ieiunium nec
 leniter legi, quæ iam respectu dispensati
 non viget opponitur. Porro si dispensatio
 inualida esset, qui illa vteretur lethaliter
 peccaret, nisi bonæ fide, veram illam esse
 existimaret. Quia dispensatio inualida non to-
 lit legis obligationem.

Seçtio II. Dubia, De Precepto IV. 131

DVBIVM CXXXVIII.

*Lex ieiunij tibi specialem ad observationem
difficultatem ingerit: habesne suffi-
cientem causam, ut dispensa-
tionem obtineas?*

¹³⁶ *Non habes.* **N**on habes. Quia cum difficultates huius-
modi assidue molestant, & persisten-
tia in operando vincantur: debes fortiter di-
micare, & affectum ad epulum ipsa abstin-
entia vincere: alias enim multi ob difficultatis
apprehensionem passim ad dispensationis gra-
tiam accederent. Sic Lud. de S. Iua. q. de ieiun.
a. 6. diff. 2. d. 3. concl. 2.

¹³⁷ *Habes quidem.* **H**abes quidem. Quia ut dispensatio in lege
locum habeat, ex causa rationabili, sufficit,
quod legis observatio consueto onerosior eua-
dat. Ergo si ieiunij lex tibi est onerosior valde,
quam ceteris, sufficientem habes causam, ut
dispensationem obtineas. Ita Pasqu. decis. 408.
Sanchez l. 5. Consil. c. 1. d. 6. n. 2. Ortiz. sum. c. 19.
præc. 1. n. 13. Medina C. de ieiun. q. 9. Sæ verb. ieiunium, n. 10. fatus: Dispensandi causa iusta est
magna in ieiunando difficultas.

¹³⁸ *Crediderim non adesse sufficientem ad dis-
pensandum causam, si difficultas illa ex vitiosa
consuetudine gulositatis provenire censeatur.*
Crediderim non adesse sufficientem ad dis-
pensandum causam, si difficultas illa ex vitiosa
consuetudine gulositatis provenire censeatur:
quæ quidem difficultas ipso est ieiunandi actu
repellenda. Secus dixerim, si præfata ex gulo-
sitate repugnantia, accedat aliqua ex naturali
conditione, seu nimio calore, (unde edendi pro-
cedit affectio,) debilitas, ex qua quis ita affligi-
tur, ut dubium subeat, num ieiunare teneatur:
tunc iudico, te posse iussu dispensationem pe-
tere, eaque uti.

DVBIVM CXXXIX.

*Potesne quis dispensare in lege ieiunij à se,
vel à Superiori instituta?*

¹³⁹ *Minime potest.* **M**inime potest. Quia nemo potest in se-
ipsum iurisdictionem exercere: dispen-
sare enim in ieiunio spirituale pertinet ad
iurisdictionem. Sic fanet. Suar. tom. 2. de Relig.
l. 6. cap. 11. docens, id solum Summo Pontifici,
non aliis Superioribus esse concedendum. De
dispensatione autem ieiunij à Superiori imposi-
ti. Sic Palud. in 4. dist. 38. q. 4. a. 4. Miranda
tom. 2. sum. q. 3. a. 3. Hieronym. Rodriguez in
camp. 99. Regul. resol. 12. num. 39. Manuel. tom. 1.
99. Regul. q. 45. art. ultim. Azor. par. 1. l. 5. c. 5. q. 6.
& alij.

¹⁴⁰ *Potest equidem.* **P**otest equidem. Quia legislator habet po-
testatem relaxandi legem propriam vtpote ab
eius voluntate pendente, ut suppono: ergo
sic illam potest tollere ad libitum respectu
aliorum, ita in ordine ad seipsum. Si verò de
dispensatione circa legem ieiunij à Superiore
lata loquamur, idem dicendum. Quia alias po-
tentes cum aliis dispensare deterius esset
conditionis, quam ceteri cum quibus dispen-
sat. Ita in casu primo Pasqu. citatus. Suar. l. 6. de
legibus, cap. 12. num. 11. id esse extra controuer-

siam affirmans Caietan. 2. 2. qu. 6. art. 5. Cordu.
l. 1. q. 3. Bonac. de legibus, d. 1. q. 2. punct. 1. n. 9.
Filliuc. m. 20. n. 295. De secundo autem ita Syl-
vest. v. Lex. q. 14. Sotus in 4. dist. 18. qu. 1. art. 3.
Sanchez l. 8. de matr. d. 3. nu. 8. Salas de legibus,
d. 20. sect. 12. n. 105. Palao p. d. 1. pun. 7. s. 1. n. 2.
Villalobos tract. 2. diff. 4. num. 23. Diana p. 1.
tract. 9. resol. 15. Basil. lib. 8. de matrim. cap. 4.
numer. 9.

Idem in casu utroque asserendum existimo.
Nam licet iurisdictionem in ordine ad iustitie
actus non valeat quis circa seipsum exercere,
potest tamen in ordine ad actus legales, ut op-
time probat Pasqu. n. 5. & 6. Audi Azorium l. 7.
c. 18. q. 6. Si queras, an huiusmodi Prelati, ac Pre-
fati possint iusta ex causa seipsos lege ieiuniorum
solvere in his casibus, in quibus possunt alios sibi
subiectos Respondeo posse. Nam quamvis nemo in
seipsum aliqui iurisdictione uti queat, in hoc ta-
men uti potest: quia sibi permittitur, ne sit dete-
rioris conditionis, quam alij. Sic ille sibi contra-
rius, nisi differentiam aliquam ingenias inter
voti dispensationem, de qua loquitur loco pro-
priori sententia citato, & inter dispensationem
ieiunij, de qua in præfatis. Addiderim, non so-
lum posse tecum dispensare eum, qui cum aliis
in lege ieiunij dispensare queat: verum & pos-
se aliis iurisdictionem committere, ut secum
dispensent, ut docet Sanchez l. 8. de matr. d. 3.
n. 1. & sum. lib. 4. c. 37. num. 42. Nam si potest
dispensare secum, à fortiori poterit alteri sub-
dito suam iurisdictionem committere, ut se-
cum valeat dispensare. A Palao accepi.

DVBIVM CXL.

*An ieiunia à Pontifice vel à iure communi in-
dicta pro certis diebus possint ab Episcopis
in alios dies ex rationabili causa
transferri?*

¹⁴¹ *Transferri non possunt.* **T**ransferri non possunt. Quia ea, quæ sunt
à Superiori determinata non relinquun-
tur inferioris dispositioni. Vnde quæ iuris Ca-
nonici sunt Episcoporum dispositioni non
sunt relinquenda. Sic Bonac. d. cit. de præc. Eccl.
q. 1. punct. ultim. num. 18.

¹⁴² *Passunt.* **P**ossunt quidem. Quia id ex praxi constat,
& ex iure Canonico colligitur cap. Consilium,
de observat. ieiun. Vbi ieiunium incidens in
Dominicam refertur in Sabbatum: unde quan-
vis ea, quæ sunt à Superiore determinata dis-
positioni inferioris absolute non relinquuntur:
& idè quæ sunt Canonici iuris non relin-
quuntur absolute Episcoporum dispositioni:
committitur tamen ipsis eorum executio, ut
colligitur ex cap. citato, idè quæ quando pru-
dentia id exigit, instante causa, possunt quodd
celebretur vna die ieiunium, quod altera fue-
rat celebrandum. Ita Innocent. Rubr. de observ.
ieiun. Caiet. sum. v. ieiunium, c. 1. Armil. num. 6.
Nauar. sum. c. 21. n. 11. Sæ num. 5. Trullench lib. 3.
Decal. cap. 2. dub. 7. num. 11. Azor. lib. 7. cap. 18.
quest. 5. Fagundez præcept. 4. libr. prim. c. 9. nu. 4.
Sanchez lib. 5. Consil. cap. 1. dub. 5. num. 27. alios
asserens Pasqual. g. decis. 197. citans
Sylvium, Laymanum, Angles, Gordonum,
& alios.

Certum

594
Certum hoc
mihi.

Certum mihi posse Episcopos ieiunia ab Ecclesia præscripta ob iustam causam de die in diem transferre, more Ecclesiæ. Sicut enim Ecclesiæ vlti, si festum accidit feria secunda, vigilia huius festi ieiunetur in Sabbato, non in Dominica iuxta cap. 1. de obseru. ieiun. ita pari ratione si vigilia alicuius Diui in festo solemni accidat, propter eius venerationem potest pridie illius diei ieiunium Episcopi autoritate haberi. Exempli gratia, apud Gallos in locis vbi S. Quintini eriguntur Tempia, quod festum tota in Gallia est celeberrimum, vigilia Omnium Sanctorum Episcopi loci autoritate ieiunatur die antecedenti, quia festum Diui in vigilia Omnium Sanctorum colitur. Addiderim, ieiunia voto suscepta, vel Confessarij iussu iniuncta posse similiter ex causa transferri à Superiore, vel ab alio legitimam auctoritatem ad id exerente.

D. V B I V M C X L I.

An legitima causa subsistat, ut possit Episcopus ieiunium D. Matthiæ incidens in aliquem diem ex duobus vltimis Bacchanalium in alium transferre?

595
Questionis
status.

Dixi Dub. 149. posse Episcopum ieiunia à Pontifice vel à iure communi præscripta transferre in alium diem rationabili ex causa. Quæstio itaque, num ad translationem huiusmodi li addit causa sufficiens cum vigilia D. Matthiæ incidit in vno, vel altero die ex duobus vltimis Bacchanalium nempe in secunda, aut tertia feria?

596
Non sub
legitima
causa.

Non subest legitima causa. Quia quæcumque causa excogitari potest pro sententia contraria à Summis Pontificibus fuere præuisa, & tamen huius ieiunij translationem non instituerunt, quemadmodum gesserunt in alijs. Ergo non ob aliam rationem, nisi quia ad id sufficientem causam non inuenere, sicut ad trans-

lationem Vigiliæ S. Ioannis incidentis in festum Corporis Christi inueniunt, deoque ad feriam quartam eam translatare Sic Diana p. 10. tr. 16. resol. 7. Leander tract. 5. d. 10. q. 42. asserens Eminentiſſi. Cardinalem de Lugo id aliquando affirmasse.

Causa subest legitima. Quia ex Bacchanalium dierum abusu, ex nimia epulorum licentia experimento constat ab innumeris ieiunij ne legem violari. Legitima igitur causa erit ad ieiunij translationem, tot peccata vitare. Ita Pasqual. decis. 180. n. 2. fauet Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 9. & Diana p. 3. tr. 6. resol. 6. Fatur enim ille: Fortasse aliquis respondere poterit, si Vigilia S. Matthiæ incidat in feriam secundam, vel tertiam Quinquagesima, iustam fore causam, ut Episcopus tale ieiunium in præcedens Sabbatum transferat. Hic autem, Forſan ſententia Laymani alicui probabilis videatur.

Ego quidem Pasqualigni ſententiam probabiliorē eſſe crediderim, quam mordicus teneo. Licet enim Leander aſſerat, à ſæculo auditum non eſſe, vigiliæ ieiunium translatum fuiſſe in alium diem ab aliquo Episcopo: ego oculatus teſtis vidi vigiliæ Apoſtolorum Petri & Pauli ieiunium incidens in diē, quo tauri erant agitandi, in diem præcedentem ab Archiepiscopo Burgenſi fuiſſe translatum, ne violationi ieiunij aſta exhiberetur. Imo ob eandem rationem non ſemel vidi D. Matthiæ ieiunium fuiſſe translatum. Inſtat Leander cauſam, quæ ad transferendum D. Matthiæ ieiunium aſſignatur, rationabilem non videri. Nam alias etiam poſſet in alium diem transferri quodlibet ieiunium incidens in diem quemcumque feſtum: cum etiam multa committantur peccata in ieiunijs in feſto incidentibus. Miror virum eruditum, & expertum differentiam auſugere inter ieiunium incidens in aliquo Bacchanalium diē, & in quolibet totius anni feſto. Nam in Bacchanalium diebus inſolentior viget ad gulam affectus ex praua, fateor, hominum conſuetudine, vnde facilius ieiunij iura violantur.

LIBER